

Issued on 4-2-61

Volume. VI

No. 2

22nd March, 1960

(Tuesday)

2nd Chaitra 1882 S.E.

Andhra Pradesh Legislative Assembly Debates

OFFICIAL REPORT

Part II—Proceedings other than Questions and Answers

CONTENTS

	Pages
Papers laid on the Table of the House	... 96
Notification making an amendment to the Madras Public Service Commission Regulations 1950 as adapted in Andhra Pradesh	
Appropriation Accounts of Government of Andhra Pradesh for 1957-58 and Audit Report 1959 under Article 151 (2) of the Constitution of India.	... 96
Business of the House	... 97
Constitution of the Committee of Privileges, 1960-61	... 98-99
Constitution of the Committee on Public Accounts 1960-61...	99
Constitution of the Estimates Committee 1960-61	... 100
Consideration of the Fifth Report of the Committee of Privileges re: The Deccan Chronicle case	... 100-103
Budget for the year 1960-61	
Voting of Demands for Grants :	
Demand No. IX — Irrigation—Rs. 2,35,93,300	
Demand No. XXXIX — Capital Outlay on Irrigation —Rs. 7,94,50,100	} ... 103-170
Demand No. XLIII — Capital Outlay on Multipurpose River Schemes—Rs. 9,01,79,000 (Not concluded)	

NOTE: * at the commencement of the speech denotes confirmation not received in time from the Member.

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES
[Part II—Proceedings other than Questions and Answers]
OFFICIAL REPORT

---

*Sixty-first day of the Ninth Session of the
Andhra Pradesh Legislative Assembly*

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Tuesday, the 22nd March, 1960

The House met at Half Past Eight of the Clock

[Mr. Speaker in the Chair]

QUESTIONS AND ANSWERS

(SEE PART I)

PAPERS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

*Notification making an amendment to the Madras
Public Service Commission Regulations 1950 as adapted
in Andhra Pradesh.*

Minister for Finance (Sri K. Brahmananda Reddy)
(on behalf of Sri D. Sanjivayya) : Sir, I beg to lay on
the Table a copy of notification issued with G. O. Ms.
No. 268 General Administration (Services-A) dated the
24th February, 1960, making an amendment to the
Madras Public Service Commission Regulations 1950 as
adapted in Andhra Pradesh in accordance with clause
(5) of Article 320 of the Constitution of India.

Mr. Speaker : Paper laid on the Table.

*Appropriation Accounts of Government of Andhra
Pradesh for 1957-58 and Audit Report 1959
under Article 151 (2) of the Constitution of India.*

Sri K. Brahmananda Reddy : Sir, I beg to lay on
the Table a copy of the Appropriation Accounts of the
Government of Andhra Pradesh for the year 1957-58
and the Audit Report 1959 under Article 151 (2) of the
Constitution of India.

Mr. Speaker : Paper laid on the Table.

BUSINESS OF THE HOUSE

Sri K. Brahmananda Reddy : Sir, I believe, the Andhra Pradesh Sales of Motor Spirit Taxation Bill will be taken up to-morrow.

Mr. Speaker : It will be taken up on the 24th.

Sri K. Brahmananda Reddy : The Leader of the Opposition has been consulted and he was kind enough to agree for the Motor Spirit Taxation Bill being taken up on the 23rd. On the 24th, the Local Boards Bill will be taken up.

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఏ వేదిన నాయంకాలం 5-00 గంటలు 'at home' ఉన్నా.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : 2-00 గం. లకు సమావేశమయి, 5-30 గం. వరకు attend అయి పరువాత యింకా functions చూసుకోవచ్చును.

శ్రీ పి. సుందరయ్య (గవ్వపరం) : అంతకంటె వెరొక మార్గంలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : నాకు లభ్యంకరి మేమీ లేదు.

శ్రీ వావిలూరి గోపాలకృష్ణయ్య (నల్లెపల్లి) : అబ్బబా, Public Service Commission యొక్క regulations గురించి అడుగుతున్నాము. ప్రకటన సవరణలు పెడుతున్నారు. అవి చేరికి సంబంధించి తీసుకువస్తున్నారో మాకు అర్థంకావడంలేదు. ఈ విషయాన్ని ఏమరుగూడా అలోచించి ప్రకటనపై ఎత్తిడి కలపడం వల్ల regulations copy మాకు అంది చేసేందుకు ప్రయత్నించ సలహాదిగా పుడుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : అది ఎన్నికలు ఉంటుంద! ఎల్లక్ సర్వీస్ కమిషన్ యొక్క చూట్టు అండ్ రెగ్యులేషన్స్ సభ్యులు కావాలని కోరుతున్నారు.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : ఇవి ప్రత్యేకంగా ఏమీ తీసుకురావడంలేదు. మామూలుగా సవరణ చేసేటప్పుడల్లా తమసద్ సౌన్ యొక్క Table పైన పెడుతూనే వున్నాం.

మిస్టర్ స్పీకర్ : మొత్తం కాపీ నాకు ఒకసారి అందజేయండి.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : అలాగే.

CONSTITUTION OF THE COMMITTEE OF PRIVILEGES, 1960 - 61

మిస్టర్ స్పీకర్ : ప్రెసిడెంట్ ముఖాళీ లోని ౧౦ వ షరతును
ఎం.గా పన్నుకోబడ్డారు

Sri Gopalrao Ekbote
Sri P. Narasinga Rao
Sri Sanda Narayanappa
Sri M. Satyanarayana Raju
Sri T. Hayagrevachary
Sri B. V. Subba Reddy
Sri T. Lakshminarayana Reddy
Sri Kottapalli Punnayya
Dr. R. Achutha Ramayya
Sri R. B. Ramakrishna Raju
Sri T. Veera Raghavulu
Sri Baddam Yella Reddy
Sri S. Vemayya
Sri Divi Kondayya Chowdary
Sri M. Bapayya Chowdary

ఈ పేర్లు అన్నీ సరిబోయినవి గనుక వీరు ఎన్నుకొనబడినట్లుగా నేను ప్రకటిస్తున్నాను. ఇంతకంటే ఎక్కువజేర్లు రాచేదు. చిట్టా ప్రకారంగా నేను చైర్మన్ నామినేట్ చేయాలి. శ్రీ గోపాల్ రావు ఎక్స్ ప్లైటుగాని నేను కైర్మన్ గా నామినేట్ చేస్తున్నాను.

శ్రీ పి. సుందరయ్య: అధ్యక్షా! ఒక మనషి. రెండవ హాస్యం కూడా సభ్యులు రావలసి వుంటుంది అనుకుంటాను.

విప్తు స్పీకర్: లేదు. మొన్న స్పీకర్లు కాన్ఫరెన్సులో 19 నిర్ణయానికొచ్చాము. పిఎల్ఐ 3 మిటిలో వారు లేరు. వారు ఊరికే అదనంగా వచ్చే వారు మాత్రమే అనుకున్నాం. అందువలన మనవని మనం చెనుకుపోతున్నాం. వారు ఊరికే adding మాత్రమే. ఎండకంటే చర్చలో పాల్గొనటానికి తప్ప వారికి వేరే అధికారమేమీ లేదు. ఈ విషయం స్పీకర్లు కాన్ఫరెన్సులో settle అయింది. నేను దానిని follow కాదలచుకున్నాను. That is the practice in Lok Sabha also.

(శ్రీ) పి. సుందరయ్య : అది మంచిదే. మన రూల్సులో...

మిస్టర్ స్పీకర్ : నేను రూల్స్ చూశాను. రూలు కొంచెం సందిగ్ధంగా ఉంది. ఆ విధంగా ఉన్నప్పటికీ - ఇలా చేయాలనుకున్నాను. It was intended like that.

శ్రీ పి. సుందరయ్య : చాకికూడా కొంచెం మర్యాదగా పుంజడానికి—

మిస్టర్ స్పీకర్ . లంచు సేనేమి చేయలేను.

శ్రీ పి. సుందరయ్య : మును రెండురోజులు అగితే వారిని సభ్యులుగా ఎన్నుకోవచ్చును.

మిస్టర్ స్పీకర్ : నేను ఎట్లా elect చేస్తాను ? వారిని సభ్యులుగా నియమించడానికి నాకు అధికారంలేదు. Joint గా చేయడానికి చూలులేదు. ఉన్న ఎమ్మెల్యేలు యివి. వారు ఒకరికే add అవుతారు. అదే convention అని మొన్న ఎవరూ కాన్ఫరెన్సులో తేల్చుకున్నాం. I am going to follow that.

CONSTITUTION OF THE COMMITTEE ON PUBLIC ACCOUNTS 1960 - 61

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఈ దిగువ సభ్యులు Public Accounts Committee కి ఎన్నుకోబడ్డారు.

Sri Ravi Narayana Reddy
Sri P. V. Narsimha Rao
Sri K. V. Vema Reddy
Sri D. Ramabrahmam
Sri P. V. Rajeswara Rao
Sri Pala Venkata Subbaiah
Srimati T. Lakshmikanthamma
Sri G. Jagannadha Raju
Sri Balakonda Ranga Reddy
Sri Allam Krishnaiah
Sri D. Hanumantha Rao
Sri Peta Bapaiah
Sri Battam Srirama Murthy
Sri Putumbaka Sriramulu
Sri G. Yellamanda Reddy
Sri V. Visweswara Rao
Sri D. K. Satya Reddy
Sri J. Chandramouli

ఈ సంఖ్య కూడ రావలసినదానితో సరిపోయింది గనుక ఏరండరూ ఏకగ్రీవంగా ఎన్నుకోబడ్డారు. నేను శ్రీ రావి నారాయణరెడ్డిగారిని పై రౌండ్ గా నామినేట్ చేస్తున్నాను.

CONSTITUTION OF THE ESTIMATES COMMITTEE 1960-61

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఈ విషయ సభ్యులు Estimates Committee ను
nominate చేయబడ్డారు.

Dr. M. Chenna Reddy
Sri M. R. Appa Rao
Sri Mirza Shukur Baig
Sri J. B. Muthyal Rao
Sri Seerla Brahmaiah
Sri P. N. Appa Rao
Sri Vemula Kurmayya
Srimati C. Ammanna Raja
Sri Shahabuddin Ahmad Khan
Sri N. C. Seshadri
Sri K. Janardhana Reddy
Sri T. G. Timmayya Chetty
Sri Ramireddy Chandra Obul Reddy
Sri Pillalamarri Venkateswarlu
Sri K. L. Narsimha Rao
Sri J. Ananda Rao
Sri Vavilala Gopalakrishnayya
Sri Goutu Lachanna

వీరు ఎస్టిమేట్స్ కమిటీకి నామినేట్ చేయబడినారు. కాగల సందర్భాల్లో
సభ్యులే నామినేటు చేయబడినారు. నమక ఏరందరు ఎన్ గ్రీసంగా ఎన్నుకోబడి
సారని ప్రకటిస్తున్నాను. దానికి డా. ఎస్. వెన్నారెడ్డిగారి అవ్యతిరేకంగా
నియమిస్తున్నాను.

CONSIDERATION OF THE FIFTH REPORT OF THE COMMITTEE OF PRIVILEGES

re : The Deccan Chronicle Case.

మిస్టర్ స్పీకర్ : దక్కన్ క్రానికల్ ప్రవీరేం చేయబడి ఉంది. ఇప్పుడు
చాలా తేలిక అయింది. ఇందులో :

“Whether the Speaker is a Speaker when he deals
with the grievances and troubles of the Constituency.”

అనేది question. అది simple question, ఇది కమిటీ ద్వారా పోయింది.
అడ్వోకేటు జనరల్ గారు ఊరికే—May's Parliamentary Practice
బట్టి—అక్కడ ఏదోఉంది; ఇక్కడ ఏమీ లేదే అన్నారు. స్పీకరు కనుక
as Speaker గా వుండి ఈ స్టేటుమెంటు ఇచ్చినపుడు అమర్యాదకరం;

స్పీకరును ఛాలెంజ్ చేయడం అనురూపదేశం, ఒకవేళ 'మీరు చెప్పింది సరిగా లేదు' అని better report చూపించవచ్చు; అందుకు అభ్యంతరం లేదు. ఏమీ లేకుండానే ఛాలెంజ్—అక్కడ కూర్చో—అంటే ఎట్లా కుదురుతుంది?

Mere reckless challenge will not do. The Speaker must be taken seriously. Any member, even an outsider can say, 'We feel that you have not taken a correct appreciation and therefore we want to bring to your notice' and the Speaker is bound to consider the whole thing and change his opinion. He should not stand on false prestige and particularly I am not going to stand on false prestige.

ఎవరై నాసరే, మీరై నాసరే, వారై నాసరే, చెప్పినపరువాత మూడు రోజులకు చూపించినాసరే. Language లో 'అంతా' అట్లా ఛాలెంజ్ చేసారు. ఇన్నదల్లా ఏమిటంటే as Speaker గా agitation లో part తీసుకోవచ్చునా, లేదా అనేది విషయం, నన్ను అడిగారు—ఏమండీ ఏమిచేస్తారు అంటే రెండు అడుగులు ఇవ్వలేదు కనుక ఇప్పుడేసారు; నేనేమిచేయను అన్నాను. కొన్నాళ్లలో ఇస్తే, అయితే కావచ్చును అన్నాను. నేరు బహిరంగంగా అవును, కాదు అని condemnation చేయడానికి వీలులేదు. అది ప్రశ్న. దానికి చాలా authorities ఉన్నాయి. అవి మొదట మనవిదుట లేవు. లేకపోతే నోటు పెట్టాము. Authorities ఏవి ఉన్నాయంటే—

Important authority is the Report of the Select Committee which consisted of Mr. Winston Churchill, Mr. Lloyd George and Mr. Lansburg, leaders of the three parties.

దానిమీద బ్రహ్మాండమైన రిపోర్టు వచ్చింది. దానిలో చెప్పారు. స్పీకరు constituency కి సంబంధించిన ప్రశ్నలు అడగడానికి వీలులేదు. డిప్యూటీ స్పీకరు ఆపని చేయవచ్చును. స్పీకరు ఇక్కడే కూర్చోవాలి. అందువల్ల ఏమీ లేదు. ఇక్కడకూడా ప్రభుత్వాన్ని అవును అనడానికి వల్లకాదు; కాదు అనడానికి వల్లకాదు, అవునంటే డెలికేసీ; కాదంటే డెలికేసీ.

"Speaker as Speaker is there, he cannot openly take part with regard to the grievances of his constituency, either in the House or outside."

అది clear గా చెప్పారు. దానినే Jennings and such authorities follow అయినారు. అయితే స్పీకరు ఏమీ అనడానికి లేదే; Constituency కి నష్టంకాదా, మరల స్పీకరుగా కూడా పెడుతున్నారే; fundamental గా

ఇది చాలా తప్పే: వారి కర్మం అంతేనా అని అన్నారు. దానికీ అన్నారు: దా-
No, నష్టంలేదు- స్పీకరు ఊరిలో ఏదైనా బ్రహ్మాంధంగా వుంటుంటే మంత్రి
గారికి ఉత్తరం వ్రాయవచ్చును, తెలికేటుగా: agitation చేయకూడదుకాని,
'ఏమండీ జెజవాడలో చాలా important matter ఉంది; ఆనరబుల్ సభ్యు
నారాయణరాజుగారూ, will you kindly see it' అని అనవచ్చు. దారు
respectful గానే చూస్తారు. పిలులేకపోతే పోతుంది. పిలువేకపోతే వెంట
పడడానికి పిలువేదు. అది మీకు ఉంది.

I will simply bring to the notice of the Govern-
ment or the Department even. I can even phone to the
Secretary.

ఏమండీ జెజవాడలో గోలగాఉంది ఏమిటి అని, నాదగ్గరకు వచ్చారను
కోండి మావాళ్ళు, పెడతారు మంత్రుల దగ్గరకు, 'మూవాళ్ళు వస్తున్నారను
చూడండి' అనే మోస్తరుగా deal చేయవచ్చును. దీనివల్ల ఏమవుతాడో
నస్తుందని అందులో చెప్పారు. ఇది అంతా నిజమేకాని freedom of speech
క్రింద కొట్టేస్తామని మెజాస్టీ అన్నారు. Freedom of speech ఏమిటి?
స్పీకరు he is an agent of the Government అంటూ వ్రాశారు.
చాలెంజి చేశారు. స్పీకరు అనే question మీద deal చేశారు. మైన్దార్
including Hon'ble Mr. Seshavatham. ఏదో అయిపోయింది. సింపిలుట
ఉన్నది ఏమిటంటే ఆ రిపోర్టు consideration చేయాలని ఉంది. దానికీ
శ్రీ పేల కావయ్యగారు, శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు వచ్చి
కానికల్ వాళ్ళు ఇటువంటి ప్రేటుమెంటును వల్లరు చేశారు కనుక వారు
unconditional regret express చేయవలసిందని, లేకపోతే ఇట్లా
admonish చేయవలసిందని సవరణ పెట్టారు.

He has expressed unconditional regret and there-
fore I request the House to accept the unconditional
regret and close the case. Therefore, I think no further
discussion is necessary.

Gentlemanly గా తప్పు అని ఒప్పుకొంటున్నప్పుడు అంగీకరించవచ్చు.

In view of his expressing unconditional regret,
you can kindly accept the regret and close the case. We
have no grudge against the paper. It is an important
paper.

మనం తప్పు చేస్తే we are sorry అని మనం అంటాము. ఏమంది ఇందులో? I am prepared to say 'I am sorry.' He has done it very honourably.

వెల్లికోవడక్కని శాఖామంత్రి (శ్రీ ఎ. సత్యనారాయణరాజు): అధ్యక్షా, తమరు ఏనుగున్న నిర్ణయం సక్రమమైనదని సవ్యమైనదని మనవిచేస్తున్నాను. చాలిమీద విదమైన discussion చేయకుండా సభ తమరు చేసిన నిర్ణయాన్ని ఆమోదిస్తుందని ఆశిస్తున్నాను.

Mr. Speaker : He has written this way. 'Sir, with reference to the privilege motion against the Deccan Chronicle, we wish to express regret for having published the statement concerned. The matter was published in our paper without a correct appreciation of the parliamentary law. Kindly close the case, in view of the above facts.' I hope you have accepted.

Law తెలుసుకోడానికి ఇదిమాత్రం మనవిచేశాను ప్రివిలేజి మోషన్ క్రిందకు వస్తుందా లేదా అనేది తెలుసుకోవడానికి చెప్పాను. రేపు మరల వెంబడి పడుతుంటే తప్పు అని చెప్పడానికి చెప్పాను. లేకపోతే అవసరంలేదు So, this is closed.

BUDGET FOR THE YEAR 1960-61 VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS

DEMAND No. IX—Irrigation Rs. 2,35,93,300

**DEMAND No. XXXIX—Capital outlay on Irrigation
Rs. 7,94,50,000**

**DEMAND No. XLIII—Capital outlay on Multipurpose
River Schemes Rs. 9,01,70,000**

*శ్రీ పి. రామచంద్రయ్య (ధర్మవరం): ధర్మవరం, కళ్యాణదుర్గం తాలూకాల (నా నియోజక వర్గం) నుండి నేను వస్తున్నాను. ఈ రెండూ ఇంపుమించు మైసూరు బోర్డరుకు అవతలి ఉన్నాయి. ఈ రెండు తాలూకాలలో డామం మూడు సంవత్సరాల్లో వచ్చి రెమిషను ఇస్తున్నారు. ఈ రెండు తాలూకాలు డామపాధను అనుభవిస్తున్నాయి. Famine works పెడుతున్నారనేది తమకు తెలియనిదికాదు. అందువల్ల గవర్నమెంటుకు విశేషనష్టం వస్తుంది. వారికి ఇరిగేషను వసతులు ఎక్కువగా కల్పించవలసినదని ఎన్ని సంవత్సరములుగానో

ప్రార్థన చేస్తున్నాను. అయితే అనేక కారణాలవల్ల ఇవివరకు మహాభాగాని కట్టిన పెద్దపెద్ద చెరువులు నీరు నిండక వామాసి కారణమైతే ఈ ఎస్.ఎస్.ఎస్. మైసూరువాళ్లు పై నుంచి నీటి వనరులు అరిచివేస్తే పదివేల ఎకరములు కాగుతాయే బుక్కపట్టణం చెలువు వంటివి కూడా నీరు లేకుండా పోతాయి. దాని వల్ల పరిశీలించి ఈ విధమైన తప్పు ఉంటే కొన్ని కట్టిన లెవెల్సును వారి చెరువులను ఎక్కువ చేసుకుంటే తగ్గించేసి, ఆ నీటివనరులు అరికట్టిఉంటే క్రిస్టోఫోర్స్ నీరు వచ్చేటట్లు చేయవలసినదిగా ఎన్నిమాట్లో ప్రార్థన చేశాము. ఈ గవర్నమెంటు ఆ గవర్నమెంటు ఏమి సంప్రదించినవో తెలియదు. ప్రతి సంవత్సరం ఈపేషయం ఎంతో మనవిచేస్తున్నాను. తరువాత కళ్యాణదుర్గం తాలూకాలో కంబూరు మొదలైన ప్రాంతాలు ఉన్నాయి. అక్కడ సులభంగా నీరు రావచ్చు. మైసూరు ప్రాంతాల నుంచి నదులలోవచ్చే నీరు వృధాగా పోకుండా చేయవచ్చు. కాని దానిపైన కూడా మన గవర్నమెంటు ఎమిచర్ల పుచ్చుకోలేదు. మైసూరు గవర్నమెంటు నుంచి కొంత ప్రదేశం కాలువ ద్వారా నీరు వచ్చి ఆ చెరువు నిండుతుందనే విషయం మంత్రులు ఇవివరకు ఎన్నోమాట్లు పరిశీలించారు. మైసూరు గవర్నమెంటుతో సంప్రదిస్తూ అన్నారు. కాని అది యేమి జరుగలేదు. ప్రతి సంవత్సరం వరుసగా మూడెళ్లుగా కళ్యాణదుర్గం తాలూకాలో ఖామం రావడం, రెమిషన్ ఇవ్వడం, famine వనులు జరగడం జరుగుతున్నాయి. కాబట్టి నేటికైనా గవర్నమెంటు మైసూరు ప్రభుత్వంతో సంప్రదించి చెలువులు వృధాపోకుండా చేయవలె అని మొదటి కోరిక కోరుతున్నాను. అట్లా లేకపోతే మన కెందు కా ఖాప్రదేశం, ఖామంతో ఎప్పుడూ నష్టపడడం. దానివల్ల మైసూరుకు ఇచ్చేస్తే తగాదా లేకుండా ఉంటుందేమో; ఇది కేవలం అభిమానంగా ఆంధ్ర, ఆంధ్ర అని ఆంధ్రులు ఊరికే ఖామంతో చస్తూంటే, ఊరికే చూడడంకంటే ఆ ప్రదేశాన్ని మైసూరుకు ఇస్తే ఏదైనా బాగుచేసుకుంటారేమో, దానినైనా విచారించాలని కడపట కోరక తప్పిందికాదు. అట్లా ఏదైనా ఇది తప్పుగా తోస్తే మంత్రులు, అధ్యక్షులు ఉమిస్తారని ఊహిస్తున్నాను. ఇంకా వారికి పై నుంచి వనరులు లేకపోతే ఉండేటటువంటి భూమిని నాలుగైదుకోడానికి ప్రధానమైన ఆధారం బావులు. బావుల సేద్యము వల్ల ఎక్కువ వ్యయ నాయము జరుగుతున్నది మా జిల్లాలో, ముఖ్యంగా కళ్యాణదుర్గం తాలూకాలో నీరు ఎక్కడ త్రవ్వినా 18 అడుగులు, 19 అడుగుల లోపల బాగా వస్తుంది, పుష్కలంగా. ఒక్కొక్క బావివల్ల ఆరు ఎకరాలు వ్యవసాయం జరుగుతుంది. రెండవ పంట కూడా కావచ్చు. ఈవిధముగా బావుల వల్ల తోటలు పెనుపిని పెంచుతున్నారు. కాని బావుల సబ్సిడీ 750 రూపాయలు గవర్నమెంటు యిస్తున్నది ఇవివరకు. ఇప్పుడు ఆ సబ్సిడీ లేకుండాపోతాయి. అది ఇచ్చినా కూడా తాలూకాకు ఒకటో రెండో యిస్తున్నారు. ఎక్కువ సబ్సిడీ ఇచ్చి బావులను

ప్రజ్వే ప్రయత్నం చేస్తే లెక్కపై కళ్యాణదుర్గం, ధర్మవరం తాలూకాల వంటి మెట్ట తాలూకాలకు ఏమీ ప్రయోజనం లేకుండా పోతుందని నేను మనవిచేస్తున్నాను. ఒక్కొక్క ప్రాజెక్టు కిడితే ఎక్కడో అప్పర్ పెన్నార్ ప్రాజెక్టు కట్టారు. దానికి 1,50,00,000 రూపాయలు ఖర్చయినది. దానివల్ల కలిగిన ప్రయోజనం తక్కువ. దానివిషయం మళ్ళా చెబుతున్నాను. ఎనిమిదివేల ఎకరాలు మాత్రమే దాని క్రింద సాగు ఏర్పాటుచేశారు. కాని 750 రూపాయలు ఇచ్చి బావి త్రవ్వితే అది ఎకరాలు సాగవుతుంది. ఈ ప్రకారంగా 75 లక్షలు అయితే 60 వేల ఎకరాలు సాగు అవుతుంది. కోటిరూపాయలు ఖర్చుపెట్టినటువంటి ప్రాజెక్టు కంటే కోటిరూపాయలు ఖర్చుచేసి బావులు సబ్సిడీ ఇచ్చేదానివల్ల ఇంచుమించు యీ ప్రాజెక్టుకంటే నాలుగైదు అంతలు విస్తీర్ణం కలిగేటట్లు చేస్తుంది అనేటటువంటిది మంత్రిగారు మరచిపోకుండా యీ విషయాన్ని పరిశీలించి ఎక్కువ బావుల సబ్సిడీ ఇవ్వడానికే ప్రయత్నం చేస్తారని కోరుతున్నాను. తరువాత, ఎలక్ట్రిసిటీ కూడా ముఖ్యం. పశువులు, తగినటువంటి పరికరములు, అంతా చాల ఖరీదైనాయి. కాబట్టి వ్యవసాయము చాల కష్టసాధ్యముగా ఉంది. ఎలక్ట్రిసిటీ, తుంగభద్ర దగ్గర వచ్చే ఎలక్ట్రిసిటీ రాయదుర్గం తాలూకానుంచి కళ్యాణదుర్గం తాలూకాకు సులభంగా తీసుకొని రావచ్చు. కళ్యాణదుర్గంలో 43 లక్షల రూపాయలు అంచనావేసి మూడుసంవత్సరాలై గవర్నమెంటు మెల్లమెల్లగా ఇప్పుడిప్పుడే stages గా ప్రారంభించారు. కాని యీ మధ్య ఆగిపోయింది. రైతుల అప్లికేషనులు అందలేదనే సాకులు లేకుండా త్వరగా సాగించి రెండేళ్ళలోపల ఆ తాలూకా అంతకు ఎలక్ట్రిసిటీ వచ్చే ఏర్పాటు చేస్తే ఊమబాధ చాలవరకు తగ్గుతుంది. ఊమబాధకంటే పశువుల మరణం— గడ్డిలేకుండా చస్తున్నాయి కాబట్టి అదికూడా రక్షించినవారవుతారు. రెమిషను కూడా మిగులుతుంది. ఈ విధముగా ఎలక్ట్రిసిటీవల్ల డబ్బు రాదేమో 10% రాదేమో, 11% రాదేమో అనే దృష్టితో చూడకుండా ఊమంవల్ల మొత్తం తాలూకాలో కలిగే నష్టమును నివారించే నిమిత్తం సబ్సిడీబావులు ఇచ్చిందే కాకుండా ఎలక్ట్రిసిటీ కూడ ఎక్కువ చేయవలెనని నేను మనవిచేస్తున్నాను. ఇంకొక విషయం చెప్పి నేను ముగిస్తాను. పేరూరు ప్రాజెక్టు కట్టారు. తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు నిర్మాణం అయినది. దానిక్రింద సాగులేదు. దానినీరు ఉపయోగించడంలేదు అనే ఒక వాదం ఉన్నది. ఈ శాసనసభలో కొందరన్నారుకదా, 'రాయలసీమచారికి వ్యవసాయం చేసుకునేది తెలియదాయేమి, నీరు ఇచ్చినా వారు పంటలు పెట్టుకోలేదు అనేటటువంటి భావం సూచించారు. పేరూరు ప్రాజెక్టు దానికి అప్పర్ పెన్నార్ ప్రాజెక్టు అంటారు. ఆ ప్రాజెక్టు తయారయింది. దానిక్రింద బ్రహ్మాండమైన భూమి వుంది. కాని ఎన్నివేల ఎకరాలు పండిస్తారని మంత్రిగారు అడుగుతూ వుంటారు వాళ్ళను. వారు నీరువస్తే

సిద్ధంగా వంట పెట్టుకోడానికి తయారుగా ఉన్నామంటున్నారు. ఒక సంవత్సరము కొద్దినిరువస్తే రెండవ సంవత్సరం రాలేదు. ఇంతయినాకూడా ఒక లోపము మాత్రము ఉంది. 1,50,00,000 రూపాయలు ఖర్చు చేసిన పేరూరు ప్రాజెక్టుకు (డిప్లీ)బూటర్ ఛానల్స్) వంటకాలువలకు రగినటువంటి ఏర్పాటు చేయకుండా రైతులను నీరు పెట్టుకోమంటే అది గోదావరి చెట్టా మాదిరి అద్దమువలె level ground కాదు. ఎక్కువ undulations పొచ్చుపగ్గలు సమం చేసుకోడానికి మొదలు నీరుపెట్టి అదంతా సమం చేసుకోవాలి. చాల మంది ఇంజనీర్లకు ఇరిగేషను, ఆగ్రికల్చరు విషయము తెలియదు. నిరువుంది. తీసుకుపోమ్మని రైతులకు చెప్పడమేకాని level ఎక్స్టావుంది, భూమికి నీరు ఎట్లా పారుతుంది అని వారు గమనించకపోవడము నాకు చాలా ఆశ్చర్యం కలిగింది. మా భూములలో తరి పైరులు పెట్టుకోడానికి సాధ్యం కాకుండాఉంది. వ్యవసాయం చేయడానికి, అంటే కుష్కి పైరులు పెట్టుకోండి అంటారు. కుష్కి పైరులు పెట్టుకోడానికి పైనుంచి వర్షం వస్తుంది. కాబట్టి అట్టిచోట్ల తడుస్తాయి. ఎక్కువ నీరు drain off అయి వెళ్ళిపోతుంది. కాలువనీరు పెట్టుకోమంటే కాలువనీరు మెట్టలమీద పైకి ఎక్కడు లెవెల్ చేయనిదే ఎట్లా సాధ్యమవుతుంది. Dry crops పెట్టుకోమంటే ఎట్లా బ్రతుకుతాయి అనే అలోచన లేకుండా అటువంటి సలహాలు పెద్ద ఇరిగేషను మంత్రులు పెద్ద ఇంజనీర్లు చేయడం అనేది చాల శోచనీయముగావుంది. ఎన్నోమాట్లు అట్టిలు ఇచ్చాము. నీటికి డిప్లీబూటర్ ఛానల్స్ ఏర్పాటు చేయండి అంటే ఏమి అన్నారు? మేము 50 ఎకరాల ప్లాటులకు మొదలు ఇస్తాం, తరువాత 25 ఎకరాలకు యిస్తాము. అంతమాత్రం రైతులు చేసుకోలేరా" అన్నారు. దానికి ఆయ్యే ఏకొద్దివేతో బిగపట్టేసి మీరేచేసుకొండి అంటే రైతులు ఎలా పొలములకు నీరు పారించుకోగలరు? ఈ కాలువ కలా పోవాలని alignment వేసి ఇస్తే తగాదాలు ఉండవు. సర్కారువారు "కొలవనక్కరలేదు; కాలువలు పోవడానికి మార్గము ఏర్పాటుచేసి ఇస్తాము, త్రవ్వకొనేవారు అంతమాత్రం సహకారం లేకుంటే ఎట్లా" అంటే యివ నా భూమివుంది, 50 మంది భూమికి నా భూమిలోనుంచి తీసుకొనిపోతే నా భూమి పాడవుతుంది. అది సాధ్యంకాదు. కొండ, గుట్ట, మిట్ట వస్తుంది. అక్విడక్టు కట్టుకోలేని పేద రైతులున్నారు. అసలు భూమి poor soil, అటువంటిచోట దానీని లెవెల్ చేసుకోడానికి ఒక వేయిరూపాయలవుతుంది.

ప్రతి పొలములోనికి నిరుపోయే మార్గాలు ఏర్పాటుచేసి కాళివలు త్రవ్వకొమంటే రైతులు కాల్యలు త్రవ్వకొంటారు. ప్రభుత్వమువారు సహకారముమీద లెక్కరు కొడితే లాభములేదు. అందుకోసము ఒకకోటి యాత్రై

లక్షల రూపాయలు ఖర్చుచేసినా బాగా వ్యవసాయము జరగడము లేదంటే. పన్నును అమ్మి, అంకమును ఓగ్గపెట్టినట్లుగా వుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు విషయములో ఎక్కువశ్రద్ధ తీసుకొని ప్రతి పొలానికి నీరు వచ్చేట్లు ఏర్పాటుచేస్తున్నారని వింటున్నాను. కాని అది కొంచము ఆలస్యంగా జరిగింది. ప్రాజెక్టులంతా ? ధృమయిన తరువాత నీరు తీసుకుపొండి అంటే ఎట్లా రిసుకుపోతారు. అందుచేత ఆ ప్రాజెక్టు అయ్యేటప్పుడే నీరు తీసుకొనిపోవడానికి కాలవలు ప్రవ్వవలసి కాగుండేది. ఈ విషయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని ఈ పంట కాలవలద్వారా రైతుల పొలానికి నీరు పారేంతవరకు ఏర్పాటు చేయవలసి నదిగా మనవిచేస్తున్నాను. దీనికియ్యే స్వల్పఖర్చును మిగిలించుకొనడము వల్ల మహా ప్రమాదము, నష్టముందని మనవిచేస్తూ చాలిస్తున్నాను.

*శ్రీ జి. నరసింహమూర్తి (అమలాపురం-జనరల్): అధ్యక్షా, ఇరిగేషన్ పద్ధతికింద రూ 2 కోట్లపై చిలుకు sanction కొరకు పబ్లిక్ వర్కుశాఖా మంత్రిగారు తెచ్చిన అభ్యర్థనను హృదయపూర్వకముగా బలపరుస్తున్నాను. ఈ సందర్భములో నాకు మాట్లాడే అవకాశము కల్పించిన తమకు ధన్యవాదాలిస్తున్నా, ఈ నీటిపారుదల వ్యవహారములో రాష్ట్రస్థాయిగా గాని, ప్రాంతీయముగా గాని నాకు తెలిసిన కొన్ని సమస్యలు తమద్వారా వారిదృష్టికి మనవి చేయదలిచాను. అంతకుపూర్వము ఎట్లా వున్నప్పటికీ మనరాష్ట్రము వచ్చిన తరువాత కారవనీయము డా. నీలం సంజీవరెడ్డిగారు ఈ శాఖను చేపట్టినది లగాయకు ఈ శాఖలో బ్రహ్మాండమైన అభివృద్ధిని చూస్తున్నాము. తరువాత జె. వి. నరసింగరావుగారు తెలంగాణావారయినప్పటికీ మిగతా ప్రాంతాల సమస్యలను, అవసరాలను అవగాహన చేసుకొని ప్రజామోదకరముగానే అభివృద్ధిని నాటించారు. ఇప్పుడు ఈ శాఖను నిర్వహిస్తున్న అల్లూరి సత్యనారాయణ రాజుగారి సామర్థ్యాన్ని గురించి ప్రత్యేకముగా చెప్పవలసిన పనిలేదు. వారు సామాన్య రైతుకుటుంబములో పుట్టి చిన్ననాటినుంచి రైతుల పరిస్థితులు, ఆ రైతులకు వ్యవసాయ విధానములో అనునిత్యము కనుపించే సాధకశాధకాలను అవగాహన చేసుకొన్నవారు. జాతీయమునుంచి తమ రాజకీయజీవితంతో తమ రైతు జీవనాన్ని సమ్మిళితంచేసి అనన్యమైన కార్యదీక్షతో ప్రజాశ్రేయస్సు కొరకు పాటుపడుతూ అఖిలభారత శాంతిగాంచిన నాయకులలో ఒకరనే విషయాన్ని ప్రత్యేకించి చెప్పనక్కరలేదు. ఆట్లుంటే కార్యదమడు, ధైర్యశాలి, ప్రజాశ్రేయస్సును దృష్టిలోపెట్టుకొని ఎంతటి సాహసోపేతమైన కార్యక్రమాని కయినా ముందడడుగు వేయడానికి జంకని ధీరుడు ఈ రోజున ఈ శాఖను నిర్వహిస్తున్నారు అంటే మనరాష్ట్రప్రజల అదృష్టమని భావిస్తున్నాను. కేవలం ఉత్సాహమే చాలదు. ఈ శాఖకు సంబంధించిన నిపుణులైన ఇంజనీర్ల సలహా

సంప్రతింపులతో పీరి ఉత్సాహాన్ని క్రిని జోడించినట్లయితే ఈ రాష్ట్రానికి నీటిపారుదల కార్యకలాపాలలో అయితేనేమి, ప్రైవేట్ కార్యకలాపాలలో నయితేనేమి, electricityకి సంబంధించిన వాటిల్లోనేమి ఉత్తమఫలితాలు అనతి కాలములోనే లభ్యమవుతాయని అనడానికి ఏ విధమైన సందేహములేదు. సరేని స్తోత్రం చేయడముగాని, ఎవరిని కించపరచి మాట్లాడడముగాని నాకు అలవాటు లేదు. నేను నమ్మిన విషయాలను నిష్పక్షపాతంగా ప్రకటించడానికి సంకోచించను. యావత్తు భారతభూమిగాంచిన ఇంజనీర్లలో ఒకరు మనచీఫ్ ఇంజనీరు పెంకట కృష్ణ అయ్యరుగారు. గొప్ప ఇంజనీరుగా ప్రఖ్యాతిగాంచిన చరసింగరావుగారు మనకు చీఫ్ ఇంజనీరుగా వున్నారు. వెంటకృష్ణయ్యరుగారు, నరసింగరావుగారు, అల్లూరి సత్యనారాయణరాజుగారు, ఈ ముగ్గురు మన ఆంధ్రదేశం యొక్క భవిష్యత్తును ఉత్కృష్టస్థితికి తీసుకొనిరాగలుగుతారనడములో ఏమీ సందేహము లేదు. మన రాష్ట్రములో రీరి లక్షల ఎకరాలు నీటిపారుదల క్రింద వుంది. ఈ సాగులోవున్న రీరి లక్షల ఎకరాలలోను సంపూర్ణమైన పంట వస్తున్నదా అని అలోచించాలి. మూడవవంతు గూడులో మూర్రమే పంట సంపూర్ణముగా పండుతోంది. మిగతాభాగము ముంపులతో మునిగిపోవడము జరుగుతోంది. తూర్పుగోదావరి జిల్లాలోనయితే నేమి, పశ్చిమ గోదావరిజిల్లాలో నయితే నేమి సముద్రతీరమున వున్న అమలాపురం, రాజోలు, చరనాపురం తాలూకా లన్నింటిలో పేరుకు కొన్నిలక్షల ఎకరాలు సాగువుతున్నదేగాని అందులో సగము భాగానికి నీటిపారుదల సౌకర్యాలులేని కారణమువలన వ్యర్థమైపోతూ, రావలసిన పంట రావడము లేదు. పరిస్థితులు ఇలాగేవుంటే ఆహారసమస్య ఎలా పరిష్కారమవుతుంది. దీనికి అనేక మార్గాలున్నాయని పెద్దలు సూచించారు ఆ మార్గాలలో ముఖ్యమైనది drainage facilities. ఆ సౌకర్యాలలో మురుగుకాల్వల మరమ్మత్తు చాల అవసరము. Localisation scheme ఉత్తమ పద్ధతులలో సంస్కరించడముకోసము మన ప్రభుత్వము చేస్తున్న ప్రయత్నము చాల అనుకూలమైనదే. ఈ localisation scheme క్రింద రెండవ పంటకొరకు మురుగుకాల్వకు ఆవైపున, ఈవైపునవున్న పంట కాల్వలకు ప్రతి సంవత్సరం నీరిచ్చే కల్పములో closure లో dry up కాక పోవడమువల్ల ఆ మురుగు కాల్వలను మరమ్మత్తు చేయడానికి అవకాశాలు లేక పోవడము జరుగుతోంది. మరమ్మత్తు జరగకపోవడమువల్ల drainage ఇబ్బంది అలాగేవుండి పంటలకు నష్టము సంభవిస్తోంది. రాబోయే localisation G. O లో అయినా మురుగు కాల్వలను మరమ్మత్తు చేయడము కోసము వీటిని కల్పించాలి. కొన్ని పంటకాల్వలకు నీరు ఇవ్వాలని వున్నప్పటికీ మూతలు వేయడానికి ఛీఫ్ ఇంజనీరుకుగాని, కలెక్టరుకుగాని అధికారమివ్వాలి. ఆయా సంవత్సరాలలో ముఖ్యమైన మురుగు కాల్వలను మరమ్మత్తు చేయాలని దృష్టి

యందుంచి చుకొని పెనిస్లయితే drainage బాధ తగ్గుతుందని అభిప్రాయపడుతున్నాను.

వాగార్జునాగర్ ఎంటి బ్రష్టాండమైన ప్రాజెక్టులను తీసుకొని పని ఒరిపించటం చాలా సంతోషకరమైన విషయం. నిన్న గౌరవసభ్యులు చెప్పినట్లుగా కమిటీ పెద్ద స్కీములను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం భరించవలసినవనినప్పుడు మైనర్ ఇనిస్ట్రక్చర్ చెబుతున్నది. మైనర్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ అభివృద్ధిచేయాలనుకొన్నప్పుడు కమిటీ పెద్ద స్కీములను జాతీయ స్కీములుగా కేంద్ర ప్రభుత్వ వనకు ఇచ్చి, వాటికి యోగ్యత ఉన్నంతా వారినే భరించమని, యాజమాన్యం మాత్రం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల చేతుల్లో వుండేవిధంగా మన ప్రభుత్వం కేంద్ర ప్రభుత్వంపై ఒత్తిడి తీసుకురావాలని కోరుతూ ఇంతటితో నెలవుతీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ పి వెంకటస్వామిరెడ్డి (వెంకటగిరి - జనరల్): అధ్యక్షా, నీటి వారు దలకు సంబంధించి మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును నేను హృదయపూర్వకంగా బలపరుస్తూ వారి దృష్టికి కొన్ని ముఖ్యమైన విషయాలను తీసుకురాదలచుకొన్నాను.

నేను ఎక్స్ జమీందారీ ప్రాంతము నుండి వచ్చిన శాసన సభ్యుణ్ణి. ఆ ప్రాంతాలలో నీటి వనరులకు సంబంధించి చేయవలసిన పనుల గురించి అనేక సార్లు ప్రభుత్వానికి విన్నవించుకొన్నాను. కాని అక్కడ పూర్తిగా, సమగ్రంగా పని బరగటంలేదని మంత్రిగారికి చెబుతున్నాను. ఆ ప్రాంతాలలోని నీటి వనరులను జమీందారులు నిర్లక్ష్యం చేసిన కారణంచేత ఆ ప్రాంతాలు వెనుకబడివున్నాయి. ఆ విషయాన్ని ప్రభుత్వం అంగీకరించి, వాటిని పునరుద్ధరించితే తప్ప అవి మామూలు పరిస్థితిలోనికి రాజాలవనీ, రైతులు ముందుకు రాలేరనేది నిర్వివాదాంశమైన విషయం. కానీ ప్రభుత్వం ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకొని ప్రతి చిన్న ఎవరును సర్వే చేయించి, రిపేరుచేయించాలని కోరుతున్నాను. అప్పటి జమీందార్లు ఆ వనరులను నిర్లక్ష్యం చేసినప్పటికీ ఇంజనీర్లు తమ తెలివితేటలతో ఆ ప్రాంతాలలో పెద్ద పెద్ద చెరువులను నిర్మించివున్నారు. ఎటీకాలువలను, సప్లయ ఛానల్స్ ను నిర్మించియున్నారు అయితే అప్పటి జమీందారులు వాటిని నిర్లక్ష్యం చేయటం వల్ల వాటి యొక్క ఫలితాన్ని రైతాంగం పొందలేకపోయింది. ఇప్పుడు వాటన్నింటినీ సర్వే చేయించి, పునరుద్ధరించితే ఆ జమీందారీ ప్రాంతాలలోని ప్రతి తాలూకాలో ఎట్టి కొరత వుండదు. నేను ఇప్పుడు వెంకటగిరి తాలూకాకు సంబంధించి కొన్ని స్కీములను ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తాను.

శ్రీమతి సి. అమ్మన్నరాజు (ఆత్తిరి) : డిమాండు మీది డిస్కంప్ట్ జరుగుతుంటే మంత్రిగారు విరకుండా ప్రక్కవారితో మాట్లాడుతుంటే.....

మిస్టర్ స్పీకర్ : ముంద మీరు కూర్చోండి.

శ్రీ ఎ. సత్యనారాయణరాజు : ప్రతి చిన్న విషయాన్ని వింటున్నాను. నోట్ చేసుకొంటున్నాను

శ్రీ పి వెంకటస్వామిరెడ్డి : వెంకటగిరి తాలూకాలో ఉన్న ఏజికలవలు వున్నాయి. వాటిని ఈనాడు బాగుచేసి విన్నచిన్న ఆశుప్టయ కట్టితే రెండు, మూడువేల ఎకరాలు సాగులోనికి రావటానికి అవకాశం వుంటుంది. వాటికి ఒక లక్షరూపాయల చొప్పున ఖర్చవుతుంది. కనుక వాటిని రెమ్మనచేటివ స్కిమ్మగా ఫస్ట్ ప్రిఫరెన్స్ ఇచ్చి చేయించవలసినదిగా నేను కోరుతున్నాను. ఇటువంటి చిన్నస్కిములు వెంకటగిరి తాలూకాలో 7 వున్నాయి. కొంపాపిళ్ళ కాలువ, వాలగలమంద వరు, కైవల్యానది, చిన్నకోనేరు, పెద్దకోనేరు, మూవిడి కాలువ, దేవుడుకొనవరు అనే చిన్నచిన్న కాలువలు ఉన్నాయి. వెటి లక్ష రూపాయల చొప్పున ఖర్చుపెట్టి ఆనకట్టలు కడితే సీటిని సర్వీయోగంపరచి చెరువులకు సప్లయచేయటానికి అవకాశముంటుంది. అవాకిళ్ళ కాలువకు లక్ష రూపాయలు ఖర్చుపెట్టారు. కాని మూడు సంవత్సరాలై పప్పటికి అది పూర్తి వినియోగానికి రాలేదు. ఇంకా ఇన్ కంప్లీట్ స్టేజ్ లోనే వున్నది. ఇటువంటి చిన్నచిన్న సాధక బాధకాలను ఛిఫ్ ఇంజనీరుగారి దృష్టికి, ప్రస్తుత ద్విప్టికి అనేక నార్లు తేవటం జరిగింది. వాటిపై శ్రద్ధ తీసుకోవాలని మనవిస్తున్నాను. దీనికింద 5 చెరువులు డెసిసిట్ అయ్యే పథకాన్నికటి రూపొందించారు. ఆ చెరువులకింద దేనికింద ఎంత ఆయకట్టు వున్నదో దానిప్రకారం ఆ చెరువులకు నిరు పంపేలాగు రెగ్యులేట్ చేయాలని అనేక నార్లు నేను చెప్పాను. కాని ఇంతవరకు అలా చేయలేదు. దానివల్ల స్థానికంగా ఒక పూరికి యింకో పూరికి తగాదాలు వచ్చే పరిస్థితులు వున్నాయి. అందుకే ఆ విషయంలో ప్రభుత్వం తగిన శ్రద్ధ తీసుకొని కార్యక్రమాలను జరిపాలని కోరుతున్నాను. జమిందారి ప్రాంతాలలో పట్టాలు ఇవ్వటంలో సరైన ఎక్సాంటును మేజిస్ట్రేట్ చేయలేదు నీటి సమపాయాలు తక్కువగా వున్నందువల్ల 200 ఎకరాల సాగుచేస్తున్నా, 100 ఎకరాలకు మాత్రమే పట్టాలు ఇవ్వటం జరిగింది. అందు వల్ల చెరువులను రిపేరు చేయటంలో ఆ లెక్కలనే స్టాండ్ డ్గా తీసుకోవటం వల్ల ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి కనుక ఇప్పుడు న్యూ స్టాండ్ డ్ ను ఫిక్స్ చేసి రిపేరు చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

ఇటీవలనే వెంకటగిరి చెరువు మరమ్మత్తు చేయటానికి estimates తయారుచేశారు, 28 వేలకు అంచనా వేశారు. అది ఏ కారణమువల్లనో, లేక

అక్కడ రైతుల మరన్నప్పముకల్లికోగాని రైతులు ఆ estimated amountలో నూటికి 15 వంతులు contribution ఇవ్వాలని ప్రభుత్వము కోరింది. అది కస్తేరాని ఆ చెరువుకు మరన్నకు చేరువానికి పిలుతేదని అన్నారు. ఆ చెరువు ద్రంద ఆయట్టు 220 ఎకరాలు పూత్రమే. ఇంకాతక్కువగ ఉన్న ఆయకట్టు గల చెరువుల విషయములో ఏ మాత్రము contribution లేకుండా మరమ్మతు చేసిన instances ఉన్నవి. కాని ఈ చెరువు విషయములో రైతులు నూటికి 15 వంతులు కట్టమని కోరడము పొడగా ఉన్నది. వెంకటగిరి తాలూకా చాలా పెనుకడిన తాలూకా అని ప్రభుత్వానికి తెలుసు. అందరికీ తెలుసు. అలాంటి పెనుకడిన తాలూకా రైతులను 15% contribution ఇవ్వమని కోరడము న్యాయముకాదు. ఏరువాత వాలగలమంద పరు అనే దాని విషయములో కటివలనే ప్రభుత్వమువారు స్వర్ణరమణప్రాజెక్టు అని నిర్మించారు. దానికి ఎడమ కాలవ స్కెము అని ఒకదానిని చెప్తున్నారు. వాలగలమంద పరు అనేది ఒక థాగము. ఇది జరిగి ఇప్పటికీ మూడు సంవత్సరములు అయినది. Estimate కూడ సిద్ధముగ ఉన్నది. ప్రభుత్వముయొక్క పరిశీలనలో ఉన్నట్లుగ తెలుస్తున్నది. ఆ విషయములో ఇంకా ఏ మాత్రము కాలయాపన ఒరగకుండా ఈ స్కెమును వెంటనే సెలక్షను చేస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

ఏరువాత మరొక విషయము ఉన్నది. నెల్లూరు జిల్లాకు సంబంధించిన సోమశిల ప్రాజెక్టు అనేది కావాలని ఇప్పటికి 50 సంవత్సరములకుపైగా ఆందోళన చెప్తున్నారు. అది అందరికీ తెలిసినటువంటి విషయమే. కాని ఏకారామువల్లనో దానిని take up చేయనేలేదు. ఈనాడు అది పవరిస్థితులలో ఉన్నదో కూడ తెలియదు. నెల్లూరు జిల్లాకు రక్షిణభాగములో ఆరు తాలూకాలు ఉన్నవి. అవి పవనగా ఉదయగిరి, రావూరు, వెంకటగిరి, గూడూరు, సూరూరుపేట, చిత్తూరు జిల్లాలలో ఉన్న సత్యవీడు తాలూకా. సోమశిల ప్రాజెక్టువస్తే ఈ dry taluks అన్నీ irrigate కావటానికి అవకాశము ఉన్నది. ప్రతి సంవత్సరము ఈ సోమశిల ప్రాజెక్టు వస్తుందని ఆశించుతూ వస్తున్నాము. ఈనాడుకూడ అదే ఆశలో ఉన్నాము. అది ఇంతవరకు రాకపోవడము ఎందువల్ల అని మంత్రిగారిని కోరితే, శ్రీశైలము ప్రాజెక్టు వస్తున్నది. దాని ద్వారా ఆ తాలూకాలు irrigate అయ్యే అవకాశములు ఉన్నవని వాగ్దానము చేస్తున్నారు. కాని నేను మంత్రిగారికి ప్రత్యేకంగా మనవి చేయదలచుకున్నది ఏమీ టంకే, నెల్లూరు, గూడూరు తాలూకాల తప్ప తక్కినవి అన్నీ draught తాలూకాలే; సోమశిల ప్రాజెక్టు కేవలము ఈ తాలూకాల కోసమే ఉద్దేశించబడింది, కృష్ణానది నీరును పెన్నానదిలో కలిపినప్పటికీ, అది నెల్లూరు, గూడూరు తాలూకాలకే పరిమితము చేయకుండా

మా వెంకటగిరి తాలూకా కూడా అదే benefit పొందేట్లు చూడాలి అంటున్నాను. సోమశిల ప్రాజెక్టువస్తే మా వెంకటగిరి తాలూకా ఎంతవరకు benefit పొందగలదని అనుకున్నారో అంతవరకు శ్రీకైలసు ప్రాజెక్ట్ ద్వారా benefit కలుగజేయాలని అంటున్నాను. మంత్రిగారుమాత్రం మా వెంకటగిరి తాలూకాను గురించి ప్రత్యేక ప్రదర్శనీసుకుని ఆ స్కీమును రగ్గు విధముగ రూపొందించేయమని మనవిచేస్తూ కంటిటితో విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ ఎ. వెంకట్రామరాజు (రాజోలు-జనరల్) : అధ్యక్షా, ఈ డిమాండును గురించి చర్చించే సందర్భములో కొన్ని ముఖ్యమైన విషయములు మంత్రిగారి దృష్టికి తేదిలచుకున్నాను. ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళికకు సంబంధించి plan యొక్క annual report లో 70 వ పేజీలో కొంత information ఇచ్చారు. ఇందులో ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు సంబంధించినంతవరకు మొత్తముమీద ద్వితీయ ప్రణాళికలో కేవలం investigation కోసం అయిన అక్షలు కేటాయించారు. ఇప్పటికి నాలుగు సంవత్సరములు జరిగినను ఒక్క అక్షంలే ఎక్కువ ఖర్చు చేయలేదు. ఐతే తెలంగాణాకు మాత్రము 15 లక్షల 79 వేలు కేటాయించారు. ఈ నాలుగు సంవత్సరములలో 18 లక్షల 19 వేలు ఖర్చుచేశారు. అయితే తెలంగాణాకు ఎక్కువగా కేటాయించారు. ఆంధ్రకు తక్కువ కేటాయించారని భేదభావముతో నేను చెప్పడములేదు. కాని ఆంధ్రలో ఏ సంవత్సరములకు చేరిబిక్కు అక్షమాత్రమే ఖర్చుచేశారంటే, ప్రభుత్వం ప్రచారక క్రింద పనులు ఎంత చురుకుగా చేయించుచున్నదో కనబడుతున్నది. ఇంతకుముందు ఎందువల్ల ఖర్చుచేశారు? ఖర్చు చేయనక్కరలేక పోయిందా? లేకపోతే ప్రశుత్వం neglect చేసిందా? ఈ విషయాన్ని గురించి serious గా consider చేయాలని అంటున్నాను. ఇందులో లోపము ఎక్కడ ఉన్నదో విచారించాల్సి ఉన్నది. తెలంగాణాలో ఉన్న అవసరములు ఆంధ్రలో లేవనా? సర్కారు జిల్లాలో second plan క్రింద చాలా తక్కువ పెట్టుబడితోటి మనకు పనులెట్లా చేపూర్తి కావలసివది, ఎన్నో remunerative schemes ఉన్నవి. వాటిని గురించి difference of opinion ఎవరికి ఆక్కరలేదు. ఈ సందర్భంలో పూర్వగోదావరి జిల్లాకు సంబంధించిన ఒక ఉదాహరణ చెబుతున్నాను. కొత్తగిద్ద పంపింగు స్కీము అనేది ఒకటి, పంపా రిజర్వాయరు స్కీము అని, ద్వితీయ ప్రణాళిక యొక్క ఆఖరు stage లో చేర్చడం జరిగింది. కొత్తగిద్ద పంపింగు స్కీముకోసం 10 లక్షల 98 వేలు కేటాయించారు. అందులో 4 లక్షల 98 వేలు మాత్రమే ఖర్చు చేశారు. ఇంకను 6 లక్షలు మిగిలిపోయినవి, ద్వితీయ ప్రణాళిక పూర్తి కావటానికి ఇంకా ఒక సంవత్సరముకంటే ఎక్కువ లేదు. ఈలోగా మిగతా ఆరు లక్షలు ఖర్చుచేయగలుగుతుందా అని అనుకోవలసి వస్తున్నది. అయితే foreign

exchange difficulty వల్ల ఖర్చుచేయడానికి పిలుచేకపోయిందని అంటున్నారు. అది నిజమే కాదన్నది. ఈ స్కిము విషయములో నాలుగు సంవత్సరములలో కార్యక్రమము అంతా పూర్తి అయిన పరమపాత కావలసిన దిగుమతులు మనము చేసుకున్నాము. నాలుగు సంవత్సరములు జరిగిపోయినదాకా దిగుమతి చేసుకోకపోవడము అనేది ప్రభుత్వము యొక్క negligence క్రిందకు వస్తుందేమో అనే అనుమానానికి పాటువుగ ఉన్నది. దానిని మన లెక్కలుకూడ రుజువు చేస్తున్నవి. అందువల్ల ఈ foreign exchange కి సంబంధించిన చిక్కులు తొలగింపజేసి ఈ పంపింగు స్కిమును పూర్తి చేయిస్తారని ఆశిస్తున్నాము. పరమపాత పంపా రిజర్వాయరు స్కిమును గురించి అలోచిస్తే, దానికి submersion ఏరియా యే సుమారు మూడువేల ఎకరములదాకా ఉంటుందని తెలుస్తున్నది. మూడువేల ఎకరములు ముంపుచేస్తే, అయిదువేల ఎకరములే పొగుకు వస్తుంది. అందువల్ల ఈ స్కిము చాలా difficult scheme గనుక దీనిని take-up చేయలేకపోతున్నాము అన్నారు. దీనికి ఏదో token grant క్రింద ఒక లక్ష రూపాయలు ఇచ్చినప్పటికినీ అందులోనుంచి ఈ నాలుగు సంవత్సరములలోను చేర్చి ఒక్క రూపాయికూడ ఖర్చుచేయలేదు. ఇది చాలా difficult scheme అని మంత్రిగారు కూడ చెబుతున్నారు. ఇది ఉపయోగించని స్కిము అని అనుకున్నప్పుడు దీనిని ఈ ప్రణాళికలోనుంచి తొలగించడము మంచిదని అనుకోవల్సింది అప్ప మరేమి గత్యంతరము కన్పించదు. తెలంగాణా నభ్యుదయ ఒక ఆయనకూడ చెప్పారు. ఏమని అంటే, ఎక్కడనో ఒక స్కిమును work out చేశారని చెప్పారు. అది ఎక్కడో ముంపు ఏరియాలో ఉన్న స్కిము work-out చేశారు గాని ఆ స్కిమును take-up చేయలేదు. ఆ గ్రామాలు అన్ని మునిగిపోతాయని అంటున్నారే కాని ఆ స్కిము వస్తుందో రాదోకూడ తెలియకుండా ఉన్నారు. పొలములు మునిగిపోతాయి గనుక అవి develop చేసి ప్రయోజనము లేదని ఆ భూములను అట్లాగే వదిలిపెళ్ళారు. అదేవిధముగ ఈ పంపా రిజర్వాయరు స్కిముకూడ ఉన్నది. దీనిని ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళికలో చేర్చుతున్నామని ప్రకటించారు. ఆ విధముగ ప్రకటించినప్పుడు, ఇక ఆ ప్రాంతపు ప్రజలు ఈ స్కిముతప్పకుండా వస్తుందని అనుకుంటున్నారుగదా! కాని ఆ స్కిమును ప్రారంభించలేదు. ఆ ప్రాంతాలు submerge అయ్యే ప్రాంతము అని అన్నప్పుడు, వారు ఆ గ్రామాల్ను వదిలిపెట్టి పోవాలో, లేక అక్కడనే ఉండిపోవాలో, ఆ భూములను develop చేయాలో లేదో, ఏదికూడ తెలియకుండా సంధిగ్ధావస్థలో వదిలిపొయినారు. అందువల్ల అసలు ఈ స్కిము అవసరమవునా, లేదా అనేది ప్రభుత్వము త్వరలో decide చేయవలసి ఉంటుంది. ప్రభుత్వము ఏదీకూడ decide చేయకుండా అదే పరిస్థితిలో ప్రజలను ఉంచితే వారిని ఇంకా ఇబ్బందులుపాలు.

చేసినట్లు అవుతుంది. అందువల్ల ఈ పంపా రిజర్వాయరు స్కీము అవసరమై ఉంటుందా లేదా అనేది decide చేయడానికి పిలుగా ఇంటే ఆ చుట్టుప్రక్కన గ్రామాలవారిని పిలిచి ఒక conference మాదిరి అధికార్యతో సమావేశపడి, వెంటనే decide చేయమని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

రరువాక existing Godavari Delta కు సంబంధించినవి నాలుగు అయిదు విషయములు ప్రధానమైనవి ఉన్నవి. ఒక్కొక్క దానినిగూర్చి ఆలోచిస్తే మనస్సు burn అవుతూ ఉంటుంది. ప్రభుత్వమువారు తలచుకుంటే చాలా సుకువుగా పూర్తి చేయటానికి పిలు అయినవి. వాటిని అనవసరముగ ప్లానులో include చేయడమువల్ల కొత్త problems ను సృష్టించినట్లు అవుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. ముఖ్యంగా ఇందులో re-modelling scheme కు సంబంధించి సంతకరకు నేను చెబుతున్నాను. ఈ స్కీములు దాదాపు 1944, 1945 సంవత్సరములలోనే take-up చేశారని అనుకుంటాను. ప్రస్తుత పరిస్థితి చిట్టి channels లో ఉన్న pipes అన్నీ regulate చేయడము, masonry తో కట్టడం, ప్రతి channel లో ఇంతకుముందు ఉన్న wooden dams గాని లేకపోతే sections కట్టి చేసినటువంటివి ఉన్నవి. అవి అన్నీకూడ మార్చి regulations గా కట్టడము జరిగింది. ఇవి రెండుభాగములుగ re-modelling schemes క్రింద తయారుచేశారు. ఇప్పుడు వాటిని దాదాపు అన్నీ channels మీద పూర్తి చేయబడినవి. కాని piping మాత్రము fix చేయలేదు. అవి ఇంకా భూమిలోనే ఉండిపోయినవి. 1950 వ సంవత్సరములో ఉన్న Delta Irrigation system కున్నా ఈనాటి system కున్నా చాలా వ్యత్యాసము కనబడుతున్నది. ఏమిటంటే, పూర్వము tail end నుంచి పైకి సాగుతూవచ్చేది కాని యిప్పుడు అట్లాకాదు. పైమంచి tail end కు సాగుచేయడము జరుగుతున్నది. Regulators వద్ద fix చేయలేదు. ఇదే పెద్ద difficulty గా ఉన్నది. ప్రతి ఒక్క Regulator కు కూడ side breach ఒకటి ఉన్నది. నీరు అవసరమైనప్పుడు డిపార్టుమెంటువారి పర్మిషను అడగడము, side breach ని వేసుకోవడము, నీటిని క్రిందికి తీసుకునిపోవడము జరుగుతున్నది. ఇది total గా జరుగుతూన్నటువంటు విషయము. ఇది చాలా difficult సమస్యగా ఉంటున్నది అందువల్ల ఈ స్కీమును త్వరలో complete చేయించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. లేకపోతే ఇది వికృతరూపం దాల్చడమువల్ల breach irrigation ను control చేయలేనటువంటి పరిస్థితి ఏర్పడుతున్నది. Localization scheme కు సంబంధించినంతవరకు గత సంవత్సరములు ఇదివరకు ఉన్న మంత్రిగారు ఒకటి, రెండు జిల్లాలవారిని సమావేశపరచి, conference ను ఏర్పాటుచేశారు.

చారు కొన్ని principles ను నిర్ణయించారు. G. O. కూడ issue అయినది. ఆ principles ను adopt చేశారు. అది Department వారితో సహా అందరు ఎక్కువ ముగ ఆమోదించారు. రెండింటి, ప్రకటన పత్రికల ద్వారా ప్రజలకు తెలియజేయడం రూపొందించారు. ఆ రెండు పత్రికల ద్వారా తెలియజేయడం అంతా కూడా ఆ principles వారినే ఉన్నవని. ఆమోదించినట్లుగా వారి అభిప్రాయం వ్యక్తపరిచారు. అందువల్ల ఆ principles ను మార్చివేయకుండా అదేవిధముగ ఉంచాలని కోరుకున్నాను. కాని అది మార్చివేయబట్టుగా ఇటీవల పత్రికలలో వార్తలు వస్తున్నవి. ఆ పత్రికా ప్రకటనలకు మంత్రిగారే జాబ్బులు అని నేను అనడమంటే, అందరూ ముందు adopt చేస్తూ వస్తున్న principles చాలా ముందు అంగీకారముగానే ఉన్నవి గనుక, వాటిని మార్చుకుండా localization schemeను వెంటనే క్రొత్త చేయించాలని మంత్రిగారికి మనవిస్తున్నాను.

రూపొందించిన ముందు చాలామంది సంబంధించిన విషయము ఇటీవల ఉన్నది. Drainage కు సంబంధించిన repairs ను కొన్ని neglect చేస్తున్నారు. అందువల్ల ప్రతి సంవత్సరము, annual గా చేసే మరమ్మత్తులతోనే drainages కు కూడరిపేర్లు take up చేయాలని అంటున్నాను. అన్నీ కూడా ఒక వారి level చేయించి, ఎంతవరకు catchment area ఉన్నది? ఎక్కొక్క drain ఎంత దీటిని క్రిందకు వంచుకుంటే అవసరము ఉంటుంది? Drain ప్రస్తుతం ఏ విధముగ ఉన్నది అనే వివరముల విషయం సర్వే చేయించి, దాని ప్రకారమైన పనులు చేయించాలి. ఈ రోజు ఉన్న పనులు ఆ 11 ఏకర సకరిములలోను intensive cultivation ద్వారా వచ్చే నష్టమును ఎనము దాటుకుంటే మనము ఎక్కువగా పండించగలుగుతున్నాము అనేది మంత్రిగారి వృత్తికి తెలుసుని వస్తున్నాను. రూపొందించినట్లు చెప్పే విషయములో మంత్రిగారు చాలా చురుకైన వారైనా, వారి step ముందుకు వెళ్ళారు. కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని ఆర్థిక సహాయము కొరకు అర్జిస్తూనే వారు యిచ్చే సహాయము కొరకు ఆగకుండా వెంటనే ముందు వెళ్ళాలి అనే అభిప్రాయము మంత్రిగారికి ఉండడమనేది చాలా ప్రశంసనీయమైన విషయము. అందుకు నేను వారిని అభినందిస్తున్నాను. అలాంటి కొరవల్లాంటి ప్రత్యేక పరిస్థితులలో అవసరముకూడ.

అయితే ఈ సంవత్సరంలో గుంటూరు areas లో ఉన్నటువంటి flood banks raising వని అంతా పంచాయితీలకే అప్పజెప్పి వాళ్ళే initiate చేసి, వాళ్ళే అదంతా చేసేట్లుగా ఉంటే, చాలా సహకారం మనము పొంది ఉండేవాళ్ళము. Public ను ఎక్కువ మందిని తీసుకొని వచ్చి దాంట్లో move చేసి ఉండేవాళ్ళము. ఎందుకంటే, localisation scheme లో కూడా పంచాయితీలు మనము move చేసినాము. వాళ్ళ సలహాలుకూడా చాలావరకు వస్తు

న్నాయి. వాళ్లు కూడా చర్చలలో వాళ్గొంటున్నాడు, కొన్ని constructive suggestions ఇస్తున్నాయి. అలాగే flood bank విషయంలో కూడా ఎంతో చదువని ముందు steps తీసుకొని ఉన్నట్లయితే, చాలా పంచాయితీల పనులు అప్పుడే take-up చేసి ఉండేవి. ఎందుకల్లనంటే అవి వరదలు ఉధృతంగా వచ్చినప్పుడు ఆ కట్టలు గట్టిగా లేకపోయినట్లయితే, వాళ్ళేమనిచిపోతుంది. ప్రతి వరదలో కొట్టుకుపోతారు, పంచాయితీలకే ఆ పని అప్పజెప్పబడినట్లయితే, వాళ్ళు చొరవతీసుకొని నకాలములో పనిచేసి వుండేవాళ్ళు. ఫలప్రస్తుత కార్యక్రమాలలోనైనా అలాంటి జాగ్రత్త తీసుకోవలెనని, public యొక్క చొరవను పెంచాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఏటిగటకు సంబంధించిన గడరకు, river beds విషయములో, ఆ లంకలలో margin లేకుండానే river కు దగ్గరగానే ఎనిగట్టు వచ్చినటువంటి సంగత్యాలు కొన్ని ఉన్నాయి. ఈ సందర్భము లామచంద్రాపురం తాలూకాలో కపిలేశ్వరపురం దగ్గర వడిగండికూడా, ఆ river bed కు దగ్గరగానే ఆ మార్జిన్ లోనే ఉంది. అలాంటి ప్రత్యేక పరిస్థితులలో మనము revetments అనేది త్వరలో చేయవలసినట్లయితే, ఆ currents speed గా వచ్చి ఆ లంకను లేక నదానది ఆ టిటిగట్టుకు దాటతాయి. కాబట్టి ఈ revetment అనేది ఎక్కడెక్కడ urgent అవసరమో అలాంటి సర్వే తొందరగా survey చేయించి, దానిని గురించి steps తీసుకోవలసిన దోరుగా చెల్లని తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీమతి జయలక్ష్మి దేవమ్మ (ఆలంపూర్): అధ్యక్షా! మంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన ఈ డిమాండును నేను హృదయపూర్వకంగా బలపరుస్తూ కొన్ని సలహాలు వారికి అందజేస్తున్నాను. వారు ఇచ్చిన note లో సుఖ్యంగా రాజ్ లిబండ్ కాలనను పూర్తిచేస్తామని వాశారు. అందుకు వారి నా దన్యవాదాలు. ఆ రాజ్ లిబండ్ ప్రాజెక్ట్ canal గురించి మనది లాగా పదివేల ఎకరాలు నాగు అవుతున్నది. గద్వాల, అలంపూర్ తాలూకాలలో, మైసూరు వాళ్ళది 7 వేలు మాత్రమే నాగు అవుతున్నది. ఆ అనకట్టకూడా సురక్షితంగా రాష్ట్రంలో కలుపుకొంటే ఈ లాగా పదివేల ఎకరాలు చాలా సులభంగా, ఫలాటి ఇబ్బంది లేకుండా నాగుచేసుకోడానికి అవకాశముంటుంది. అందుచేత జామదేవత నివసించేటటువంటి ఆ అలంపూరు, గద్వాల తాలూకాలలో నాగు ఆ జామదేవతను సరిగ్గా చేసిన వారమై, అక్కడ రైతాంగాన్ని కాపాడినవారమవుతాము. తుంగభద్ర ఎడమ కాలవ విషయంలో తొందరగానే మైసూరు వాళ్ళతో సంప్రదింపులు జరిపి వారు దానికి అంగీకరించినట్లయితే Central Government తో సంప్రతించి మనకు ఆ ఎడమ కాలవ వచ్చేలాగా సులభంగా దానిక్రింద సుమారు 10 వేల ఎకరాలు నాగుచేసుకో గలుగుతాము. పెద్దపెద్ద

ప్రజాస్వామ్య పార్టీకి చెందిన వ్యక్తులకు మాత్రమే మాట్లాడుటకు అనుమతి ఉంది.

Sri M. Harischandra Prasad (Tanuku) : On a point of order, Sir, whether any member can read his speech.

Mr. Speaker : I have given exemption to lady Members.

*శ్రీమతి జయలక్ష్మిదేవిమ్మ : అయ్యో! నేను points తెలుసుకొని మాట్లాడుతున్నాను గానీ పూర్తిగా చూడడంలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ చదివినా పరవాలేదు మీరు చక్కగా మాట్లాడుతున్నారు. కానీ వ్యంగి

శ్రీమతి జయలక్ష్మిదేవిమ్మ : నుం minor irrigation రు మనము ఎక్కడ పాధాస్యం ఇవ్వవలెను. అది ప్రజలకు చాలా ఉపయోగపడుతుంది. ఉండగలుగుతుంది. చానిపల్ల త్వరగా ప్రయోజనం పొందగలుగుతారు. మా అలంపూరు, ఆశ్రమూరు తాలూకాలో 4 సంవత్సరాలనుంచి గండ్లుపడి తెగ చెరువులు చాలా ఉన్నాయి. వీటి విషయం గురించి 3 సంవత్సరములు నుంచి P. W. D. వారి represent న్నూ ఉన్నప్పటికినీ, ఒక సార్లలో సమానంగా applications ప్రవహిస్తూ ఉన్నప్పటికి కప్పటివరకు వాటికి జవాబు లేదు. శాసనసభ్యులమైన మాకే reply లేకుండాపోతే సామాన్య ప్రజల వర్తితీ పరిధంగా ఉండగలదో, వారి డిమాండ్లు మెంటు పరిమాత్రం అందుతుంటే ఉండగలదో అలోచించడం సమర్థవంతమైనదిగా మనవి చెప్పుతున్నాను. మనము ముఖ్యంగా పెద్దపెద్ద ప్రాజెక్టులు ఎదుతున్నాయి. ఒక ప్రక్కన ఎక్కువ వ్యయం ఖర్చుపెట్టి తొడ్రుడి అధికార్పత్తి పెంచాలని ఒక ప్రక్క మనం అంటూ, దానికి కావలసిన చిన్నచిన్న minor irrigation వనరులు చెనుకోలేకపోతే పెద్దపెద్ద ప్రాజెక్టులు పరిధముగా చెనుకోగలుగుతామే తెలియడంలేదు. అక్కడ ఎన్నుకోబడిన సంఘాలు పనిచేయడం సందర్భాలనుంచి ఇచ్చిన కాగితాలను ఇప్పటివరకు reply లేకపోతే, ఆ ప్రజలకు మేము ఎటు జవాబు చెప్పవలెనని మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను. ఇదివరకు అలంపూరు తాలూకాలోని కొన్ని పల్లెలు అలంపూరు సంస్థానానికి చెందిఉండేవి. వాటిని ఇప్పుడు ఆంధ్రప్రదేశ్ వచ్చినవరకు, అలంపూర్ తాలూకాలో చేర్చినారు. ఇటీకాల, దిన్నె, పూటనదొడ్డి అని మూడు చెరువులు ఉన్నాయి ఈ చెరువుల గర్భములో ఉండే భూమి రాజుగారిది, వాళ్ళకు ఏదో compensation ఇవ్వాలని అది ఇప్పటివరకు మేము వాటిని కట్టమని అన్నారు, వాటి గర్భములో

ఇంత భూమిలో రైతులు ఎంతానో పం పుకుచున్నారో అర్థం కాలేదు. అంతరించింది. కాని తర్వాత, డివిజన్ లోని పనులలో వాన్ని తీసుకువరకు కూడా తెలియదు. అక్కడ ప్రజలకు కొంతవరకు శ్రమచాయం పెడబడిగాని, త్రాగడానికి ఎంతవరకు గాని త్రాగలేని పరిస్థితులలో నన్ను ఇదివరకు Revenue Minister గారు అక్కడివచ్చి పరిస్థితి మాన్పించారు, వారికూడా చెప్పకొన్నాను. ఆ చెరువులు కొంత పానీయకొంటుంది, అక్కడి ప్రజలు కొంత వ్యవసాయం చేసుకొని బ్రతుకూడా సంతోషించుంది. త్రాగడానికి తాగునీరు, సరఫరా చేయగలిగినది మిగిలినా మంత్రిగారి తెలియపరుస్తున్నాను పోతే, సర్వేవాన్సు మాండ్రిచ్చి చెప్పి చెప్పకొనిపోవడంమాత్రం జరుగుతుంది. ముఖ్యమేము అప్పుడెచ్చి చెప్పి పంపిస్తేనే, మరి ఇంతవరకు ఎమిచెయ్యలేదే అంటారు. కానీ ఎందరూగితాలు ఎమీ బయటి రావడంలేదు Chief Engineer కిందో అది తేలింది అనుకుని పోయింది అంటారు అక్కడి వారిచేత అక్కడి డివిజన్ అంటారు. అది ఎటు పోయిందో, ఎటు వస్తుందో ఎవరిదగ్గర ఉన్నానో అదింతా అగమ్యగోచరంగా ఉంటుంది కాబట్టి సభ్యులు అప్లికేషన్ application పెంపనే reply వచ్చేలాగు చేయగలరని రుతున్నాను. ముఖ్యంగా సభ్యులకు తాగునీరు మృతం అనే గ్రామం ఉంది. సభ్యులకు కా కాలో revenue circle హద్దువరకు కొన్ని పల్లెలు నాగు చెందినది ఆ సభ్యులకు చెరువు గురించి సెక్రటరీ సంతకములనుంచి వ్రాసుకొంటున్నాను. కానీ ఇంత వరకు కూడా అది పరిస్థితిలో ఉన్నదో, ఏవిధముగా ఉన్నదో వాటా ముఖ్యమేము. అక్కడి ప్రజలు ఒకటేగోల చెప్తున్నారు. దానిమీద ఏమీ చెప్పలేదు. ఎవరూ సాగి ఎడి అవుతుంది. కాబట్టి అది తొందరగా ప్రభుత్వము తీసుకొని వలెనని రుతున్నాను. అందరూ చర్య తీసుకొని అక్కడ రుతుతో వాడ పడుతూఉండే ప్రజలను కరువునుండి తప్పించి పైరులకు అందించాలని అనుకున్నాను. ముఖ్యంగా lift irrigation ఇవ్వడానికీ మరకూ తగినది విద్యుచ్ఛక్తి లేదని చెప్పుచున్నాను కాని అది ప్రభుత్వంగా కొద్దికొద్దిగా మన ఎలనుబట్టి lift irrigation కు సవ్యవలసి యుంటుంది. రాష్ట్రములో ఇట్లు ఇవ్వాలని నేను అనను.

కాబట్టి మనము సర్దుకొనేవరకు మరము చేయవలసి. ముఖ్యంగా మైనర్ ఇరిగేషన్ పనులు కొంతవరకైనా చేసుకొంటే ఎంతో ఫలితం ఉన్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కూడా, పేటా గ్రామములో ఒక చెరువు ఉన్నది. రెండు మూడు సంవత్సరముల నుంచి సర్వే చేస్తున్నారు. ఇప్పుడు అది పరిపూర్ణం, పరిస్థితిలో ఉన్నదో తెలియదు. దానిని గురించి మంత్రిగారు రిప్లయ్ ఇస్తారని

ఆభివృద్ధిని గ్రామాలు రాష్ట్రానికి చెన్నైముకలాంటివి. వాటి అభివృద్ధిని దృష్టిలో పెట్టుకొని తగిన సౌకర్యములు కలుగజేయాలి. ఆహారోత్పత్తి చాల ముఖ్యమైన సమస్య. కాబట్టి ప్రభుత్వం ఎక్కువ ప్రదత్త వహించాలి. Lift irrigation కొరకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యం యివ్వాలి. పెద్ద పెద్ద ప్రాజెక్టుల 15, 20 సంవత్సరాలకోసం నస్తాయి. చిన్న చిన్న పనులు వెంటనే రైతులకు ఉపయోగిస్తాయి. తెగిన చెరువులకు తొందరగా మరమ్మత్తులు చేయించాలని మీ ద్వారా మనవిచేస్తూ నాకు ఈ అవకాశం యిచ్చినందుకు ధన్యవాదములు అర్పిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ యమ్. హరిశ్చంద్రప్రసాద్: అధ్యక్షా, నీటిపారుదల శాఖామంత్రులు ప్రజల పెట్టిన ఈ పద్ధతు నేను బలపరుస్తూ కొన్ని అవసరాలను తమద్వారా మంత్రిగారికి తెలియపరుస్తున్నాను. మన ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని, గోదావరి, కృష్ణా నదులు ఇండియా మొత్తంమీద పెద్ద నదులలో ముఖ్యమైనవి. గోదావరి నీటిని నూటికి 90 పాళ్లు సముద్రపాలు చేస్తున్నాము. నూటికి 10 పాళ్ళకంటే ఎక్కువ వినియోగించుకొనలేక పోవడము దురదృష్టకరమని మనవిచేస్తున్నాను. అనేక చోట్ల ప్రాజెక్టుల తయారుచేస్తున్నారు. కాని ఎన్నిసార్లు చెప్పినప్పటికీ గోదావరి నదిపై తలపెట్టిన కార్యక్రమాలకు తగిన శ్రద్ధ చూపుటలేదని తెలియపరచుటకు విచారిస్తున్నాను. ఆ నదిపై ఇప్పుడున్న 3 అడుగుల పట్టర్నువల్ల స్టోరేజీ కెపాసిటీ తగినంత లేదేమోనని, ఇసుకతిప్పలు మేటలువేసి, స్టోరేజీ కెపాసిటీ దిన దినం తగ్గుతోందని, చూస్తున్నదానిని బట్టి తెలుస్తోంది. స్టోరేజీ కెపాసిటీ increase చేయడానికి 3 అడుగుల పట్టర్ను 3 అడుగులకు పెంచుతున్నట్లు చెబుతున్నారు. మొట్టమొదట మంత్రులు చెప్పినప్పుడు ఈ పట్టర్ను 3 అడుగులనుంచి 4 అడుగులకు పెంచితే ఉదయగోదావరి జిల్లాలకు ప్రయోజనకారిగా ఉంటుందని తెలియ జేశారు. అయితే నిపుణుల అభిప్రాయము తెలుసుకుంటే 3' నుంచి 6' లకు పెంచుటవల్ల ఒక్క సెంట్రల్ డెల్టాకు మాత్రమే ప్రయోజనకరం గాని, పశ్చిమ డెల్టాకు సహకారి కాదని చెప్పుట వల్ల సందేహం వెలిబుచ్చుతున్నారు. పశ్చిమ డెల్టాకు ప్రయోజనకారి అయితే, ప్రదేశంలో లేకపోయినప్పటికీ రైతాంగం అంతా ప్రభుత్వంతో సహకరించి వారికి అవకరమైన ఋణాలు యివ్వడానికి ఏమాత్రం వెనుకంజవేయరని మనవిచేస్తున్నాను.

ఈ అభివృద్ధి ప్రణాళికలను వేసేటప్పుడు కేవలం ఒక్క ప్రాంతాన్ని మెరుగుపరచే దృష్టి కాకుండా వెంటనే అమలుపరచదగినవి దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. హిందూదేశంలో సాలీనా 100 కోట్ల వియవగల ఆహార పదార్థాలు ఇతర దేశాల నుంచి దిగుమతి చేసుకొంటున్నాము. ఈ పరిస్థితులలో అతి త్వరితంగా ఉత్పత్తిని పెంచే పథకాలను వేసుకొని అమలుచేసి, ఈ దిగుమతులను

తగ్గించి, ఆ డబ్బును ఇతర ప్రయోజనాలకు వినియోగించుకొనుట చాలా అవసరం. తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు పూర్తిచేసి మూడు అయిదారు సంవత్సరాలు అయినది. ఇంతవరకు దానివల్ల జరిగిన ప్రయోజనం ఏమిటి? అక్కడ తగ్గినంత ఉత్సాహం చూపించకపోవడం, ఇతర ప్రదేశాల నుంచి అక్కడికి రైతాంగం పోవుటకు తగిన అవకాశాలు లేకపోవడం, అక్కడ ఉన్న భూములకు తగిన పనులు పర్యవేక్షించడం కారణాలు అయివున్నాయి. ఈ గోదావరి ప్రాజెక్టు నిర్మాణం చేస్తే అంతకన్న ఎక్కువ త్వరితంగా ఫలితం తీసుకురావడానికి అవకాశం ఉండేది. అయితే వెనుకవడిన ప్రాంతాలను అక్రద్దచేయాలని కాదు. అందరినీ అభివృద్ధిలోకి తీసుకురావాలి. చ్వరలో పరిణామం సాధించాలంటే అనుభవం ఉన్న, ఉత్సాహం ఉన్న రైతాంగాన్ని పిలుస్తూంటే ఎక్కువ ప్రోత్సహిస్తే అధికోత్పత్తి చేసి, ఆహార కొరత చాలవరకు తీర్చడానికి అవకాశం ఉంటుంది.

చేతిలోది లేత, చేతిలోది ముదురు అని చెద్దలు చెప్పినట్లు కరుణలో చేస్తేనే వ్యవసాయం వలన ప్రయోజనం పొందుతాయి. గోదావరిలో ప్రోచేజి కెపాసిటీ లేదని చెప్పటం వల్ల మొట్టమొదట ఆకుమళ్లు పోయడం, జూన్ నెలలో సాగుచేయడానికి పీలులేకపోవడం జరుగుతోంది. ఆకుమళ్లు తగినంత నీరు సప్లయ కావడంలేదు. సకాలంలో ఉడుపులు జరిగితేనే ఎక్కువపంట ఇస్తుంది. దానికి తగిన నీరు లేకపోవడం వల్ల ఇబ్బందిగా ఉన్నది. మంత్రిగారు చూపించినట్లు పట్టర్లు రి అడుగులకు ఎత్తు చేయడమే గాక ఇప్పుడు అనకట్ట, బోలవరం జ్యారేజ్ వధకం తీసుకుంటే, ఎక్కువ నీరు నిలవచేసి ఆకుమళ్లు పూర్తిగా నీరు అందించి, ప్రథమ పంట సకాలములో సాగుచేయడానికి, అవిధంగా పంటను అభివృద్ధిచేయడానికి పిలుచుతుందని మనవిచేస్తున్నాను.

ఇంకొక విషయం : వ్యవసాయానికి, నీటి పారుదల సౌకర్యములేకాదు. మురుగుపోయే సౌకర్యములుకూడ అవసరం. గత మంత్రివర్గంలో ఉన్న నీటి పారుదల శాఖామాత్యులు వచ్చిమ గోదావరి, తూర్పు గోదావరిజిల్లాలో కాన్పు రెన్ను జరిపి హామీ యిచ్చారు. ప్రతి సంవత్సరం maintenance కు చేసే ఖర్చులో నూటికి 40 పాళ్ళు అయినా తప్పకుండా ఈ మురుగు సౌకర్యాల కొరకు వినియోగించేట్లు ఉత్తర్వులు జారీ చేస్తామన్నారు. జారీచేశారో లేదో తెలియదు. మురుగుపోయే సౌకర్యాలు లేక పంటలు చచ్చుతున్నాయి. ఆ నష్టనివారణకు ఏర్పాటు చేయడంవల్ల నూటికి 10, 11 పాళ్ళు అధికంగా పంట వస్తుంది. ఇప్పుడు ఉన్న డివిజన్సులో నీటిపారుదలకు ఉన్న ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీర్స్ మురుగుపారుదల విషయాలు చూస్తున్నందువల్ల నీటిని గురించి అక్రద్ద జరుగుతోంది. గోదావరి, కృష్ణా జిల్లాలకు ప్రత్యేక డివిజన్ ఏర్పాటు

...మీరు చెప్పేటటువంటిది. ప్రభుత్వంవారు “అధికాహారోష్ణాత్తి
యా స” పదపదే మునున్నారు. అయితప్పటికీ మా శ్రీకాకుళం విశాఖ
జిల్లాలు అధికారోష్ణాత్తి కింపైయో భాగస్వామి అంటు ప్రభుత్వాని
కష్టం చెప్పలు చెప్పిస్తున్నది. ఈ ప్రభుత్వం నామ్యవాద సిద్ధాంతం ప్రకారం
చరిపాలి గిన్నెన్నామని చెబుతారుగాని, ఈ ఇరిగేషన్ విషయంలో జిల్లా
వాగ్గా ఒక్కచెప్పలున్ను చెప్పలు చూసుకొంటే మా శ్రీకాకుళం విశాఖ
జిల్లాలలో ఎదురు చెప్పలు ఒక్కచెప్పలున్నాలో నాకు ఏమాత్రం అర్థం
కాదుగాని ఇంకా. పలం ప్రాంతీయ రైల్వంతో, ప్రాంతీయ అధిమానంతో
... ఇరిగేషన్ పా ర్యాలు ఎల్పించబడుతున్నాయి అని చెప్పడంలో ఏమాత్రం
... రైల్వేలో భాగస్వామి. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో వంశధార నది ఉన్నది.
నీటి పెంపనంపట్ల చరిత్ర ఉన్నది. ఇంత చరిత్ర ఉన్నప్పటికీ మేము వంశ
ధార ప్రాజెక్టును కంపెనరుకు వాణిచుకోలేదోయోము. అందుచేతనే ప్రాంతీయ
జిల్లాలో మా ఇరిగేషన్ పా ర్యాలు ఎదురయ్యబడుతున్నాయని చెబు
తున్నాను. మొట్టమొదట మన ఇంజనీర్స్ యీ వంశధార ప్రాజెక్టుకు పెండి
కట్టగాని, రేకపోతే కట్టపట్టగాని అనకట్ట కట్టే చాలా ఉపయోగంగా
ఉంటుంది, దానివల్ల పలంల రాలు పా లో వస్తుంది. అని రిపోర్టు
ఉన్నది. దానిని మన ప్రభుత్వంవారు ఎంపిలతో అమలు జరుపలేదు.
... బ్రాన్ షన్ ఎంపిలవారు చెప్పి చెరిపించి దానిని గుడారివద్ద కడిత
వాగుంటుంది అంటున్నారు. గొట్టవద్ద కడితే 1కి కొట్టు, గుడారివద్ద కడితే
11 కోట్లు ఖర్చు అవుతుంది అన్నారు అటువంటప్పుడు ఎందువల్ల దానిని
... వారి దగ్గర. మార్గవలసి వచ్చినచో అనేదానికి ప్రభుత్వం ఏమాత్రం సమా
ధానం చెప్పలేదు. గొట్ట దగ్గర కడితే సూమి ముంపు అవుతుంది. రిపోర్టు
ప్రాంతంలో ఉన్న గుడారిదగ్గర కడితే అరిజ్యప్రాంతం ముంపు అవుతుంది అన్న
అలోచనతో కేకకోటి రూపాయలు అదనంగా ఖర్చుపెట్టవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడు
తోంది. కాని, దానిని ఆ గొట్ట దగ్గరనే కట్టి, ఆ కేకకోటి రూపాయలు అక్కడ
మునిగిపోయే భూమి కనర్స్కు నష్టపరిచేరంగా చెల్లిస్తే, అందుకు అక్కడి
రైతులు కూడ అంగీకరిస్తారు. ఇవివరకే గుడారిదగ్గర కట్టుటకు ఎన్టీమేట్స్
తయారైనా, దానిని కట్టటానికి ఒరిస్సా ప్రభుత్వంవారు ఇంకా అంగీకరిస్తారో,
అంగీకరించారో తెలియని పరిస్థితి ఉన్నదని మొన్న కేంద్రప్రభుత్వ ఇరిగేషన్
గాభామాత్యులు తెలియజేశారు. “వంశధార ప్రాజెక్టు వెంటనే కట్టాలి; విశాఖ,
శ్రీకాకుళం జిల్లాలలో ఎక్కువ నీటివనరులు కల్పించాలి” అనే అలోచన
పట్టుదల మన ప్రభుత్వానికిగాని, ఇరిగేషన్ మంత్రిగారికి గాని ఉన్నట్లు సందేహం,
వారు ఇచ్చిన సోట్లో—“రెండవ ప్రణాళిక కొత్త పథకాలతో వంశధార
ప్రాజెక్టు ఒకటి. కాని ఇంతవరకు దానిని నిర్మించే స్థలమే నిర్ణయము కాలేదు.

సాగులో నిర్మించాలా? లేదా నిర్మించక నిర్మించాలా? అన్నది రెండు అంశాలు. ఆరిస్సా ప్రభుత్వంలో సంప్రదించి నిర్ణయించి రాష్ట్రంలోని వాడైనా, కున్నాను" అని చెప్పారు. కాని ప్రభుత్వముచేత అందుకు సంబంధించిన ధనము సమర్థవంతంగా చెప్పవలసి ఉన్నది. ఆ సోషల్ — "సంధాని" సమీక్షలు తిరాన సుమారు 13 వేల ఎకరాల మెట్టప్రాంతం గుర్తించబడి ఉన్నది. ఇంకీ జేరేజీ కావాలి. ప్రాజెక్టులో ఇది ఒక భాగము. ఆరిస్సా ప్రభుత్వములోని నష్టాలు చేరేజీ సంగిడి ఎటు గడియకోలవద్ద నిర్మించాలి అనుకున్నాము. దానిని పరిశీలన జరపవలసి అయినది. అందనాలు తయారైన సరి ఆరిస్సా ప్రభుత్వముచేత 'గడియకోలవద్ద వద్దు, సిం డిగ్గర కిక్కిరి మెరుగైన పనులను' అని చెప్పారు. అని తెలియజేశారు. కాబట్టి ప్రభుత్వమువారు ఇంకీ ఏ సంగిడి ప్రాజెక్టు తీసుకోలేదని చెప్పవలసివచ్చింది. అయితే ప్రాంతంలో అంకా ఎక్కువైన సరి పనులు ఉన్నవి. ఆరిస్సా ప్రాంతంలో చెరువులు, ఆంధ్రప్రాదేశ్ లో ఆరు స్థల ఉన్నది. వాటి విషయంలో కూడా మన ప్రభుత్వం ఎటువంటి ప్రయత్నం చేయి. అదేవిధంగా గుమ్మలి లక్ష్మణం గారి అనే చెరువు ఉన్నది. అది ఆరిస్సా భాగంలో ఉంది. అదేవిధంగా రాజానందం గడ్డి ఆరిస్సాలో ఉన్నది. దానిని ఎటువంటి పనులు చేయవలసి ఉన్నది. అందుకే అన్ని ప్రాంతాల్లో అన్ని విధాలుగా మిడి దగ్గర ఉన్న పనులు చెరువులు, డిగ్గలు, వామ్మోకులు వంటి పనులు చేయవలసి ఉంది అలాగే పడి ఉన్నవి. దానిని ప్రభుత్వమువారు ఆరిస్సా ప్రాంతంలో కట్టక పోయినా, మన ఆంధ్రప్రాంతంలో అయినా పనులు చేయవలసి ఉంది అలా తెలియదు. ఇంతటి సో పరగిస్తున్నాను.

*శ్రీ పి. రామస్వామినాయుడు (బరిజుపేట) అధ్యక్షుడు: మా, ఎటువంటి పనులు కావామాటలు ప్రభుత్వమువంటి సీటిపారుదల పనులు చేయవలసి, ఒకటి రెండు విషయాలు మాత్రము ఇంకీ సుమారు తేవాలనే ప్రయత్నం చేయవలసి అని చెప్పాను. ఇప్పుడు సీటిపారుదలకు సంబంధించి ప్రభుత్వమువారు, నిర్మాణకార్యక్రమాలు చేయవలసి ఉన్నట్టికీ, ప్రభుత్వము చిన్న సీటిపారుదల పనులు చేయవలసి కూడా ఎక్కువ ప్రయత్నం చేయవలసి, ప్రభుత్వము చేయవలసి తెలియజేస్తున్నాను. చిన్న సీటిపారుదల పనులు చేయవలసి ప్రభుత్వము చేయవలసి ప్రభుత్వము చేయవలసి, మారుమూల ప్రదేశాల్లో ఉన్న ప్రభుత్వము చేయవలసి సీటి సౌకర్యాలు తీర్చివేయవలసి అవుతుంది. ఇంకీ చిన్న సీటిపారుదల పనులు చేయవలసి ప్రభుత్వము చేయవలసి శ్రద్ధా హించాలని నేను మీద్వారా ముఖ్యమంత్రిలకు మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ రామలింగారావు రామాయణంలో ఎటువంటి పనులు చేయవలసి.

“పట్టాభిషేకం”
అమూల్యమైనది
ప్రతిమూలకం కివ్వాలి
ప్రభుత్వం రానుంది”

“అప్పుడు మాదా చిక్కిన పట్టిడితో ఎక్కువ రాఖంవచ్చే వ్యవహారాన్ని నిర్వహించినట్లయితే, దానివలన సద్య ఫలితం కలుగుతుంది ! అవనులలో — ‘ప్రతిమూలకం సేవ’ — ఆ రకంగా వాటిని అచిరకాలములో అభివృద్ధి చేయటంకు ప్రయత్నించినచో రైతాంగానికి, యితర ప్రజాభావళుక్యానికి ఎక్కువ ప్రయోజనాలు కలుగుతుంటే చెప్పబడివున్నట్లుగా, ప్రభుత్వం నేడు చిన్న సీజన్ వర్గ విషయములో ఎక్కువ శ్రద్ధను చూపవలయునని నేను పావు రిస్తున్నాను. ఇప్పుడు అమలులోనున్న ప్రణాళికలు గొప్పవే. నేను కాదనలేదు. అమలుకొంటే ఎకరాలను —

మిస్టర్ స్పీకర్ శిమకు కాంపిందేమో చెప్పండి. నమయం అయిపో తున్నది.

శ్రీ పి. రామస్వామినాయుడు : ప్రస్తుతము నా నియోజకవర్గంలోని ఎంపీలెంతా లూకాలోనున్న పారాధి అనవట్ట గురించి నేటికి 4, 5 సంవత్సరాలు ముందే నేను ప్రభుత్వమునకు, వున్నతాధికారులకు మనవిచేస్తున్నప్పటికీ తగిన ఫలితము కలుగలేదు. తదుపరి దానిని గురించి చర్యతీసుకొనవలసిందిగా కోరు తున్నాను. వేదావతికి చూరు సంవత్సరాలక్రింద బొబ్బిలి ఎస్టేటు ఉన్నప్పుడు బొబ్బిలిరాజాగారు కాల్యాల ప్రవీణులను పంపినారు. కాని, అనవట్ట మాత్రము లేదు. రైతులు వేదావతి నదికి ఎర్వాకాలములో యిసుక మేటపేసి అపి, కాల్యాల ద్వారా నీటిని తెచ్చుకొని ప్యవసాయం చేసుకుంటున్నారు. అయితే పుధ్యతమైన ప్రవాహం వచ్చినప్పుడు యిసుక మేట నిల్వలేదు గాక, అదికూడా వారికి వుప యోగంగా లేకపోతున్నది.

‘సుస్థిరమైన ఒక అనవట్ట వున్నట్లయితే, కాల్యగుండా నీరువచ్చి అక్కడ 10 వేల ఎకరాలవరకు పండుతుంది. కాబట్టి ప్రభుత్వము దీనిముందు ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవలయునని నేను ప్రార్థిస్తున్నాను.

రైతు లోకానికి అవసరమైనవాడు. ప్రాణాధారమైన ఆహారాన్ని పండించే కర్షకునికి పుపాధి కల్పించడం ప్రభుత్వము యొక్క కనీసధర్మమని గ్రహించి, చిన్న నీటివనరుల విషయములో ఎక్కువశ్రద్ధ తీసుకొనవలయునని, యిది అన్నివిషయాలలో జాప్యంలేకుండా చూడవలయునని ప్రార్థిస్తూ నా ఉపన్యాసాన్ని ముగిస్తున్నాను.

*శ్రీ బి. ఆదినారాయణ (తోగపురం) అధ్యక్షా, ప్రొడ్యుసర్స్ : మంత్రిగారు తెచ్చిన పద్ధతులు బలపరుస్తూ కొన్ని మార్పులు చేయాలని కోరుకున్నాను. నా నియోజక వర్గమునకు సంబంధించి చెంకాడ అను ఆసుప్రును 10, 11 లలో రూపాయిల వ్యయముతో నిర్మిస్తున్నారు. చాలా సంతోషం కలగడం విషయం. కాని, దానికి రుదీ, ఎడమ ప్రక్కల రెండు కాల్యముగా కొలపలు పెనే ఎక్కువ ఖర్చు అవుతుంది అని దానిని ఆవిష్కరణకు తెలుస్తున్నది. అందుకే ఆదడంవలన రైతాంగానికి చాలా చెప్పులుగుంధని ముగిస్తున్నాను. దీనిపైన భీమునపట్నంలోని అన్ని గ్రామాలు వల్లంకావడాని అవకాశముంటుంది; అందువలన ఆ కార్యక్రమమును అవకూడదని మంత్రిగారి మరచిస్తున్నాను. తరువాత, ప్రతి సంవత్సరం అక్కడ ధూములన్నింటికొరకు నరు సరఫరాచేయడానికై యిసుక మేబతో పిరప్పాలని చెంకాపాలలు కుప్పపెట్టకుండు అగుతున్నది. ఈ ప్రయత్నంలో నరు రైతులకు వుపయోగం లేకపోవడమే గాక, డబ్బులంతా పృథాలవుతున్నది. కనుక అక్కడ వెంటనే మరమ్మత్తు కార్యక్రమమును జరిపించవలసిందిగా కోరుకున్నాను. ముగిసినా వ్యాపారం widen చేయుట వలన అక్కడి యిరుప్రక్క ధూముల పల్లంకావడాని అవకాశంవుంది కనుక ఆ విధంగా యవలసిందిగా మనవి చేస్తున్నాను.

ప్రింటి వర్గాలలో నడిపల్లి వాటర్ ఎదుగు స్కూలు కూర్తా smash అయిపోయింది. అంతేకాదు. 40 వేల రూపాయలు ప్రభుత్వం యిస్తానని, యంతవరకు ఇవ్వలేదు. నారు చాలా యిబంది పడుతున్నారు. కంప్లెషన్ sanction చేయలేదు. దీనిని గురించి ఆలోచించవలసిందిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

కొడ్డుపాలెం రిజర్వాయరు గురించి రెండుమూడు సంవత్సరాల క్రితం అంచనాలు పెసినారు. తరువాత ఎక్కువఖర్చు అవుతుంది ఈ కుధ్యనే బట్టి నట్లుగా తెలుస్తున్నది. కొడ్డుపాలెం రిజర్వాయరును నిర్మించితే 1, 2 గ్రామాలు వల్లంకావడానికి అవకాశముంటుంది. రైతాంగం అధికోత్పత్తిని పెంచడానికి చిలుకలుగుతుంది. కనుక దానిని తిరిగి తీసుకొనవలసిందిగా మనవి చేస్తున్నాను.

పెద్దప్రాజెక్టులు కడుతున్నారు. చాలా సంతోషం. కాని, చిన్న పేరు పులు, అనకట్టలు అనే కొండవాగులు పృథాగా సముద్రములోకి పోతున్నవి. కొండవాగులను అరికట్టి, చెరువులద్వారా పటిసి పాలకు పట్టి చాలా ఉపయోగంగా వుంటుంది. డిపార్టుమెంటువారిద్వారా ఆ విషయమై investigation జరిపి ఎంతవరకు ఆ నీటిని సత్వినియోగం చేసుకొనవచ్చునో, ఏవిధంగా వస్తుందో మొదలగు విషయములు సేరించి వనిని ఆరంభించవలసిందిగా మనవి చేస్తున్నాను.

పల్లెస్థాన గమక బిలిహా, రిలే వేరి పాపాయిలు ఉండే కిచ్చి వై, పి. 15(1) ఎకరాలు సాగు కావడానికి అవకాశమిస్తుంది. ప్రస్తుత ప్రభుత్వ ఖర్చులమ్యే 15 వేలు యింక waste కాదు. కనుక పరిశీలనలో ఉన్న ప్రకృతి సుగుంలనిందిగా కరుచూ నేను యింకటితో పనిమిస్తున్నాను.

* శ్రీ ఎమ్ నాగిరెడ్డి (మాచర్ల) : అధ్యక్షా! నేను కృష్ణంగా నాగాయి. నా 15 ప్రాజెక్టులో ఒరుగురున్న విషయాలను గురించి మాట్లాడుతాను. అక్కడ ఇండే క్రింద కంపెనీలు చెప్పే అభిప్రాయం ప్రకారం చూస్తే, 15 ప్రాజెక్టులతోపాటు ఎంపిఎస్ చివరకు ఈ ప్రాజెక్టు నిర్మాణం చూడటం లేదని అనుకోవలసి ఉంది. ఒక ప్రక్క నిమెంటు మోర్టారు పోయిపోయి కట్టుబడికావాలనేది స్పెసిఫిక్ చేస్. ఇప్పుడు ఒకటిన్నర వారెక్కి ఒక మూడు మాత్రమే నిమెంటు మోర్టారు వస్తున్నది అని చెబుతోంది. పైలోపై రాళ్ళను ఎక్కువగా పెట్టకుండా పిల్లలన్న రాళ్ళను ఎక్కువగా పెడితే, మోర్టారును ఎక్కువ దాదడం ద్వారా దాని బలం కూడా అవకాశాలు ఉన్నాయి. తున్నాయని జనరల్ గా వున్న ఒకటియి. దీనిని ప్రెసిడెంట్ గారు పరిశీలించి వలస అవసరం ఉంది. ఇన్స్పెక్షన్ కంట్రోలువారు ఆమెను అనివదల్లకు ప్రాస్తున్నా దామ్ వద్దనున్న ఎజ్జిమ్యూటెడ్ ఇంజనీరు చూసినారు వారిమీద pressure తీసుకువచ్చి సరిగానే ఉంది అనే ఫోరటోగ్రాఫ్ ఇన్స్పెక్షన్ కంట్రోలు వారిచే రిపోర్టులు వ్రాయించుచున్నట్లు స్పష్టంగా కనబడుతున్న విషయం. ఇకర ప్రాజెక్టులకు నాగాయన సాగర్ cheap గా అవుతుండనేది స్పష్టమై విషయమే—మొత్తంమీద బట్టి ఖర్చుమాస్తే, దానికి అనేకారబాలున్నాయి. Labour importing charges నిక్కువ అవుతున్నాయి; సరియైన కట్టుబడి జగడం లేదని కనబడుతోంది. మరొకటి—ఒక పెద్ద కంట్రాక్టరు ఇచ్చి; ఆయన ప్రంస నవ - కంట్రాక్టర్లు; వారి ప్రంద పీస్ - కంట్రాక్టర్లు—ముగ్గురి చేతులు మారడంవల్ల ముగ్గురు లాభం కలుగుతున్నారు. కార్మికులకు సరియైన wages వచ్చి పరిస్థితిమాత్రం లేకుండా ఉంది. అలా ఈ కంట్రాక్టల నిష్టమే పోవడానికి చూడాలి. పిలుగాని పరిస్థితులలో నైరట్టుగా పని పెట్టడం ఉండాలి. తుంగభద్రా ప్రాజెక్టులో కంపెనీ చూస్తే, స్కేలులో నిమెంటు, ఇనుము బైటం ఫోకపోయినా, ఇంకావూడా అది పైకి అప్పుకాని పోతున్నాయనేది జగ్జిదిదిం. మాచర్లలోను ఇకర ప్రాంతాలలోను అవి అమ్మకం ఒరుగుతున్న విషయం మనకు తెలుసు. 1953-54 క ఒక పొంగరనం జరగడం, దానిని పట్టుకోడం జరిగింది. ఇటువల్ల పొంగరనం కొన్నిచందలపేల సంఖ్యలో డ్రిల్లింగ్ రాళ్ళును పెద్దపెట్టి అందయన్న కంట్రాక్టర్ల వాడం జరిగింది. ప్రభుత్వంనుండి ఒక ప్రభురావడం, పోలీస్ ప్రభు కంట్రాక్టర్లు వాడు

చేస్తున్నారని. అయితే అది ప్రైవేట్ వ్యవస్థనే అంటున్నారు. దీని వల్ల రాష్ట్రంలోని పట్టుకునే ప్రభుత్వం పట్టే జాబులుంటాయి. అక్కడ చివరకు Vigilance Inspectors ఉన్నారు. వాళ్ళ పక్కనే ఆస పట్టుకు rank వాళ్ళు. వారిని పట్టుకున్నారా? బోయే పేరుంటుంది సోదానేకండి. 1½ అడుగుల రాష్ట్ర పట్టుకున్నట్లు, అనుబంధించే పట్టుకున్నట్లుకప్పు అంటుంటే వాళ్ళేమీ అయడంలేదు. అనుబంధనే పదికల హాజరులు తీసుకునే సేవ వారికి ఉంటుంది. అందులో పోయింది. అందులో పోయింది? కెత్తిమీరు పట్టుకుంటే పోయేదిరాదుకదా! లాంటి పోవాల్సికదా! ఉనినకాదా పట్టుకుంటే దోచుకొంటే పనునాని. ఈ పట్టుకునే మెకానిక్ డిజిన్ లోను, ఇంజనీరులు cash, రూ. 1,000 ల చెక్కుబోర్డులు ఉనినట్లు పదికలకు ఆస పట్టుకున్నాని చెక్ పట్టుకుంటే నామినల్ గా ఉన్నాయని అర్థమవుతుంది. పోయేసిమెంటు, అనుబంధ, ఇంజనీరు, పైర్లు, డ్రాఫ్టులు, డాక్యుమెంటు-అన్నీ పోయేసి పట్టుకుంటుంది. పట్టుకునేది అనుబంధం చెల్లు, 1½ అడుగుల రాష్ట్రంకప్పు మరొకటి లేదు. అన్నీ పక్కనే పోయేది, ఇంట్లో ఉన్న కుక్కను కొట్టివేయడం— పోయేది బోయేంటే విరు పట్టుకునేది పదికల లాంటిది, తెలియకాదా ప్రాంతం నుంచి భాగ్యం కొనుక్కుని తెచ్చుకునేవారిని, వాటిని పట్టుకునేదం, ఎమైనా పట్టే రాష్ట్రం అయడం లేదు అక్కడ నుంచి పోయేవాటిని పట్టుకునేదం లేదు. పరిశీలన checking ఉండాలని ప్రభుత్వం పట్టుకుంటున్నాను. Heavy and light machinery లుగతి తీసుకుంటే పట్టుకుంటుంటే పాంటు spare parts ప్రతి సంవత్సరం కొంటున్నాను. వాటిని ఎటువంటి పట్టుకుంటున్నా? అక్కడ పట్టుకున్నారా store rooms లో పుంటున్నాయా అంటే పాతవి తిరిగి కొత్త spare parts గా ఉపయోగించు. ఈ విషయంలో సరియైన లెక్కలు తీయాలని ప్రభుత్వం పట్టుకుంటున్నాను. ఆ overpayments విషయం, 1959 లో దక్కా ఇంజనీరింగ్ కంపెనీ వారికి అడుగు వాయిలు పైచిల్లర overpayments చేసారు. సరియైన కుండానే పట్టుకున్నామాట. కేసులుకు కారెంపూడి డివిజన్ లో 10 వేల రూపాయల వరకు overpayments చేసారు. సరియైన కుండానే. దానికి బాధ్యులెవరు? ఒకటి పాంటు, రెండు పాంటులూ అడుగు పాంటుల పట్టుకుంటే. నాను తెలిసిన ఒక సంవత్సరంలో పట్టుకునేవారంటే— ఇంజనీరుకు ఒక రిమాంకు ఇచ్చి— అదికూడా ఇవ్వకుండానేయేమో నాకు తెలియదు. అక్కడ నుంచి బ్రాన్స్ ఫర్ చేసారు. అందుకంటే ఎమీ చర్య తీసుకోలేదు. ఎస్.ఎమ్.ఆర్. అనేది it is actually a nominal muster roll; దాని పేరే నామినల్, నిజంగా నామినల్! అక్కడ ఎంప్లొమెంట్ 3.25 లక్షలకు ఎస్టిమేటు చేసారు. రివెన్యూ ఎస్టిమేటు 4.22 లక్షలు; తరువాత 6 లక్షలకు, మరల 7 లక్షలకు రివెన్యూ ఎస్టిమేటు చేసారు.

"This is the foundation of the temple of humanity of India, a symbol of new temples that we are building all over India."

పెద్ద పెద్ద యంత్రాలు వారి కిక్కిరి చూపించడంలేదని నేను అనను, వారిని అభినందించ వలసిందే, వారు కష్టపడుతున్నారు. కాని వారితో భాగస్వాములుగా వున్న ఎన్. టి. వోలు, వర్కర్లు-వీరి పరిస్థితులు చాలా అభ్యాసంగా వున్నాయి. Purely temporary అని without notice తీసివేయవచ్చునని వారికి అర్థం అవుతుంది. ఎన్నాళ్ళు ఈ temporary అనేది? 15 సంవత్సరాల పాటు ప్రాజెక్టు కట్టవలసివుంటే, రెండు సంవత్సరాలలో మూడు సంవత్సరాలలో చూచి పరిగెనెంటు పనివలసిన అవసరం ఉంది, మిగతా ప్రాజెక్టులలో ప్రాజెక్టు అలవెన్సు అని 25% డిస్కం సాలరీలో ఇస్తున్నారు. కాని ఇక్కడ 10% మాత్రమే ప్రాజెక్టు అలవెన్సుగా ఇస్తున్నారు. ఇతర ప్రాజెక్టులలో వున్న Go-home allowance ఇక్కడ లేదు. Central workshops లో వున్నవారికి Factories Act అనువర్తింప జేస్తున్నారా అంటే అదికూడా లేదు. ప్రమోషన్లు, అంక్రిమెంట్లు విషయం వచ్చేసరికి work charged staff అంటారు. హనుమంతరావు కమిటీ సిఫార్సులను అమలుచేయడం లేదు; మేకమిట్ల స్టూరిపోర్టుకాని సెకండు రిపోర్టుకాని అమలు కావడంలేదు. పూర్తిగా చేసే వెట్టి చాకిరీ విచారణ అయిపోతున్నది. లాండ్రింగ్ వడిన accidents కారణంగా 200 కేసులు పెట్టారు. అవి pending గా వున్నాయి. ఎ. జి. ఆఫీసు నుంచి కొంతమంది వచ్చి అక్కడ పనిచేస్తున్నారు. వారిని తెంపరంగా తీసుకువచ్చారు. ఎ. జి. ఆఫీసువాళ్ళ స్కేల్స్ కు మన ఉద్యోగుల స్కేల్స్ కు తెడా ఉంది. ఎ.జి. ఆఫీసునుంచి వచ్చిన ఎల్. డి. సి. 3 రూ. 125 లు ఇస్తే మన ఎల్. డి. సి. 3 రూ. 89 లు ఇస్తారు; వారి, యు.డి.సి. కి రూ. 175 లు ఇస్తే మన యు.డి.సి. కి రూ. 136 లు ఇస్తారు; వారి సూపరింటెండెంట్ కు రూ. 375 లు ఇస్తే మనం రూ. 180 లు ఇస్తున్నాము. వారిని పంపించి మన ఉద్యోగులకు ప్రమోషన్ ఇస్తారేమో అంటే ఆ ప్రకారం చేయడంలేదు.

Employment Exchange పరిస్థితి చెప్పడానికి ఏలులేదు. అక్కడ రిజిస్టరు అవుతూ ఉంటారు. అక్కడ రిజిస్టరయినవారికి ఉద్యోగాలు రావు. బయటి వారిని వేసుకుంటున్నారు. రిజిస్టరుకాని బయటివారిని ఎంతమందిని వేసుకుంటున్నారు—qualified candidates ఉన్నప్పటికీ—అనే విషయం పరిశీలించాలని కోరుతున్నాను. ఇక amenities విషయం చూస్తే 70% మందికి మాత్రమే ఇళ్లు ఇవ్వాలని కంట్రాక్టు బోర్డువారు తీర్మానం చేశారు. మిగతా 30% ఎక్కడ ఉండాలని వారి ఉద్దేశం? చెట్లక్రింద ఉంచామన్నా ఎండలు, గాలి, వర్షము ఉండనియవు. ఈ స్థితిలో వారికి ఇండ్లవసతి కల్పించే శాధ్యత ప్రభుత్వమీద ఉంది. లేబరుకాలనీని right bank కి ట్రాన్స్ ఫరు చేయాలన్నాను. లేబరుఆఫీసర్ 10' x 10' ఇంట్లు నిర్ణయించారు. 10 అడుగులు పొడుగు 10 అడుగులు

వెడల్పు గలిగిన బ్లాకులు కార్మికుడు తన భర్త, ముసలి తలిదండ్రులు పిల్లలతో ఎక్కడ పండుకోవాలి, ఎక్కడ పండుకోవాలి? వరుసులో ఉన్న భార్య భర్త పిల్లలు ఎక్కడ ఉండాలి, ముసలివాళ్ళను ఎక్కడికి పంపాలి, ఇవన్నీ ఆలోచించాలి. ఇంకొక ఘోరం జరుగుతున్నది. ప్రతి ప్రాజెక్టులోను electric lighting ఉచితంగా ఇస్తున్నారు. కాని ఇక్కడ యూనిటుకి 10 నయాపైసలు చొప్పున వసూలుచేస్తూ ఇంకా పెంచుతామంటున్నారు. ఇది ఘోరం. కార్మికులు ఉండేచోట fair price shops పెట్టాలని ప్రతిసారి శాసనసభలో చెబుతూ వచ్చాము, కాని పెట్టలేదు. కో-ఆపరేటివ్ స్టోర్సు పెడితే ప్రభుత్వం vans ఇచ్చినారు, 24 వేలు బిల్లు అవుతుందని project authorities అంటున్నారు. అది కడితే share funds కూడా లేకుండా పోతుంది. దానికి E. Es, S. Es. Board of Directors లో ఉన్నారు. ఎలా జరుగుతుందో ఎక్కడా కనబడదు. అందులో పేదలకు అందుతుందా అనే అనుమానం ఉంది. అందువల్ల fair price shops పెట్టాల్సిన అవసరం ఉందని మనవిచేస్తున్నాను.

*శ్రీ వై. చెన్నయ్య (రేపల్లె): అధ్యక్షా, లరిగేషను మినిస్టరుగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును బలపరుస్తూ నా నియోజనవర్గంలో కొన్ని సూచనలు ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకుని వస్తున్నాను. రేపల్లె తాలూకా చివరతాలూకా సముద్రం ఒడ్డున ఉంది. గుంటూరు, తాలూకా తెనాలి తాలూకా వైతాలూకాలనుంచి వచ్చే మురుగుపోవాలి. మురుగు సౌకర్యాలు రేక అక్కడ ప్రజలు ఎక్కువగా బాధపడుతున్నారని అనేకసార్లు అక్కడిరైతులు నాతో చెప్పారు. ప్రభుత్వం చేసిన పనులుకూడా అభినందిస్తే తరువాత ఇబ్బందులు తొలగిస్తారు. మొన్ననే ఇరిగేషను మంత్రిగారు రేపల్లె మురికికాలున స్కీమును ప్యాను చేశారు. అందువల్ల మార్తైతుల తరపున ప్రభుత్వమును అభినందిస్తున్నాను. అదికాక, ఫట్టిపోలు క్రెయిసేజి వంకలుగా ఉన్నదానిని cut చేసి line గా సముద్రములోనికి పోయేరీతిగా రిపేరు చేయుట ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉంది. దానిని వెంటనే చేయవలసినదిగా ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకొస్తున్నాను. గుంటూరు జిల్లాలో పెదనందిపాడు చానల్ బాగుచేయాలి. మంత్రిగారు ఆ ప్రాంతము సర్వేటనచేస్తే ప్రజలు నుంచినీరులేక ఎట్లా బాధపడుటన్నారో తెలుస్తుంది. అక్కడ ఆహారము దొరుకుతుంది గాని నీరు దొరకడంలేదు. కొన్నలు పండు తున్నాయి, భోజనం చేస్తున్నారు, కాని నీరుమట్టుకులేదు. ఆరోగ్యం విషయము మాటలాడినప్పుడు కూడా చెప్పాను. పెదనందిపాడు చానల్ బాగుచేస్తారని ఆశిస్తున్నాను. తరువాత seniority ప్రకారం కాక promotions లో అన్యాయం జరుగుతున్నదని కొంతమంది చెప్పారు. ఆ విషయాన్ని మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకువచ్చాను. నిజముగా రికార్డు ప్రకారంగా ఉంటే న్యాయము చేయవలసి

నడిగా ప్రమత్వాన్ని కోరుచూ యీ అవకాశము చాచు ఇచ్చినందుకు తమకు ధన్యవాదములు అర్పిస్తున్నాను.

*Sri D. Gopal Rao (Jaggampet): Mr. Speaker, Sir. While supporting the Demand placed by the Hon. Minister for Irrigation, I must express great disappointment regarding the Yeleru scheme that has not been put still into execution. This scheme concerns an erratic hill stream and this has been completely investigated and as it is 80 to 90 thousands of acres are being irrigated under it and an additional 80 to 90 thousands of acres can be brought under irrigation. While spending for this scheme not more than Rs. 2.75 crores and while getting 80 to 90 thousands of acres of land under irrigation, we can just imagine what amount of food can be produced from this extra cultivation. Apart from that the Government as well as the people will be gaining considerably. We can also prevent the submersion and the erratic way in which this river flows. It concerns quite about six to seven hon. Members of the Legislature that have been elected from those parts and every year we have been pressing our claim, but very unsuccessfully and we are dissppointed. We see with our own eyes lands being just submerged when the floods come because of this hill stream and without any notice all their investment is wasted. We have submitted unsuccessful memorandums to the successive hon. Ministers and we are very dissppointed. This is a scheme that has been envisaged by late Sri Prakasam Pantulu Garu and when he was the Revenue Minister in the composite State, this was the first scheme about which he thought about and from that time onwards hopes are being held out but no work is done. The result is that there is frustration amongst the people there and they want to know why this step-motherly attitude is shown to that area.

Thank you, sir.

*శ్రీ యస్. కె. వి. కృష్ణావతారం (తాడేపల్లిగూడెం-జనరల్): అధ్యక్షా, మంత్రిగారి బజ్జెటు ప్రసంగమువల్ల చాల విషయాలు తెలుసు కున్నాము. ప్రసంగం చాల ఆశాజనకంగా ఉంది. చాల అనుమానాలుకూడ తీరినాయి. ఈ సందర్భములో ప్రభుత్వానికి తమద్వారా కొన్ని విషయాల్ని పిట్టిప్తి చేసు కుంటున్నాను. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టును సేషన్ లో ప్రాజెక్టుగా పరిగణించి

సెంట్రల్ సెప్టర్ లో తీసుకోవలసినదిగా సెంట్రల్ గవర్నమెంటుని కోరవలె. ఈ విషయమే ఇటీవలనే ఒక ప్రసంగంలో మంత్రిగారు చెప్పారు. దానినిచూచి అంతాకూడ చాల సంతోషించాము. దీనితోపాటు అసెంబ్లీ ద్వారా ఒక రిజల్యూషను ప్యాసు చేసినట్లయితే బాగా ఉంటుందని నేను సలహా ఇస్తున్నాను. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టుయొక్క ఎడమ కాలువయొక్క ఫలితాలను చింతల పూడి తాలూకాకు, శశిమగోదావరి జిల్లాలోని ఇతర upland areas కు వచ్చేట్లు చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను. దీనిని నిర్దిష్టమైన ఒక స్టేటు మెంటుగాకూడ ఇవ్వవలసినదిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. నాగార్జున సాగరు, తమ్మిలేరు, ఎర్రకాలువ, ఇతర ప్లడ్ కంట్రోలు ప్రాజెక్టులు గురించి ప్రతిసంవత్సరం ఎప్పటికప్పుడు యీ సంవత్సరం యీ ప్రాజెక్టు ప్రారంభిస్తామని చెప్పడమేగాని ఎప్పటికప్పుడు వాయిదా వడుతున్నది. ఈరెండు ప్రాజెక్టులకూడా irrigation-cum-flood control projects క్రింద వస్తాయి. వీటి గురించికూడా అక్కడి రైతాంగం కొంత betterment levy వేసినట్లయితే ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. కాబట్టి తమ్మిలేరు, ఎర్రకాలువ ప్రాజెక్టులు తప్పకుండా యీ సంవత్సరములోనే తీసుకునేట్లు ప్రయత్నం చేస్తారని మంత్రి గారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. దానిగురించి బడ్జెటు ప్రసంగంలో కూడా సరియైన సమాధానంలేదు. వివరాలు లేవు. కాని కేంద్రంలో అవి ఉన్నాయని చెబుతున్నారు. కాబట్టి అవసరమైతే మంత్రిగారు ప్రత్యేకంగా ఢిల్లీ వెళ్ళి యీసందర్భంలో ఇతర విషయాలను కూడా వారితో చర్చించి ఆ ప్రాజెక్టు తీసుకునేట్లు చేయవలసినదిగా నేను కోరుతున్నాను.

తుమ్మూరు కాలవ తమ్మిలేరునుంచి ఒక కాలవను త్రవ్వినప్పటికీ, రేపు తమ్మిలేరుకు ప్రాజెక్టు కట్టినప్పటికీకూడ దానిఫలితాలు చింతలపూడి తాలూకాలోని కొన్ని గ్రామాలకు అందవు. తుమ్మూరు కాలవ విషయములో చాలా సార్లు విజ్ఞప్తి చేశాము. మంత్రి నరసింగరావుగారు ఆ ప్రాంతము వచ్చి చూశారు. దీనివల్ల తెలంగాణా ప్రాంతమువారికి ఏమైన అభ్యంతరముందేమోనని వారన్నారు. తెలంగాణావారి యొక్క అవసరాలుతీరగా పున్నట్టినే మాకు యిచ్చు ఏర్పాటుచేయవలసినదిగా నేను వారికి విజ్ఞప్తి చేశాము. Tube wells గురించి ఈ ప్రసంగములో ఏమీలేదు. అమెరికా సాంకేతిక సహాయము క్రింద శశిమగోదావరి జిల్లాలో 4 tube wells శ్రవ్వారు. ఈ నాలుగు కూడ cent percent successful గా ఉన్నవి. వాటి వినియోగము గురించి ప్రభుత్వము చురుకయిన చర్యలు తీసుకొనడములేదు. ఈ విషయము గురించి కూడ ఈ ప్రసంగములో ఏమీలేదు. ఇక కావలి, కనుపూరు, స్కిము కావలి స్కిమునుకూడ తీసుకోవాలని చెబుతున్నాను. మిత్రులు స్వర్గీయ బత్తిన రామ

సృష్టారెడ్డి, నేను మంత్రిగారిని కలుసుకొందామని 6 వ తేదీన వారింటికి వెళ్ళాము. వారు నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టుకు వెళ్ళారు. ప్రథమప్రణాళి అయి పోయింది. రెండవ ప్రణాళి అయిపోతోంది. కాని పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో చెప్పకోతగ్గ ప్రాజెక్టులేమీ ఉత్తనంచుకు విచారముగావుంది. బందగట్టుచానల్ ను జాగుచేయడముగాని, పులివాగుకు 1, 2 లక్షల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి surplus wier ను ఏర్పాటుచేయడము గాని, వెనుకటి చెరువును జాగుచేయడముగాని, ఏమీలేదు. ఉప్పుతేరు widening అని 4, 5 లక్షల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టాను. నాగార్జున సాగర్ వంటి పెద్ద ప్రాజెక్టులు long range మీద ఫలితాలు ఇవ్వడము నిజమే. ప్రతి జిల్లాలోను minor projects ను కూడ take up చేసినట్లయితే ప్రజలకు ఒక విధమైన ప్రయోజనము చేకూర్చడమే కాకుండా తమ జిల్లాలలో పనులు జరుగుతున్నాయనే సంభ్రంశితువుంటుంది. ఆ minor irrigation works take up చేసినపుడు ఆ ఆయకట్టుదారులకే కంట్రాక్టు ఇవ్వడమనేది చేయాలని పబ్లిక్ వర్క్సు మినిష్టరుగారికి విజ్ఞప్తిచేస్తున్నాను. పబ్లిక్ వర్క్సు మినిష్టరుగారికి ఎక్కువగా చెప్పవలసిన పనిలేదు. వారి ఉపన్యాసాల్ని విన్నవారికి, చదివినవారందరికీ తెలుసు. ఇక Rail Road Canals గురించి చెప్పవలసియున్నది. గత సంవత్సరం మా జిల్లాలో వివరిత వరదలు వచ్చి చాల ప్రమాదాలు సంబంధించినవి. మా జిల్లాలో చాల చోట్ల rail కు, road కు, canal కు ఈ మూడింటికి సంబంధము వుంది. Rails క్రింద నీరు పోవడానికి వేరే designs చేసినప్పటికీ కూడ road కు corresponding గా vents గాని, sluices గాని లేవు. దానికి తోడు canal కు corresponding గా మురుగునీరు పోయే ఏర్పాట్లు చేయకపోయినట్లయితే ఇకముందు ప్రమాదాలు జరుగుతాయి.

ఈ సంవత్సరము గోదావరిలో నీరు ఎక్కువగా వుంటుందని మొదట చెప్పారు. కాని additional crop కు నీటిని సరిగా ఇవ్వలేదు. కొద్దిమందికి పెర్మిషన్లు లేకుండా సాగుచేయడము జరిగింది. అప్లి కేషనులు నీటికొరకు పెట్టుకొనడము జరిగింది. ఈ సంవత్సరముతో localisation శాధ తోలగి పోతుంది. permanent zone గా మార్చడము అనేది వస్తున్నది కనుక ఈ సంవత్సరము పెర్మిషన్ లేకుండా సాగుచేసినవారికి general గా exemption ఇవ్వవలసినదని మంత్రిగారిని కోరుచున్నాను. నేను ఏ ఒక్క కేసును దృష్టిలో వుంచుకొని చెప్పడములేదు. నాగార్జునసాగర్, పోచంపాడు ప్రాజెక్టులువంటి పెద్ద ప్రాజెక్టులను నిర్మిస్తున్నారు. వాటి నిర్మాణముతో పాటు drainage facilities కూడ కల్పించకపోయినట్లయితే ఈ drainage problem headache గా వుంటుందని చెబుతున్నాను. గోదావరినది మీద ఈ రోజున రామపాడ సాగర్ ను నిర్మించలేకపోయినా 4, 5 ప్రాజెక్టులు - రిజర్వాయర్లు అనండి,

అనకట్టలు అనండి- ఏవైన నిర్మించినప్పుడు మన ఆంధ్రప్రదేశ్‌కానికే కాకుండా మొత్తము భారతదేశానికే ఆహారకొరత తీరుతుంది. అప్పటి వరకు ఆహార కొరత అలాగే వుంటుంది. మంత్రిగారు తమ ప్రసంగములో చెప్పినట్లు మనకు పుష్కలమైన నదీ జలాలు వున్నాయి. పుష్కలంగా భూమి వుంది, వ్యవసాయ కులు వున్నారు. కాని వాటిని వినియోగించుకోలేని పరిస్థితులలో వున్నారు. మంత్రిగారు తమ ప్రసంగములో శాసన సభ్యులకే కాకుండా బయటి ప్రజా నీకానికి కూడ ఒక విజ్ఞప్తిచేశారు. ఈ ప్రాజెక్టులు కట్టే సందర్భములో ప్రజలు సహకారము ఇవ్వవలసినదిగా కోరారు. తప్పక ప్రజలు సహకారమిస్తారని చెబుతున్నాను. మంత్రిగారు వారి సహజమైన ధైర్యముతో ముందుకు వెళ్లి ఈ ప్రాజెక్టులన్నింటిని take up చేయడానికి చర్యలు తీసుకొంటారని విజ్ఞప్తి చేస్తూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ పి. యన్. అప్పారావు (పాలకొండ) : అధ్యక్షా, మన ఇరిగేషన్ మంత్రిగారు తీసుకొని వచ్చిన demand ను బలపరుస్తూ కొన్ని ముఖ్యపనులను వారిదృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను. మా శ్రీకాకుళం జిల్లా వెనుకబడిన జిల్లాయని వారందరకు తెలుసు. శ్రీకాకుళంజిల్లాలో నాగావళి వుంది. ఈ నదికి నందివాడవద్ద ప్రాజెక్టు కట్టాలని ఎన్నిసార్లు ఈ అసెంబ్లీలో గోలపెట్టివా చెబిటివాని ముందు శంఖు వూదినట్లుగా వూచుతూంటే వింటూ వుండడమే కాని దానిగురించి శ్రద్ధ తీసుకోలేదు. నారాయణపురంవద్ద ప్రాజెక్టును కట్టడానికి తలంచారు. నందివాడవద్ద ప్రాజెక్టు కట్టినట్లయితే హెచ్చుప్రాంతము కలవడానికి అవకాశముంటుంది కాని అది మానివేశారు. నారాయణపురం వద్దనే foundation వేశారు. తరువాత కర్నూలులో గవర్నమెంటు పడిపోయింది. అప్పుడు గవర్నరుగా వున్న త్రివేదిగారికి ఆ పరిస్థితంతా తెలుసు. దానిమీద enquiry పెట్టి నారాయణపురంవద్ద ప్రాజెక్టును కట్టడం drop చేశారు. నందివాడవద్దనే ప్రాజెక్టు కట్టాలని, సంకెలకు regulator bridge కట్టాలని represent చేసి చెప్పాము. తరువాత కొత్త గవర్నమెంటు శ్రద్ధ నారాయణపురం వద్దనే ప్రారంభించారు. ఆ నందివాడ పని నందివాడ అయిపోయింది. నారాయణపురమున రు. 60 లక్షలవరకు ఖర్చుపెట్టారు. ఈ నందివాడ వద్ద ప్రాజెక్టు కట్టినట్లయితే నిరాటంకముగా 25 వేల ఎకరాలు కలుస్తుంది. 50 లక్షల రూపాయల ఖర్చుతో అయిపోతుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఇప్పుడు వీటిలో దిబ్బలు వేసి పంటలు సరిగా పండుటకు నీరు రాకపోవడంచేత ప్రజలు నానా ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. సంకెల ఛానల్ కు గండిపడింది. దానిని బోర్డు మెంబరుగారు, చీఫ్ ఇంజనీరుగారు వెళ్ళి చూశారు. ఆ గండిపడి ఒక సంవత్సరము ఎనిమిది మాసాలు అయింది. అప్పుడు దానికి కట్టడానికి

రూ. 2,000/- లు ఎస్టి మేటు వేశారు కాని అప్పుడు కట్టలేదు. ఇప్పుడు రూ. 32,000/-లు ఖర్చుపెట్టారు. ఇంతవరకు ఏటిలో నీరులేదు నందివాడ ప్రాజెక్టు ఎక్కడవుందో ఒక్క చీఫ్ ఇంజనీరు వెంకటకృష్ణ అయ్యర్లుగారికి తప్ప ఇంకెవరికి తెలియదు. అదిరెండు కొంతలమధ్య వుంది. అక్కడ స్వర్ణముఖ, నాగావళి వేగవతి అను మూడు నదులు కలుస్తున్నవి. చాలా దగ్గరలో ఉంది. ఫస్ట్ క్లాస్ సోర్సెస్ అక్కడ వున్నాయి. వారు తప్ప ఇంకో ఇంజనీరు ఇంత వరకు దానిని చూడలేదు. వారుకూడ లోగడ ఎప్పుడో చూచివుంటారని అనుకొంటున్నాను. దానివల్ల 50 వేల ఎకరాలు అదనంగా కలుస్తుంది. రెగ్యులేటర్ కూడా అవసరం లేదు. మంత్రులు వచ్చి స్వయంగా చూడవచ్చు. టెన్నికల్ గా ఏది చెబితే అదే రైలువుతుంది. వారికిష్టమైతే 50 వేల ఎకరాలని ప్రస్తారు. ఇష్టంకాకపోతే 9 వేల ఎకరాలనే చెబుతారు. వారు చెప్పిన దానిని బోర్డు మెంబర్లు కాదనలేరు. మినిస్టర్లు కాదనలేరు. వారు తలచుకొంటే నందిని వందిచి చేస్తారు వందిని నందిని చేస్తారు, అటువంటి సమర్థత వారిలో వుంది. విశాఖపట్టణం జిల్లాలో పాలకొండ తాలూకా చాలా పెద్దతాలూకా అయినది. ఇదివరకు ఎట్టేటు క్రింద వున్నా ఇప్పుడది గవర్నమెంటు తాలూకా అయినది. అక్కడి చెలువు లన్నింటిని గవర్నమెంటు తీసుకొన్నది. దిగువవైపు కాలువ పార్లమానికి అవకాశం ఉన్నది. కావాలంటే కమిటీవారిని అడగవచ్చు. కనుక ఆ విషయం ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. నందివాడ ప్రాజెక్టు ఎందుకు వెనక్కు వెట్టారని అడిగితే నీరులేదని చెబుతారు. నాగావళి నదికి చాలా హిష్టరి వుంది దానికి ఒక ప్రాజెక్టు కడితే 25 వేల ఎకరాలకు రెండవ పంటకు నీరు వస్తుంది. మంత్రులు అక్కడకువచ్చి స్వయంగా చూస్తే అన్ని విషయాలూ తెలుస్తాయి. సెకండ్ రివర్ ఎక్కడ ఫారమ్ అవుతున్నదో మంత్రులు అక్కడకు వచ్చిచూస్తే వారికి వచ్చిన భోగట్టా తప్పని తేలుతుంది. నేను చెప్పిన విషయాలలో ఎంతవరకూ యథార్థమో నిన్న వెళ్ళిన కమిటీని అడిగితే తెలుస్తుంది. నందివాడ ప్రాజెక్టు సమీపానికి వెడితే అక్కడవున్న రైతులందరూ 'మీకు కావలసిన టాక్సులు ఇస్తాము. మీకు అవసరమైన డబ్బు ఇస్తాము. మీరొక 50 లక్షలు ఖర్చుపెట్టండి. మేము 50 వేల ఎకరాలను సాగుచేసుకొంటాము మేము సుఖవడతాము' అని చెబుతున్నారు. అందుచేత ఈ విషయాన్ని మంత్రిగారు పరిశీలించి తగు చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతూ ఇంతటితో సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

*డాక్టర్ యమ్. రంగయ్య (దెందులూరు): అధ్యక్షా! ఇరిగేషన్ పద్ధతు ప్రవేశపెట్టిన మంత్రిగారిని నేను అభినందిస్తూ ఈ పద్ధతు బలపరుస్తున్నాను.

జలసంపద ఎంత వినియోగం అవుతోంది? ఎంత కావటంచేదు? మనిషి సగటున ఎంతభూమి సాగులోనికి తెచ్చున్నాడు? రాయలసీమలో ఎక్కడెక్కడ పవ వధకాలు ఎన్ని వున్నాయి? తెలంగాణాలో ఎన్ని వున్నాయి? ఆంధ్రలో ఎన్ని వున్నాయి? పవి పట్టేజీలో వున్నాయి? మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో పవేవి తీసుకోబోతున్నారు? అనే విషయాలను వారు వివరంగా అందచేశారు. అందుకు వారిని నేను అభినందిస్తున్నాను. ఈ సందర్భంలో వారికి కొన్ని సూచనలు చేయదలచుకొన్నాను. 182 కోట్లతో మనం నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టును నిర్మిస్తున్నాము. దానిని సెంట్రల్ సెక్టారులోనికి ట్రాన్స్‌ఫర్ చేస్తే మనకు కొంత భారం తగ్గుతుంది కనుక అలా ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయటానికి వెంటనే ప్రయత్నించాలని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టుకు సంబంధించిన లెఫ్ట్ కెనాల్‌ను చింతలపూడి తాలూకా వరకు ఎక్స్‌టెండ్ చేసి అక్కడ ఎర్రకాలువకు కలిపితే చింతలపూడి తాలూకాకు చాల ఉపయోగంగా వుంటుంది. దానిని సావకాశం వుంటే వెంటనే చేయించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. అలాగే కృష్ణా జ్యారేజి గేట్లు ఇంకా పూర్తికాలేదు. ఇంకా 13 గేట్లు పూర్తి కావలసివుంది. ఆ గేట్లనుకూడ పూర్తి చేయించి రైతుల ఉపయోగానికి తోడ్పడవలసిందిగా కోరుతున్నాను. మనం ఎన్నో కోట్లు ఖర్చు పెట్టి ప్రాజెక్టులను నిర్మించినప్పుడు దానితోపాటు ఆయకట్టును డెవలప్ చేయకపోతే ప్రజలకు కావలసిన సౌకర్యములు కలుగవు. కాబట్టి ఆయకట్టును డెవలప్ చేసే విషయాన్నికూడ మంత్రిగారు మనసులో వుంచుకోవలసివదిగా కోరుతున్నాను. గోదావరికి ధవళేశ్వరం వద్దగల ఆనకట్టకు మూడు అడుగుల ఎత్తు తలుపులు వున్నాయి. అవి మూడు అడుగులు కాకుండా ఆరు అడుగులకు పెంచినట్లయితే నీటిను స్టోర్ చేసి వళ్ళిమ గోదావరి జిల్లాలో 50 వేల ఎకరాలకు మొదటి పంటకు, రెండవ పంటకుకూడ సప్లయ చేయటానికి వీలుంటుంది. కాబట్టి ఆ తలుపులు పెద్దవి చేయించాలనీ, దానికి అవసరమైతే అక్కడవున్న రైతులు ఒకిటో, రెండో, అయిదో రూపాయలు గవర్నమెంటుకు ఇవ్వటానికి సిద్ధంగా వున్నారని మనవిచేస్తున్నాను. వళ్ళిమ గోదావరి జిల్లాకే కాక తూర్పు గోదావరి జిల్లా, కృష్ణా మొదలైన డెల్టా జిల్లాలకు వరదలవల్ల ముప్పు కలుగుతున్నది. ఈముప్పు రాకుండా చూడవలసిన బాధ్యత మనమీద వున్నది. ముఖ్యంగా గోదావరిలో శబరినదివచ్చి కలియటంవల్ల గోదావరి వరదల సమయంలో మరి ఉధృతంగా వుంటుంది. కాబట్టి శబరినదికి ఒక ప్రాజెక్టు కట్టి ఇటువంటి ఉధృత పరిస్థితి రాకుండా కాపాడాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ వరదలవల్ల 80 లక్షల ఎకరాల పంటకు నష్టం కలిగడమేకాక రోడ్లు పాడయి పోవటం, ఇండ్లు పడిపోవటం, జననష్టం కలుగుతున్నది కనుక వాటిని అరికట్టడానికి ప్రయత్నించాలని మనవి చేస్తున్నాను. బుడమేరు కృష్ణాజిల్లాకు సంబంధించి

నవ్వుటికీ దాని వరదల తాకిడి వల్లమగోదావరిజిల్లాకు తగులుతుంది. దానిని నివారించటానికని బుడమేరు వై వర్ష స్కీము పెట్టారు. అది ఒక్కటే చాలదు దానికి రిజర్వాయిర్ కూడ కట్టవలసిన అవసరం వున్నది. ఆ విషయంకూడ ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. తమ్మిలేరు ఏలూరు దగ్గరకు రాగానే ఈస్ట్ తమ్మిలేరని, వెస్ట్ తమ్మిలేరని రెండు పాయలుగా చీలుతుంది. ఆ రెండుపాయల మధ్య ఏలూరు పట్టణం వుంటున్నది. తమ్మిలేరుకు వరద వచ్చినప్పుడు ఏలూరు పట్టణానికి కాక దానికిదగ్గరగా వున్న కోనంగి, శ్రీపర్రు, కొవ్వలి, పోతుూరు, చాటపర్రు మొదలైన గ్రామాలకుకూడ నష్టం కలుగుతున్నది. అందువల్ల తమ్మిలేరుకు ఎర్రమిల్లి గ్రామం దగ్గర, చింతలపూడివద్ద ఒక ప్రాజెక్టు నిర్మించి ఈ గ్రామాలకు కలిగే నష్టాన్ని నివారించవలసినదిగా కోరుతున్నాను. తమ్మిలేరు, బుడమేరు రెండు కలిసి కొల్లేరులో పడటంవల్ల కొల్లేరుకు వరదవచ్చి ఆ చుట్టుప్రక్కల వున్న గ్రామాలకు విపరీతమైన నష్టం కలగడం జరుగుతున్నది. పోతుకూరు గ్రామం దగ్గర ఆ గ్రామస్థులు నిర్మించిన ప్రొటెక్టివ్ బండ్ ఒకటి వున్నది. అది ఈ ఏడు పడిపోయింది. దానిని తిరిగి నిర్మించటానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతూ ఇంతటితో సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ బి. జి. ఎమ్. వి. నరసింగరావు : అధ్యక్షా, ఈ Irrigation demandను నేను బలపరుస్తున్నాను. ఈ డిమాండు మొత్తము 20 కోట్లకు ఉన్నది. ఇందులో minor irrigation కార్యక్రమము P W D. వారి క్రింద ఉన్నది. Revenue శాఖక్రింద ఉన్న మొత్తము చూస్తే అంధ్ర ప్రాంతమునకు సంబంధించినంత వరకు అయిదుకోట్ల రూపాయలు. ఇది చాలా స్వల్ప మొత్తమనే చెప్పవచ్చు. ప్రతిఒక్క నభ్యుడు కూడ ఈ డిమాండును గురించి మాట్లాడుతూ చిన్న నీటివనర్లు ఉపయోగములోనికి తీసుకుని రావలసిన అవశ్యకత ఉన్నదని చెప్పారు. ప్రతి సంవత్సరము కూడ చెబుతూనే వస్తున్నారు. అయినప్పటికీ ఈ బడ్జటు allotment నిర్ణయించేటప్పుడు దీనియొక్క importance ను మరచిపోయి కొద్ది మొత్తమును కేటాయించారు. చిన్న నీటివనర్లకు పెద్ద నీటివనర్లకు కేటాయించిన మొత్తములలో చాలా వ్యత్యాసము ఉన్నది. ఈ వ్యత్యాసమును తగ్గించవలసి యుంటుంది. ఎందుకంటే చిన్న నీటివనర్లను ముందు శాగుచేస్తే, అతి త్వరత్వరగా ఫలితములను ఇస్తాయి. కాని పెద్ద పెద్ద ప్రాజెక్టులమీద ఖర్చు చేయడము posterity కోసము తప్ప ప్రస్తుత generation కు ఏ విధముగాను ఉపయోగించదు. ప్రస్తుతము ప్రభుత్వము కట్టించే పెద్ద పెద్ద ప్రాజెక్టుల మీద ఖర్చుచేసేది శుద్ధదండుగ అని చెప్పవచ్చు. వాటియొక్క ఫలితములు ఎప్పుడో గాని మనకు అందవు. వైగా చాలా స్వల్పము అని చెప్పవచ్చు. ఇదే అభిప్రాయము క్షణిలో కూడ ఉన్నది. ప్రభుత్వము దీనిని గుర్తించవలసి యున్నది.

ఇది ఎక్కువ దండుగతో కూడిన కార్యక్రమము. ఈ కార్యక్రమము ప్రజల అవసరమునకు ప్రస్తుతము పనికిరాదు. ప్రస్తుత పరిస్థితులను బట్టి రాష్ట్రములో ఆహారకొరత అనేది ప్రభుత్వాన్ని ఎక్కువగా బాధిస్తున్నది. ఈ కొరత వెంటనే తీరాలంటే చిన్న నీటివనర్లు తప్ప, పెద్ద ప్రాజెక్టులు అందుబాటు లోనికి రావు. చిన్న నీటివనర్లను అభివృద్ధిచేస్తే వెనువెంటనే ఫలితములు పొందటానికి వీలు అవుతుంది. పెద్దపెద్ద ప్రాజెక్టులు ఎప్పుడో 15, 20 సంవత్సరములకు గాని, ఫలితములు అందించలేవు, అలాంటి వాటిమీద ప్రభుత్వము పెద్దపెద్ద మొత్తములు ఖర్చుచేస్తూ, త్వరలో ఫలితములు యిచ్చే చిన్న నీటి వనర్లను వెనుకకు నెట్టడము సమంజసముగలేదు. చిన్న నీటి వనర్లను ప్రస్తుత పరిస్థితులను దృష్టిలో పెట్టుకొంటూ plan ను తయారుచేయడము, ఈ లోపం plan కు సంబంధించినట్లుగ కనబడుతున్నది. ప్రభుత్వము దానిని గురించి serious గా ఆలోచించవలెనని కోరుతున్నాను. ఇకముందు అయినా, రెండు రకముల నీటివనరులకును చెరిసగముగనైనా ఖర్చుచేస్తే, కొంత ఉపయోగకరముగ ఉంటుంది ఇది చేయకపోతే, ఆహారకొరత తీరటము కష్టము. పరిస్థితి మరింత క్లిష్టముగ తయారు అవుతుంది. దీనికి ప్రభుత్వముదే బాధ్యత అని చెప్పదగును. మా విశాఖపట్టణం, శ్రీకాకుళం జిల్లాలలో పెద్దపెద్ద ప్రాజెక్టులకంటే అవకాశము బొత్తుగాలేదు. అలాంటప్పుడు అక్కడ ఉంటున్న నీటివనర్లు అయినా బాగుచేయాలి. లేకపోతే ప్రభుత్వమువారు అవలంబించే విధానమును బట్టి ఆ రెండు జిల్లాలలోని ప్రజలు ఆహారముకోసము మరింత కష్టపడుతారేమోనని నా అనుమానము. అనేక సంవత్సరములనుంచి అక్కడ ప్రజలు చిన్న నీటి వనర్లకొరకు ఆందోళన చేస్తున్నారు. ప్రభుత్వము ఆ రెండు జిల్లాలనుకూడ దృష్టిలో పెట్టుకున్నట్లులేదు. వెనుకను పరిస్థితే, ఇప్పటికికూడ ఉన్నది. కర్నూలు వచ్చిన తరువాత ఈ జిల్లా విషయము చెప్పాము. ఏమీ జరగలేదు. చివరికి అక్కడ మైదరాబాదు వచ్చిన తరువాతకూడ పరిస్థితి మారలేదు. ప్రభుత్వము మా రెండు జిల్లాలయందు ఇంత నిర్దయ చూపడము ఎందువల్లనో తెలియడములేదు. గడిచిపోయినది ఎట్లా ఉన్నను, ఇకముందు అయినను ప్రభుత్వము మా రెండు జిల్లాలయందు ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకుంటుందని ఆశిస్తున్నాను. ఆ జిల్లాలకొరకు Irrigation Board అనేది ఒకదానిని ఏర్పాటుచేసి, వారు ఇచ్చే సలహాల ప్రకారము కనీసము ఒకకోటి రూపాయలు అయినా ఖర్చు చేయడము మంచిది. ఇంతవరకు investigation పూర్తిఅయినవి ఏవేవి ఉన్నవో, అవిఅయినను ముందుగా పూర్తిచేయడము న్యాయముగ ఉంటుంది. ఈ work take up చేసేది ఒక wonpaign మాదిరిగ, ఒక irrigation drive మాదిరిగ ఆ జిల్లాలలోని చిన్న నీటి వనర్లను ముందు take up చేసి పూర్తిచేయాలని ప్రభుత్వానికి మనవి చేస్తున్నాను. ఈ అవసరమును ప్రభుత్వము గుర్తించి

చిన్న నీటి వనర్లను ముందు **takeup** చేయాలని కోరుతున్నాను. ఈ అవకాశం నాకు అధ్యక్షులవారు ఇచ్చినందుకు వారికి ధన్యవాదములను సమర్పిస్తూ వారికి నా కృతజ్ఞతను తెలియజేస్తున్నాను.

*శ్రీ చౌదరి సత్యనారాయణ (షేర్ మహమ్మద్ పురం) : అధ్యక్షా, శ్రీకాకుళం జిల్లాలో Irrigation పనులు చాలా మందకొడిగా నడచుచున్నవి. ఇంతవరకు ప్రభుత్వమువారు ప్రారంభించిన పనులలో (1) నాగావళి, కుడి కాలవ, (2) వేగవతి ఆనకట్ట, (3) సంకిలిబ్రిడ్జి, (4) నారాయణపురం ఆనకట్ట, కుడికాలవ. ఇవి చాలా ముఖ్యమైనవి నారాయణపురం కుడికాలవను ప్రారంభించి ఇప్పటికి ఆయిదు సంవత్సరములు కావచ్చింది. ఇంతవరకు వీటిలో ఒక్క కాలవకూడ రైతులకు పనికివచ్చేదికాదు. నారాయణపురం ప్రాజెక్టును ప్రారంభించి, దిగువన కింతలచానల్ ఆరంభించారు. దానిక్రింద సుమారు ఆరువేల ఎకరములు నాగుకావలసి యున్నది. ఈ నారాయణపురం ప్రాజెక్టు ద్వారా, ఇప్పటికి రెండు సంవత్సరముల క్రిందట Executive Engineer Planning meeting జరిగేటప్పుడు నీటిని సప్లయ చేస్తామని చెప్పారు. అటు తరువాత ఈ కాలవను గురించిన కార్యక్రమము మానివేశారు. నీరు సప్లయ కాక పోవడమువల్ల ఈ ఆరువేల ఎకరములలోని పంట సరిగా పండక రైతులు చాలా నష్టపడుతున్నారు. వానలు కురిస్తే, రైతులు మళ్ళుకట్టుకొని పంటలు వేసుకుంటు ఉండేవారు. అలాంటిది ఈ ప్రాజెక్టు ద్వారా నీరు లభిస్తుందని పైగా ఇంజనీరు చెప్పాడు గనుక తప్పకుండా నీరువస్తుందన్న నమ్మకముతో, మళ్ళు కట్టుకోవడము మానివేశారు. క్రిందకాలవ మరమ్మత్తుకూడ ప్రభుత్వమువారు మానివేశారు. దానికి Head ఎక్కడ ఉన్నదోకూడ Engineering Department వారికే తెలియదు. అప్పట్ను ప్రభుత్వముయొక్క స్వాధీనములోనికి వచ్చి యిప్పటికి 10 సంవత్సరములు కావచ్చింది. Head ఎక్కడ ఉన్నదో తెలుసుకుని కాలవను జాగుచేయడము మానివేసినందువల్ల, నీటిసప్లయలేక రైతులు పంటలు తృప్తికరముగ పండించలేక పోతున్నారు. ప్రతిసంవత్సరము రైతులు కలెక్టరువద్దకు, ఇంజనీర్లవద్దకు deputations కూడ వెళ్తున్నారు. season అంతా అయిపోయిన తరువాత, చివరిరోజులలో కొద్దిగా శాయన్న పట్టి సర్లను నీటిని వదిలితే, అది కింతల ఛానల్ లోకివస్తే, కొద్దిగా benefit పొందగలుగుతున్నారు. అదికూడ పుబ్లిక్, ఉత్తరకార్తులలో, చివరి రోజులలో సాగుచేసుకునే పరిస్థితి ఏర్పడుతున్నది. ఈ విధముగ జరిగితే, పంటలు ఎంత అసంతృప్తిగా ఉంటాయో గుర్తించాలని అంటున్నాను.

ఇదేవిధముగ వంశధారప్రాజెక్టు విషయము ఉన్నది. దీనిని గురించి నా చిన్నతనమునుంచి నాకు బాగా తెలుసును. కాని మదనాపురం, గొట్ట,

సింగిడి, గుడారి అని ఈ ప్రదేశములు మొట్టమొదట నిర్ణయించారు. ఇందులో ఏది final అనేది ఎవ్వరికీ కూడా తెలియదు. దీనిని settle చేయడము ఇంజనీర్లకు వదలడమే మంచిది. వారు Technicians. దానిలో ఉన్న లోతుపాతులు వారికే తెలియగలవు. ప్రభుత్వం స్వంత అభిప్రాయముగాని, ప్రజలను అడగడంగాని ఉపయోగించవు. ప్రజలను అడిగితే ఎవరికివారు మావూరుదగ్గర కట్టించండి అని చెబుతారు. ఇది సహజము. ప్రభుత్వము దీనిని నమ్మగూడు. ప్రజల అభిప్రాయమే గనుక ప్రభుత్వము తీసుకుని స్థల నిర్ణయము జరిపితే, ప్రభుత్వం నష్టపడినట్లైనది భావించాలి. ప్రభుత్వము రాష్ట్రములో పెద్దపెద్ద ప్రాజెక్టులు కట్టిస్తున్నారు. ప్రజలను అడిగి అవి కట్టిస్తున్నారా అని అడుగుతున్నాను. ఇంజనీర్ల సలహాయే మంచిదని నా అభిప్రాయము. ఉదాహరణకు రామపాద సాగర్ నిర్మించబోతున్నారు. ఇంకా, నందికొండ వగయిరాలు అనేకము వివిధ జిల్లాలలో కట్టిస్తున్నారు. Engineers యే, technical గా ఎక్కడ నిర్ణయిస్తే ప్రజలకు ఎక్కువగా ఉపయోగిస్తుందనే ఆలోచన వారికే తెలుస్తుంది. వారి సలహాకు. మనము బద్ధులము అయివుండాలి. అంతేకాని ప్రజలు ఒప్పుదలకోసము పోతే, దానివల్ల తప్పుక నష్టమే వస్తుంది. ఆ విధముగ ఖర్చు చేయదలిస్తే, పెద్దప్రాజెక్టులను మానివేయాలి. ప్రజలను అడిగి యేయే జిల్లాలలో యేయే వసతులు కలుగజేయాలి అని అడిగి, ఆ ప్రకారమయినా చేయాలి.

Minor Irrigation Schemes Investigation పూర్తి అయినవి ముందు take up చేసి పూర్తిచేయడము మంచిది. త్వరలో ఫలితములను అందుకోవచ్చు. పెద్దపెద్ద ప్రాజెక్టులమీద ఖర్చుచేసే సొమ్ముతో చిన్ననీటివనర్లు వదిలిపెట్టారు చేయించవచ్చు. సుంత్రిగారు ఇచ్చిన note లో పదిలతల రూపాయలు కేవలము వంశధార ప్రాజెక్టుయొక్క పరిశీలనకోసము ఖర్చుచేశామని చెప్పబడింది. పదిలతల రూపాయల ఎన్ని మేటు మాకుడుమూర్తుగడ్డ కోసము, విజయనగరము special division వారు తయారుచేసి పంపించారు. ఇంతవరకు ఆ ఎన్ని మేట్లు ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. డిపార్టుమెంటునుంచి ఇంతవరకు సమాధానమే రాలేదు. అక్కడ రైతులు రు. 9,500 లు co-operative basis మీద deposit కూడా చేశారు. ఆ estimates ప్రకారము Block Development Contribution కోసము deposit చేశారు. ఇది ఇట్లా ఉండగా పూర్వపు Estate 'Villages కు సంబంధించిన చెరువుల పరిస్థితి ఏ విధముగ ఉన్నదో ప్రభుత్వము దృష్టికి తెస్తున్నాను. గత సంవత్సరము జిల్లా ప్లానింగు కమిటీ మీటింగులో రెండు పెద్దచెరువులకు ఆయకట్టుక్రింద ఎనిమిది, తొమ్మిది వందల ఎకరములు సాగు అవుతున్నది. వాటికి లాస్కర్ కావాలని ప్లానింగు కమిటీవారు శాంతను చేసినట్లుగా P. W. D. వారు రిపోర్టు పంపితే, ఒక్క లాస్కర్ ను మాత్రము వేశారు. దానికోసము 20-7-1959

ఫేదీగల రు. 2465 గల ఆర్డరు ఇచ్చారు. ఆ ఆర్డరు ప్రకారము లాస్కర్ ను appoint చేశారే కాని వారికి ఇంతవరకు జీతాలే ఇవ్వలేదు. జీతాలు ఇవ్వకుండా అతను ఎట్లా పనిచేస్తాడు అని ప్రభుత్వాధికార్లు గాని, ప్రభుత్వముగాని అనుకుంటున్నది? జీతము కోసము అడిగితే దానికి Chief Engineers approval కావాలని అన్నట్లు తెలిసింది. అతని జీతము త్వరలో ఇచ్చేటట్లుగా చేయాలని అంటున్నాను.

తరువాత సందివాడ ప్రాజెక్టు విషయము ఉన్నది. ఈ ప్రాజెక్టు వస్తుంది, చీపురువల్లి, పాలకొండ తాలూకాలకు నీటి వసతి సమృద్ధిగా ఏర్పడుతుందని ఆ ప్రాజెక్టు సంగతి బయలుదేరి నప్పుటినుంచి, ప్రజలు ఆశించుకొని ఉన్నారు, ముఖ్యంగా చీపురువల్లి తాలూకా చాలా చెడ్డతాలూకా. అది ప్రతి సంవత్సరము కరువుకు గురి అవుతున్నది. అయితే ఈ సందివాడ ప్రాజెక్టు ఎక్కడకట్టిస్తే లాభదాయకముగ ఉంటుంది అనే సచుస్య ఉన్నది. నారాయణపురం వద్ద ప్రాజెక్టు కట్టిస్తున్నారు. కాని అక్కడ కట్టిస్తే, సాగులయ్యే భూమికంటే నష్టపడే భూమియే ఎక్కువగ కనిపిస్తుంది. ఇవతల కింతల ఛానల్ ఉండనే ఉన్నది. ఈ ఛానల్ క్రింద సుమారు ఆరువేల ఎకరములు నాగు అవుతున్నది. అవతల నారాయణపురం ఛానల్ తీసుకుంటే సుమారు అయిదారువందల ఎకరములు ఛానల్ క్రింద పోతుంది. దీనివల్ల మాకేమీ లాభములేదు. కాబట్టి ఏటికాలనను తీసుకునిపోయి సముద్రములో కలిపివేశారు. దీనివల్ల ఎక్కువలాభము మాకేమీ కనిపించదు. సరే. ఏదోఒకటి ప్రారంభించారు గనుక అది త్వరలో చేయమని కోరుతున్నాను. ఇది చాలా అవసరమని అంటున్నాను. దీనికోసము లక్షలకొలది డబ్బు ఖర్చు చేస్తున్నారు కాని దీనికి ఎంత allot చేశారని ఇంజనీరును అడిగితే, మాకేమీ తెలియదని జవాబు చెప్పారు. పనులు త్వరలో పూర్తిచేయమని అంటే, దానికి “మేము ఏమి చేస్తాము, అని చెప్పి పనులు త్వరలో పూర్తి కానివ్వకుండా ఉన్నారు. కనీసము మీరైనా దీనినిగురించి శ్రద్ధ తీసుకొండి అని మాతో ఆ ఇంజనీరు చెప్పారు నిజానికి అక్కడఉన్న Executive Engineers గాని, Assistant Engineers గాని చాలా మంచివారు. ఉత్సాహంతో పనిచేయగల స్వచ్ఛందులు. చాలా చురుకుగా పనిచేస్తారు. అలాంటివారు రాష్ట్రములో లేకపోలేదు. వారు అక్కడ అయిదు, పది సంవత్సరములనుంచి పని చేస్తున్నారు. వారి సర్వీసు regularise చేయలేదని వారు చాలా నిరుత్సాహ పంతులుగ ఉన్నారు. ఇంతకాలము సర్వీసు చేసినను వారి సర్వీసు regularise చేయకపోడము న్యాయముగ లేదు. ప్రభుత్వము ఈ విషయములో తగు శ్రద్ధ తీసుకుంటారని ఆశిస్తూ ఇంతటితో సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

شری مادھو داؤ - صاحب صدر - اردیگیش مسٹر صاحب نے جو ڈیمانڈس پیش فرمائے ہیں مین اوپنکی پوری ٹائید کرتے ہوئے ایسے چند - پالات کا اظہار ضروری سمجھتا ہوں - بڑے بڑے پراجکٹس کے تعلق سے بہت سے آرہیل منسٹر مسران بے عرض کیا ہے - مین اس پر زیادہ زور نہ دیتے ہوئے آرہیل منسٹر صاحب کی ترجہ مائٹر اردیگیش پراجکٹس کی طرف مڈول کروائے گی ضرورت سمجھتا ہوں - اسکی وجہ یہ ہے کہ بڑے بڑے پراجکٹس کو ہم سارے اضلاع میں نہیں پھلا سکتے - البتہ جہاں چھوٹی چھوٹی ندیاں پہاڑوں کے درمیان بہتی ہیں اوں کو روک کر مائٹر اردیگیش کی تعمیر کریں تو وہاں کی رعایا کو بہ صرف سہلے ہوگی بلکہ اوں کے روزگار کا مسئلہ بھی حل ہو جائیگا - چناچہ مین منسٹر صاحب سے عرض کرونگا کہ وہ ہر ضلع میں اکڑیکٹیو اسیسٹنس کو مقرر فرمائیں تا کہ اضلاع و تعلقہ جات میں جہاں پراجکٹس نہیں ہیں وہاں دوسرے سروسس معلوم کر کے اوپنکی تکمیل کی جاسکے - خاص طور پر تھرڈ فائیو ایر پلان میں اس سلسلہ میں کافی رسمی گھماش مہیا کرنا چاہئے - مدنور تعلقہ میں جو آندھرا پردیش میں منتقل ہوا ہے وہاں ایڈگر زرک ایک ٹرا الاب ہے - اس کے پیشتر سابقہ منسٹر صاحب کو اور حالیہ منسٹر صاحب کو بھی مین نے ایک رپورٹ پیش کی - اس کا سروے بھی ہو چکا ہے - دراصل یہاں پہاڑوں کے درمیان ندی بہتی ہے اس کو روک کر ایک پراجکٹ بنایا جا سکتا ہے -

ضلع نظام آباد کے ۸ لاکھ باشندوں سے جو نااضافی ہو رہی ہے اس کے سلسلہ میں مین یہ کہنا چاہتا ہوں کہ سکڈ فائیو ایر پلان میں دیونور پراجکٹ کو رکھا گیا تھا - لیکن ہمیں معلوم منسٹر صاحب متعلقہ اور موجودہ حکومت نے کیوں اس کو ڈراپ کر دیا - اس کے متعلق میں یہ عرض کرنا ضروری سمجھتا ہوں کہ موجودہ حکومت نے پرجم پاڑ پراجکٹ کو جو کہ تھرڈ فائیو ایر پلان میں رکھا گیا تھا اس کو سکڈ فائیو ایر پلان میں لے لیا ہے - مین پرجم پاڑ کی مخالفت نہیں کرنا چاہتا - لیکن مین حکومت پر یہ واضع کرنا چاہتا ہوں کہ ساق میں پراجکٹ بنانے کے متعلق جو پلان بنائے گئے تھے وہ بھی کانگریسی حکومت نے ہی بنائے تھے اور اب بھی وہی حکومت

ہے۔ پہلے بی۔ رام کشن راؤ صاحب چیف مسٹر تھے۔ پھر سدھیا ریڈی صاحب چیف مسٹر ہوئے پھر سدھیا صاحب ہوئے۔ چیف مسٹرس تبدیل ہو سکتے ہیں لیکن پلاں اور پالیسی میں تبدیلی نہیں ہو ہی چاہئے۔ سابقہ حکومت نے اس پراجکٹ کے متعلق عور و حوص کر کے سکڈ پلاں میں اس کو شریک کروایا اور اس پراجکٹ کے سروے کے سلسلے میں لاکھوں روپیہ اس پر خرچ کیا۔ لیکن اس وقت اسکو بطر انداز کیا جا رہا ہے۔ یہ نظام آباد کے کاشتکاروں کے ساتھ نا اصفائی کی جا رہی ہے۔ میں مسٹر صاحب کی توجہ اس طرف مبذول کروانے ہوئے یہ عرض کرونگا کہ وہ اس پر عور کر کے اگر سکڈ پلاں میں اس پراجکٹ کو ہ شریک کیا جاسکے تو کم از کم تھوڈ پلاں میں اسکو شریک کر کے اسکی تعمیر کی جائے۔ میں مسٹر صاحب کی توجہ اس پر مبذول کروانا چاہتا ہوں کہ سابق مسٹر صاحب نے ایک سالانہ کانفرنس آر ریگیش کے سلسلے میں منعقد کئے تھے۔ یہ کانفرنس ایک ہی مرتبہ منعقد ہو ہی تھی۔ اس کانفرنس میں حو امیشس ہوا ہے اوسکے تعلق سے میں نے عرض کیا تھا کہ اس میں پورے صلح ایم۔ ایل۔ ایر۔ کو شامل کرنا چاہئے۔ کیونکہ گذشتہ مرتبہ کورم پورا نہ ہوئے کی وجہ سے یہ کمیٹی کامیاب نہ ہو سکی۔ اس کے علاوہ جس طرح دوسری کمیٹی میں ٹی۔ اے۔ وغیرہ دیتے ہیں اس کمیٹی میں بھی ٹی۔ اے۔ دیا جانا چاہئے۔ گذشتہ سیشن میں مسٹر صاحب متعلقہ نے وعدہ کیا تھا کہ نظام ساگر کمال کی ری ماڈلنگ کی جائے گی لیکن اسکی ابھی تک ری ماڈلنگ نہیں کی گئی۔ میں نے اوس وقت عرض کیا تھا وہاں ایکٹ کا لوکلائزیشن نہیں ہو رہا ہے۔ جس کے پاس قوت ہے وہ پانی حاصل کر رہا ہے۔ ان آتھورائٹڈ کالونیویشن بڑھ گیا ہے۔ لیکن اس پر کوئی توجہ نہیں دی گئی۔ اس لئے یہ عرض ہے کہ لوکلائزیشن فائیم کیا جائے۔ اتنا کہہ کر میں اپنی تقریر ختم کرتا ہوں۔

*శ్రీ పి. బాపయ్య (తిరువూరు) అధ్యక్షా, నాగార్జునసాగర్ ఎడమ కాలవ కట్టలేరు దగ్గరనుంచి తమ్మిలేరు వరకు పొడిగించుటకు నిర్ణయించినట్లు ప్రతికలలో వడింది అందుకు తిరువూరు, నూజివీడు, చింతలపూడి ప్రజల తరపున మంత్రిగారిని నేను అభినందిస్తున్నాను. ముఖ్యంగా మంత్రిగారు తమ ప్రసంగంలో చిన్ననీటి తరహా పనులకు అగ్రస్థానం ఇస్తామని చెప్పారు. అంతే కాకుండా, నిన్న మంత్రిగారు ఒక ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పతూ, చిన్ననీటిపారుదల పనులవల్ల 1959-60 లో దాదాపు 90 వేల ఎకరాలు సాగులోకి వచ్చిందని చెప్పారు. ఇది చాలా సంతోషించదగిన విషయం. అయితే ఇప్పుడు ముఖ్యంగా ఒక విషయం మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకొనివస్తున్నాను. నా నియోజకర్గంలో, ఈ చిన్న నీటిపారుదల స్కీములు నాలుగు ఉన్నాయి (1) కట్టలేరు స్కీము, (2) రాకట్టు స్కీము, (3) కంభంపాడు స్కీము, (4) రామన్నపాలెం స్కీము ఈ నాలుగు స్కీములు ఇప్పటికి 5 సంవత్సరములనుంచి అట్లనే ఉన్నాయి. వాటికి investigation జరిగింది, estimates తయారైనాయి, కాని అవి ఇంకా sanction కాలేదు. ఆ files Chief Engineer నుంచి Superintending Engineer's office కు, అక్కడనుంచి మళ్ళీ Chief Engineer's Office కు ఈ విధంగా హైదరాబాదుకు, విజయవాడకు తిరుగుతున్నాయి; గాని వాటికి ఏమీ మోక్షం కనపడలేదు. గత సంవత్సరం, అప్పుడు నీటిపారుదల శాఖామంత్రిల సరసంగరావుగారు విజయవాడలో ఒక Irrigation Conference పెట్టి శాసనసభ్యులందరిని పిలిచారు ఆ సమావేశంలో ఈ రాకట్టు స్కీము తప్పకుండా ఈ సంవత్సరమే పూర్తిచేస్తామని అక్కడ అందరి సమక్షములో సెలవిచ్చారు. కాని ఆ మాటలన్నీ అక్కడే నిలిచిపోయినాయి. దానికి చర్య ఏమీలేకుండా పోయింది. ఆ తరువాత కంభంమెట్టులో గత సంవత్సరం కాంగ్రెసు అధ్యక్షురాలైన ఇందిరాగాంధీగారు వచ్చినప్పుడు మా నియోజక వర్గములోని రైతులంతా వచ్చి మంత్రిగారిని, వారిని దర్శించి చెప్పకొంటే, అప్పుడు వారు పదో ఒక వారంరోజులలో దానికి foundation వేయిస్తామనే రీతిగా చెప్పడము జరిగింది. అప్పుడు రైతులందరు చాలా సంతోషపడ్డారు. కాని ఆ సంతోషం ఎంతోకాలం నిలవలేదు. ఇప్పటికి కూడా అవన్నీ అట్లాగే ఉన్నాయి. 'మొన్న కొనాయిగండి scheme inauguration కు అక్కడికి మంత్రిగారు వచ్చి చేసిన ఉపన్యాసం వల్ల మాకు చాలా ఆశ కలుగుతున్నది. కాబట్టి వెంటనే ఇవన్నీ Chief Engineer గారు పరీశీలించి, వీటిలో ఇంకా ఏమైనా technical లోపాలు ఉంటే వాటిని తీర్చేసినట్లయితే ఒక వారము రోజులలోనే వీటిని sanction చేసి foundation వేయడానికి అవకాశాలు ఉన్నాయనే విషయం మంత్రిగారు దృష్టిలోపెట్టుకొని ఈ సంవత్సరమే వాటికి foundations వేసి పారంభించేటట్లుగా చేయవలెనని మనవిచేస్తున్నాను.

కరువాత నా నియోజకవర్గములో చిన్నచిన్న చెరువులు ఉన్నాయి. ఇప్పుడు మంత్రిగారు చెప్పినదాని ప్రకారం 200 ఎకరాలు లోపల ఉన్నవన్నీ Revenue Department యొక్క అజ్మాయిషీ క్రింద ఉంటాయని చెప్పారు. దానిపై ఆయకట్టు కలిగిన చెరువులు అన్నీ కూడా P.W.D. వారి యొక్క అజ్మాయిషీ క్రింద ఉంటాయని అన్నారు. అయితే నా నియోజకవర్గములో 300, 400, 500 ఎకరాలు ఆయకట్టు గల చెరువులన్నీ కూడా ఇప్పుడు Revenue Department యొక్క అజ్మాయిషీ క్రిందనే ఉండడం వల్ల వాటికి పెద్ద పెద్ద repairs చేయడానికి అవకాశం లేకుండా ఉన్నవి. ఆ చెరువులకు supply channels repairs చేయడానికి అవకాశం లేకుండా ఉన్నది. దీనికి కారణ మేమంటే మొట్టమొదట చెరువు ప్రారంభంలో దానికి registered ఆయకట్టు 200 ఎకరాలకు లోపుగా ఉన్నందువల్ల, ఆ తరువాత ఆయకట్టు ఎంత పెరిగినప్పటికీ registered ఆయకట్టు 200 ఎకరాలకు లోపుగా ఉన్నది కాబట్టి అది Revenue Department క్రిందనే ఉంచబడుతున్నట్లుగా చెప్పటావచ్చు. కనుక ఇప్పుడు ఆ ఆయకట్టును చూచి, 200 ఎకరాలకు పై న ఆయకట్టు కలిగిన చెరువులన్నీ వెంటనే రెవిన్యూ డిపార్టుమెంటు నుంచి P.W.D. వారికి transfer చేయడానికి orders ఇప్పించవలసిందిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. ఇంకా చాలా విషయాలు ఈ సమావేశంలో చెప్పదలచుకొన్నాను గాని time లేక పోయింది. కాని ఇంకొక చిన్న విషయం. డెల్టాకు సంబంధించి చెప్పాను. డెల్టా ప్రాంతాలలో సామాన్యంగా చచ్చేటటువంటి తగాదాలు ఎక్కువగా నీటి supply గురించి వస్తున్నాయి. ఎందుచేతనంటే నీటి సప్లయ విషయంలో రైతులు ఎవరు ముందు ఊడ్చుకోవలెను అనేటటువంటిదాని మీద తగాదాలు వస్తాయి. నీటి సప్లయకి ముఖ్యంగా పైవులు, తూములు ఉన్నాయి. సామాన్యంగా ఒక్కొక్క తూము క్రింద 500 ఎకరాల దాకా ఉంటుంది. ఆ తూము ప్రప్రథమంలో ఉండేవాళ్లు జూన్ లో ఊడిస్తే, చివరికి వచ్చేటప్పటికి ఏ ఆగస్టుకో, ఎప్రిల్ కో వారు ఊడ్చుకోవడం జరుగుతుంది. కాని ఆగస్టులో ఊడ్చేటటువంటివారికి, జూన్ లో ఊడ్చేటటువంటివారికి ఒకటే శిస్తు వసూలు చేస్తున్నారు. సామాన్యంగా మాగాణి పంటల విషయంలో ఒకరోజు ముందు ఊడిస్తే కూడా ఫలితము ఎక్కువగా ఉంటుందనే విషయం అందరికీ తెలిసినదే. అందుకొరకు రైతులు ముందు ఊడ్చుకోవాలని ప్రయత్నం చేస్తూ ఉంటారు. ఇంత పెద్ద ఆయకట్టు కలిగిన తూములు కాకుండా సామాన్యంగా 50 ఎకరాలకు ఒక తూము యిస్తే ఎటువంటి తగాదాలు ఉండవని రైతులు చెబుతున్నారు. ఆవిధంగా చేస్తే అందరి భూములు సకాలములో ఒకేసారి ఊడ్చుకొనుటకు వీలుంటుంది, పంటలు సక్రమంగా పండుతాయి అని రైతులు చెబుతున్నారు కాబట్టి ఆవిధంగా చేయుటకు తప్పకుండా మంత్రిగారు చర్యలు తీసుకోవాలని మనవిచేస్తూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ యమ్. సత్యనారాయణరాజు (చీపురుపల్లి - జనరల్). అధ్యక్షా, ఈ క్రిగేషన్ డిమాండ్ ను బలపరుస్తూ మంత్రిగారికి కొన్ని సూచనలు మనవి చేస్తున్నాను.

మెరక ప్రాంతమైన చీపురుపల్లి తాలూకాలో తగిన ప్రాజెక్టు లేవు. మీడియమ్ సైజు ప్రాజెక్టు ఒకటే ఉన్నది. నందివాడను గురించి చాలమంది మిత్రులు మాట్లాడారు. మంత్రిగారు సంకీర్తిబిడ్డి చూడటానికి వెళ్ళినప్పుడు, వెంటకట్టపల్లెయ్యర్ గారిని కూడ వెంటపెట్టుకువెళ్ళి నందివాడ బ్రిడ్జిని స్వయం ముగా చూస్తే, అది ఎంత లాభసాటిగా ఉంటుందో బోధపడుతుంది. దానినలన చీపురుపల్లి, పాలకొండ, శ్రీకాకుళం తాలూకాలకు ప్రయోజనం ఉంటుంది

చీపురుపల్లి తాలూకా అన్నివిధాల వెనకపడి ఉన్నది అక్కడి ఎన్నేట్లు కాలములో కట్టినవి కొన్ని గడ్డలు ఉన్నవి. వాటికి 1945 నుంచి మరమ్మత్తులు లేవు. చెరువులకు కూడ మరమ్మత్తులు లేవు. ప్రభుత్వంవారు జిల్లాకు అయిదారు చెరువుల చొప్పున మరమ్మత్తులు చేస్తున్నప్పటికీ సక్రమంగా పనులు జరుగుట లేదు. చెరువుల మరమ్మత్తులకు క్రిగేషన్ సర్కిల్స్ అని ఏర్పాటు చేశారు. కాని అనుకొన్నట్లుగా అక్కడ పనులు జరుగుటలేదు. రోడ్ల ప్రక్కన ఉన్న చెరువులకు మాత్రం మరమ్మత్తులు చేయడం జరుగుతోంది ఈ పనులు కంట్రాక్టర్లకు లాభసాటిగా, అనుకూలంగా ఉండే పనులు సూపర్ వైజర్ పు suggest చేయడం, వారు పై ఇంజనీర్లను suggest చేయడం జరుగుతోంది. అందువల్ల కొన్నికొన్ని చెరువులకు మరమ్మత్తులు చేయకుండా ఉన్నారు. రమారమి 10, 15 మైళ్ళ ఇంటీరియర్ లో ఉన్న చెరువులు ఎవరూవెళ్ళి చూడనిందున వాటి పనులు neglect చేయబడుతున్నాయి. అక్కడ బుగ్గరాయ వలస అనే ఊరు ఉన్నది. అక్కడ గడ్డలువచ్చి కప్పివేస్తున్నందున రమారమి అయిదారు చెరువులు మెరకలు వేశాయి. దానిని గురించి correspondence చేస్తున్నాము. కలెక్టరుగారికి వ్రాస్తే వారు తాశీల్దారుకు, తాశీల్దారు సూపర్ వైజరుకు పంపిస్తుంటారు. సూపర్ వైజర్ వచ్చి చూడరు. ఆరుమాసములలో మైసర్ క్రిగేషన్ పనులు పూర్తిచేయవచ్చును. ఒక సంవత్సరంలో ఫలితాలు యిస్తాయి కనుక మైనర్ క్రిగేషన్ పనులమీద ఎక్కువ concentrate చేసి, యిచ్చిన డబ్బును సవ్యంగా అన్నింటికి సమానంగా పంపకంచేసి ఈపనులు సక్రమంగా జరిగేట్లు చేయాలని కోరుతున్నాను. Interior గ్రామాలలోకివెళ్ళి సూపర్వైజర్స్, తాశీల్దార్లు, ఆ చెరువులను చూసి సర్కిల్స్ ఏర్పాటుచేసి ఒక్కొక్క సర్కిల్ కు ఇన్ని చెరువులు అని యిచ్చి ఆ పనులు చేయిస్తే అక్కడి వారికి ప్రయోజనం ఉంటుంది, లేకపోతే కంట్రాక్టర్లు suggest చేసిన చెరువులు తీసుకొని చేయడం, ఆపనులు సరిగా జరగక రెండుమూడు సంవత్సరముల

లోనే silt up అయిపోతున్నాయి. బాగుచేసిన చెరువులనే చుట్టి రెండు మూడు సంవత్సరాలలో బాగుచేయవలసి వస్తోంది.

మా తాలూకాలో చిన్నచిన్న గడ్డలు ఉన్నవి. రెండుమూడువేలు, నాలుగయిదువేలు ఖర్చుచేస్తే 6 మాసాలలో ఆ పనులు పూర్తి అయి, ఒక సంవత్సరంలో ఫలితాలుంటాయి. 300, 400 ఎకరాలు సాగులోకి రావడానికి అవకాశం ఉంటుంది. బిళ్ళగడ్డ అని ఊటపల్లివద్ద ఉన్నది అనిరు మూడు గ్రామాలకు సరిపోతుంది. గ్రామస్థులందరూ కలిసి సుట్టిపని చేయించారు. ఒక కాలువ త్రవ్వకొన్నారు. ఆ కాలువద్వారా నీరు ఈ చెరువులకు సప్లయ అవుతుంది. కానీ ఏర్పాటు వచ్చినప్పుడు సుట్టిపని కొట్టుకుపోతోంది. అక్కడ పక్కాగా పని చేయించాలని 1950 నుంచి correspondence చేస్తున్నాము. 1 వెయ్యి ఎకరాలకు నీరు సప్లయ అవుతుంది. ఆ file రెవిన్యూ డిపార్టు మెంటు; P. W. D. చుట్టూ తిరుగుతోంది. అది ముందు P. W. D. ఆయకట్టగా register కావాలన్నారు. అది అక్కడ అగిపోయింది.

*శ్రీ ది. అప్పారావు. (అనకాపల్లి) అధ్యక్షా, ఈ డిమాండుపైన మాట్లాడేముందు ముఖ్యంగా తమకు ఆశించినదానిని తెలియజేయాలి. స్పీకర్ గారు రాజకీయాలలో దిగి ఎక్కాడా ప్రసంగాలు చేయకూడదనే ధోరణికి పట్టుబడి ఆ అధికారాన్ని ఎట్లా సద్వినియోగం చెయ్యాలో తమరు చూపించారు. ఈ వరపడి మన మంత్రులు నేర్చుకుంటే మన పరిపాలన చక్కగా సాగుతుందని సలహా ఇస్తున్నాను. మంత్రులు అయిన తరువాత ఒకపాటికి గాకుండా ప్రజల కందరకు బాధ్యత వహించవలసియున్నది. ఈ సాంప్రదాయాన్ని మంత్రులు అనుసరిస్తే దేశం బాగుపడుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ సూచన యివ్వాలని నాకు ఈ భావం ఎందుకు కలిగిందంటే నేను త్రైనినులో వస్తున్నప్పుడు ఒక యువకుడు కలిసి ఒక విషయం చెప్పాడు. ఇంతకుముందు ఈ శాఖకు నరసింగ రావుగారు మంత్రిగా వుండేవారు. వారుజిల్లాలలో మీటింగ్స్ పెట్టి ఎన్నో వాగ్దానాలుచేశారు; అరచేతిలో స్వర్గం చూపిస్తామన్నారు, త్రైనినులో కూర్చోని పత్రిక చదువుతుంటే ప్రస్తుతంవున్న మంత్రిగారి స్పీచ్ కనపడింది. మంచిచెడ్డలకు మా మంచి ఘనుడు మంత్రిగారు అంటూ ఒకపాట కట్టి ఆ మిత్రుడు చెప్పాడు. ప్రజల సహకారాన్ని గురించి ముందుగానే అడుగుతారు. ఫలాని జిల్లాలో ఫలాని ప్రోజెక్ట్ తీసుకొన్నాము. దీనికి మీ సహాయం యివ్వండి అని చెప్పకుండా మానెస్ సు ఎట్రాక్ట్ చెయ్యడానికి బ్రహ్మాండమైన వాగ్దానాలుచేస్తూ అరచేతిలో స్వర్గాన్ని చూపిస్తున్నారని ఆ యువకుడు ఒక విమర్శ చేశాడు. ఆదర్శంగా తమరు ఒక పనిచేసి చూపిస్తున్నారు. దానిని దేశంలోవున్న స్పీకర్స్ అంతా అనుసరిస్తే ఎంతో బాగుంటుంది. మంత్రులుగూడా పార్టీ శేధం లేకుండా అదే

ఆదర్శాన్ని అనుసరించాలని నా వ్యక్తిగత అభిప్రాయంగా చెప్పుతున్నాను. ఆయా ప్రాంతాలలోని administrative సమస్యలు discuss చేసి ప్రజలను educate చేసే ఈ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు ప్రోజెక్ట్ పనులు సక్రమంగా నిర్వహిస్తే దేశము బాగుపడుతుంది.

'మంచి చెడ్డలకు మామంచి ఘనుడు మంత్రి అల్లూరి' అని పశ్చిమగోదావరి జిల్లాకు వెళ్ళినప్పుడు ఒక గ్రామంలో ఒక కుర్రవాడు చేసిన పాటను విన్నాను. వారిపార్టీ దృష్టిలో చూచుకుంటే ఈ మంత్రిగారు దైర్య సాహసములు కలిగిన వ్యక్తి అని నాకు కూడా నమ్మకం ఉన్నది. అయితే పరిపాలనలో ఎదుర్కొంటున్న అన్ని జిల్లాల సమస్యలను మంత్రిఅయిన తరువాత common గా చూడక తప్పదు. లక్షలాది ధనం వెచ్చించి పరిశీలించిన ఇప్పుడు, రామపాడసాగర్ ప్రాజెక్టు మన దేశంలోనే గాక, విదేశాలలో కూడా ప్రశంస పొందింది. ఆంధ్రరాష్ట్రములోనే గాక, భారతదేశములోని తిండిగింజల కొరత తీర్చడమేగాక, అనేక పరిశ్రమలకు అవకాశము యిచ్చేటటువంటి స్కీము. విశాఖపట్టణం మొదలు బికోర్ హామ్ కెనాల్ ద్వారా మద్రాసు రాష్ట్రముతో, బొంబాయి రాష్ట్రముతో మనకు జలరహదారి కలిగించే స్కీము. అటువంటి స్కీమును ఈ మంత్రిగారు ఢిల్లీలో మైకమాండతో తమకు ఉన్న పలుకుబడిని వినియోగించి అమలుచేయించ గలిగితే, వారియొక్క చలువరాతి శిలా విగ్రహము శాశ్వతంగా పెట్టి ప్రజలు వారిని పూజిస్తూ ఉంటారు. అట్లాంటి బ్రహ్మాండమైన పనికి పూనుకోవాలని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

నేను శాసన సభ్యుడిగా వచ్చాను కనుక మా ప్రాంతపు సంగతి కొంత చెప్పవలసివుంది. మా ప్రభువు విజయనగరం రాజాగారు నేడు శాసన సభ్యులుగా వున్నారు. వారి సంస్థానములో ముఖ్యమైనది విశాఖపట్టణం జిల్లా. అక్కడ ప్రాణాధారమైనది శారదానది. నిజం చెప్పాలంటే ఈ శారదానది పాలిటిక్స్ కు బలిఅయింది. ఈ river సంగతి మీకూ తెలుసు పట్టాభి సీతారామయ్యగారు ఆంధ్రా కాంగ్రెస్ ప్రెసిడెంట్ గా వున్నప్పుడు మీరంతా ఆ వరద బాధితులకు ఎంతో సహాయం చేశారు. శ్రీ కాకుళంలో నాగావళి, విశాఖజిల్లాలో శారదా నదులు వరదలవల్ల ఎంతో భీభత్సాన్ని కలిస్తున్నవి. వాటికి అయ్యే ఖర్చు తక్కువ. అనేక పర్యాయములు investigations జరిగాయి. శారదా, అరం డేల్, ముద్దుట్టు, సంగమేశ్వరం, రైవాడ ప్రాజెక్టులను రెండోప్లానుతో చేర్చి కూడా తన్నివేశారు. అలాగే జమ్మగడ్డ ఛానల్ అనకాపల్లి town కు ప్రమాదము తెస్తున్నది. జమిందారీకాలంలో భూములను దురారక్రమణ చేయటంవల్ల అక్కడ ఇది అశ్రద్ధ చేయబడింది. ఇవన్నీ investigations జరిగిన స్కీములు. పిటన్నింటిని ఒక్కసారి తీసుకోమని కోరటంలేదు. అనకాపల్లి తాలూకాలో

విజయరామనాగర్ అనే పెద్దతటాకం మహారాజుగారి పేరిట ఒకటి వుంది అదిప్పుడు పాడుపడిన స్థితిలో వుంది ఆ సంస్థానం ఇప్పుడు నశించింది. రాజులు తరాజులై నారు. సబాబులు తబాబులై నారు. ఎన్నివిధాల అడిగినా, స్వల్ప మొత్తంలో చేసే చెబుపులను కూడా తీసికోవటంలేదు. వీటికి కేంద్రం కొంత డబ్బు ఇస్తుందని నాకు విశ్వాసంవుంది. వీటిని వరిద నివారణ పథకాలక్రింద తీసికొని వీటిని జాగుచేయించాలని మంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను. ఇది ప్రాంతీయ దురభిమానాలకు, పాలిటిక్స్ కు సంబంధించిన సమస్య కాదు. ఇది ఆహార సమస్య ఆహార ఉత్పత్తిని నాధింపటంలో మనదేశం బ్రహ్మాండమైన పాత్ర వహించవలసివుంది ఇప్పటికే ప్రాంతీయ దురభిమానానికి పాల్పడి కొంత నష్టపోయాము. కనుక ఇకనైనా అన్నిముఖ్యమైన సమస్యలను ఒక్కటిగా అలోచించి కనీసం ఈ మంత్రివర్గ హయాంలోనే వాటిని పూర్తి చేయాలని మంత్రిగారిని కోరుతూ ఇంతటితో సెలవు తీసికొంటున్నాను.

*శ్రీ షేక్ మాలాసాహెబ్ (ఉవయగిరి) : అధ్యక్షా! మంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన ఇగ్రిగేషన్ డిమాండును బలపరుస్తూ కొన్ని విషయాలను వారికి మనవి చేయదలచుకొన్నాను నెల్లూరుజిల్లాలోని మెట్ట తాలూకాలలోనివారు నాగార్జునసాగర్ కుడికాలువ విషయంలో ఇటీవల పత్రికలలో ప్రకటించిన దానిని బట్టి, డిసెంబరునెలలో శాపనసభలో ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పిన దానినిబట్టి చాలా ఆందోళన చెందుతున్నారు వారికి ఆ ఆందోళనను తొలగించి, తృప్తిని కల్పించటం ప్రభుత్వ ధర్మం. యింకా కొద్దిరోజుల్లో మనం కాంగ్రెస్ వర్కర్లగా నెల్లూరు జిల్లాలోని మెట్టతాలూకాలలోని ప్రజల దగ్గరకు వెళ్ళవలసి వస్తుంది మంత్రులుకూడ వచ్చి వారి సహాయం కోరవలసి వస్తుందేమో! కనుక వారి విషయాన్ని కూడ అలోచించాలని కోరుతున్నాను. నాగార్జునసాగర్ కుడి కాల్యకు రెండుచోట్ల నీళ్ళను దూకిస్తున్నాము. నల్లెమరపద్ద దూకించటం సహజమే. కాని రెండవ ప్రదేశంలో కుడికాలువ ఎత్తు ప్రదేశములోనికి రాకుండా, తగ్గుప్రదేశంలోకి పోవడానికి వీలుగా దూకించటం అవసరం. ఈ కారణం వల్లనే క్రిందకు తీసుకుపోయేటప్పుడు అదినంగా నీరు అవసరము లేకపోవటం చేత డామ్ ఎత్తుకూడ తగ్గుతుంది. అందుచేత మొట్టమొదట అనుకొన్నదాని కంటే సగభాగమే ఈ కాల్యను త్రవ్విస్తున్నారు. ఇలా చేయటంవల్ల నెల్లూరు జిల్లాకు నీరు ఎలావస్తుందని అక్కడివారు ఆందోళన చెందుతున్నారు. ఈ విషయాన్ని ప్రభుత్వం గుర్తించాలని కోరుతున్నాను నాగార్జునసాగర్ స్కిము pass అయినప్పుడు లేనటువంటి శ్రీకైల ప్రాజెక్టు మధ్యలో రాబట్టి దానికి నీళ్ళు చాలవేమోనని సందేహిస్తున్నారేమో! అలా సందేహించవలసిన అవసరం లేదని చెబుతున్నాను. గోదావరినుండి ఒక కాలువ ద్వారా నాగార్జున

సాగర్ డామ్ వద్దకు నీరు తెప్పించి, కృష్ణానదిలో కలిపితే మనకే గాఢ మద్రాసుకుకూడా మనం సప్లయ చేయగలుగతామ కనుక, ఆ రకంగా చేయుటకు ఆలోచించాలని మనవి చేస్తున్నాను.

నెల్లూరుజిల్లాలోని మెట్టతాలూకాలలోని నీరు పారని ఎత్తుప్రదేశాలకు అమెరికాలో ఉన్న పద్ధతివలె పంపింగ్ స్కీమ్స్ ద్వారా కుడికాల్వనుండి నీరు పారించే ప్రయత్నములు చేయాలి. దానిని Lift Irrigation Scheme క్రింద తీసుకొని ఆ భూములకు నీరు పారుదల అయ్యేటట్లు చూడాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఇదివరకటి ఇన్ఫ్రీగేషన్ మంత్రిగారు కావలి-కనుపూరు కాలువ నాగార్జునసాగర్ కుడివాలువలో ఒక భాగమని, అందువల్ల రెండింటిని ఒకే రకంలో చేయటానికి వీలులేదని, దానికి 10 లక్షలు కేటాయించామని నా ప్రశ్నకు సమాధానం ఇస్తూ చెప్పారు. ఇప్పుడు ఆ మొత్తాన్ని తగ్గించినట్లు తెలుస్తోంది అలా చేయకుండా కావలి-కనుపూరు కాల్వనుకూడ వెంటనే పూర్తి చేయించాలని కోరుతున్నాను. ఆశించిన ఆశలు నిరాశ తాతాయేమోనని అవటి ప్రజలు భయపడుతున్నారు. వారి బయ్యాన్ని తీర్చటానికి కావలి-కనుపూరు కాల్వను ఈ దశలోనే ప్రారంభించి పూర్తి చేయాలని కోరుతున్నాను. ఈ చాగార్జున సాగర్ స్కీమ్ను pass చేసిన అప్పటి గవర్నర్ గారైన శ్రీ త్రివేదిగారు ఆ ప్రాంతాన్ని దర్శించలేకపోయారు. గత ముఖ్యమంత్రిగారు ఎన్నిసార్లు రమ్మని కోరినా రాలేకపోయారు ఇప్పటి మంత్రులైనా నాగార్జునసాగర్ కుడికాలవ ప్రవహించే ప్రాంతాలను చూచి నెల్లూరుజిల్లాలో ఏ ఏ ప్రాంతాలలో, ఏ ఏ గ్రామాలనుండి ఈ ఎలైన్ మెంట్ పోతున్నదో ఈ సభలో చెప్పాలని కోరుతున్నాను. కృష్ణానదిలో నీరు చాలదనో, మరోకారణం వల్లనో మాకేమీ రాదనే అపోహను తొలగించి నెల్లూరుజిల్లాలోని మెట్టతాలూకాల నుండి ఈ ఎలైన్ మెంట్ పోతుందని మంత్రిగారు చెప్పి మాకు, మా ప్రాంత ప్రజలకు తృప్తి కల్గించాలని కోరునూ ఇంతటితో సెలవు తీసికొంటున్నాను.

*శ్రీ యమ్. వి. సుబ్బరాజు (కొత్తపేట): అధ్యక్షా! ఆంధ్రదేశంలోని అన్ని నదులపై ప్రాజెక్టులను నిర్మించాలనే కార్యక్రమాన్ని చేబట్టి అవర భగీరథులని కీర్తిగన్న శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు తమ హయాంలోనే ప్రతి సంవత్సరం ఉద్యతంలో పొంగి పరవళ్ళుత్తోక్కే గోదావరినదిని అదుపులో పెడతారని ఆశించాము. కాని అప్పటి ఇన్ఫ్రీగేషన్ మంత్రిగావున్న Sri J. V. Narasinga Rao గారు తమ హస్తాన్ని తెలంగాణా ప్రాంతానికి ఉపయోగపడేటట్లుగా పోవం పాడు వద్ద అడ్డుపెట్టారు. దానికి మేము విచారపడిఉంటేదు. ఆ ప్రాంతం అభివృద్ధిలోనికి రావటానికి ఆ ప్రాజెక్టు రావలసివుంది. అది సంతోషమే. పోచంపాడువద్ద మామూలు రోజుల్లో నీరువుండదు. డాక్టర్ రంగయ్యగారు

చెప్పినట్లు శబరి గోదావరిలో కలసిన తర్వాతనే దాని ఉద్భవ స్వరూపం కనిపిస్తుంది. శబరి గోదావరిలో కలసిన తరువాత ఒక ప్రాజెక్టును నిర్మిస్తే అది ప్రజానీకానికి ఉపయోగపడుతుందితప్ప లేకపోతే ప్రయోజనం వుండదు. అదృష్టవశాత్తూ గోదావరి ప్రాంతానికి నాయకులైన సత్యనారాయణరాజు గారు ఈనాడు మంత్రిగా వున్నారు. వారికి గోదావరి పరిస్థితి పూర్తిగా తెలుసు. ఈనాడు వారు ఇన్స్పెక్టర్ మంత్రిగా రావటంవల్ల గోదావరిలో శబరి కలసిన తరువాత ఒక పెద్ద ప్రాజెక్టు వస్తుందని ఆశిస్తున్నాను. వారు తమ చల్లని హస్తాలతో ధవళేశ్వరంవద్ద గోదావరి అనకట్టకు తలుపులు ఎత్తు చేయటానికి పూనుకొన్నారు. దానికి ఈ బడ్జెటులో ప్రొవిజన్ చూపినందుకు మేము మా హర్షాన్ని తెలుపుతున్నాను.

ఇప్పుడువున్న గోదావరి రిజర్వాయరు, ధవళేశ్వరంవద్దనున్న అనకట్ట వల్ల పాడై పోవడంవల్ల మూడు డెల్టాలకు రెండవవంటకు నీరు సరఫరా కాక పోవడం, రైతులు యిబ్బందిపడడం జరుగుతున్నది. కనుక, అక్కడ ముందు తలుపులు ఎత్తుచేసి కార్యక్రమంచేసి యిబ్బంది తీరుతుందని రైతులు ఆశిస్తున్నారు. ఇప్పుడు గౌరవసభ్యులు ప్రసాద్ గారు అనకట్టతలుపులు ఎత్తుచేస్తే అది సెంట్రల్ డెల్టాకుతప్ప తూర్పు డెల్టాకు వుపయోగపడదని, అవిధంగా ఎవరో యింజనీరు చెప్పారని చెప్పారు. ప్రాజెక్టువచ్చినా, రాకపోయినా రిజర్వాయరులో నీరు ఎక్కువై మూడు డెల్టాలకు రెండవవంటకు నీరు వస్తుందని ఆశిస్తుంటే, ఎవరో expert engineer సెంట్రల్ డెల్టాకుమాత్రమే వుపయోగ పడుతుందని చెప్పడం అశ్రద్ధగావుంది. రిజర్వాయరులో నీరు అధికమైతే మూడు డెల్టాలకు వుపయోగపడుతుందనితప్ప, మధ్య డెల్టాకుమాత్రమే వుపయోగపడుతుందా!

అధ్యక్షా, యిది యిలావుండగా, మా సెంట్రల్ డెల్టాకు ముఖ్యమైన ఒక సమస్యవున్నది. ఇప్పుడున్న పరియాకు నీరు సరఫరా కావడంతో, అక్కడ బొబ్బర్లక మొగ వెడల్పుచేసి, 2, 3 భాగాలు అదనంగా పెంచాలనే proposal పూర్వంనుండి వున్నది. అది ఎప్పుడు పూర్తి అవుతుందా అని మేము ఎదురు చూస్తున్నాం. ఈపనిని సత్వరమే తీసుకొనవలసిందిగా సెంట్రల్ డెల్టాతరపున రెవిన్యూ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. అన్నిటికంటే ముఖ్యమైనది ఏటిగట్ల నిర్మాణం. బడ్జెటులో అందుకు provision చూపించారు. అప్పుడే కార్యక్రమం చురుకుగా, జరుగుతున్నది; యింజనీర్లు పుత్నాహంతో ముందడుగు వేసి ఏటిగట్లను నిర్మించి, బలపరిచే కార్యక్రమంగా చురుకుగా చూస్తున్నారు. ఈ సలహాసరం జూన్ ఆఖరునాటికి పూర్తి అవుతుందని ఆశిస్తున్నారు. వారి యొక్క కృషికి ధన్యవాదములు అర్పించి తీరవలసిందే. ఇది యిలావుండగా,

పటిగట్లకు ప్రక్కనవుండే భూమిలో మట్టినిత్రవ్వ బలపరచవలసి వస్తున్నది. భూమి 4, 5 అడుగుల లోతుకు పోతున్నది. ఆభూమి ఆరేడువేలు చేస్తుంటే, పూర్వ పద్ధతిప్రకారంగా ఎకరానికి 250 రూపాయల ప్రకారం యిస్తామనే నిర్ణయం చేసినట్లుగా విన్నాను. పంటభూమికి 250 రూపాయలు యిస్తామనడం అన్యాయం.

చిన్న రైతాంగం, ఎకరం, రెండేకరాలు గల వారికి యీ భూమి జీవనోపాధిగా నున్నది. దీనివలన వారికి ఆ భూమి పువయోగం లేకుండా పోతుంది. అక్కడ ఎకరం 6, 7 వేలు చేస్తున్నది. కనుక ఆ రేటుతో కనీసం మూడవ వంతు అయినా యివ్వకపోతే వారిని అన్యాయం చేసినట్లు అవుతుంది. వారికి న్యాయం కలుగజేయవలసిందిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. గోషులు వడిపోయిన భూమి అది. అక్కడ పల్లపు సేద్యం చేసుకుంటారు వారు, కనుక మొదటి ప్రయారిటీతో అక్కడి రైతాంగానికి వెంటనే బుల్ డోజర్లు supply చేసి, యీ పటిగట్ల ప్రక్కన వుండే భూములు పువయోగపడేట్లుగా జేయవలసిందని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

నా నియోజకవర్గంలో పేరవరం పంపింగ్ స్కీము అమలులో నున్నది. అక్కడ రెండు సంపులు నీరు తోడుతున్నది. అవి 60% నీటిని మాత్రమే సరఫరా చేయగలుగు తున్నవి. నూటికి నూరుపాళ్ళు నీళ్ళు రావడం లేదు. కారణం తెలియదు లోపాలను సవరించి, నూటికి నూరుపాళ్ళు నీరు సరఫరా అయ్యేట్లు చేసి రైతాంగానికి సహాయపడడం ద్వారా యీ స్కీమును జయప్రదం చేయవలసిందిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

మా డెల్టాలో, ముఖ్యంగా, మురుగునీటి పారుదల కావాలి. ప్రతి సంవత్సరం వరదలవల్ల పటిగట్లకు గండ్లువడిపోయి మురుగు కాల్వలు పొంగు తున్నవి. చాలా యిబ్బంది పడుతున్నాము. ఈ మురుగు పారుదల కార్యక్రమ మును సత్వరమే చేపట్టి, రైతాంగానికి సహాయపడవలసిందిగా తమ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతూ యింతటితో సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ ఆర్. వి. రామకృష్ణరాజు (వడమలపేట) : అధ్యక్షా, ఎట్టేట్ల తరపున రెండుమాటలు చెప్పదలచుకున్నాను. రాష్ట్రంలోని యితర ప్రాంతములలో ఎట్లావుండినా, పూర్వము ఎట్టేట్లగల ప్రాంతములలో మాత్రము నీటివనరులు చాలా అధ్వాన్నస్థితిలో నున్నవను విషయము మంత్రిగారికి కూడ తెలుసు. అందులో ముఖ్యంగా మా చిత్తూరు జిల్లాలో ఒక గొప్ప ప్రాజెక్టు వచ్చే అవకాశమే లేదు. మేమంతా బావులను ఆశ్రయించి, చెరువుల ననుసరించి, చిన్న చిన్న కాల్వలను ఆశ్రయించి బ్రతికవలసిన పరిస్థితి ఉన్నది. పెద్దపెద్ద ప్రాజెక్టుల

పలన లాభం పొందే అవకాశం లేదు, ఎప్పుడు రాను కూడా రాదు. కనుక చిన్న స్కిమ్ము అయిన మైనర్ యిరిగేషన్, మీడియమ్ యిరిగేషన్ స్కిమ్ము యిటువంటి ప్రాంతాలలో అమలుజరుపవలసిందిగా సుమారు 4, 5 ఏళ్ళనుండి నేను అవకాశం వచ్చినప్పుడల్లా మన ప్రభుత్వాన్ని కోరుతూనే వున్నాను.

మా జిల్లాలో, ముఖ్యంగా నా ప్రాంతంలో, వున్న రెండు ముఖ్యమైన ప్రాజెక్టుల గురించి నేను ఆందోళన చేస్తున్నాను. మొదటిది—అమృతపల్లి ప్రాజెక్టు. దానిని, యంతకుముందు మంత్రిగా నున్న శ్రీ జె. వి. నరసింగ రావుగారు, ఫీల్డ్ యింజనీర్ వెంకట్రామన్ గారు వచ్చి చూసి సంవత్సరం వైగా అయింది. అక్కడ వేసిన పథకముకు ఖర్చు జాస్తీగా అవుతుందని, దానిని మార్చి యింకా లాభదాయకమైనదిగా చేస్తామని వాగ్దానంచేసి, అక్కడి రైతాంగాన్ని ప్రోగుజేసి 'యిక్కడ ప్రాజెక్టు కడితే, ప్రభుత్వంవారు విధించే నీటి తీరువా ఎక్కువగా యివ్వగలరా?' అని అడిగారు. అందుకు వారు— 'మీరు ప్రాజెక్టు నిర్మించే పథంలో మేము ఎక్కువగా నీటి తీరువా యివ్వగలము' అని వాగ్దానం చేసినారు. తరువాత దాని సంగతి ఏ మైనర్ తెలియరాలేదు. దీనిని యిప్పటి మంత్రిగారు కొంచెం శ్రద్ధవహించి, కొనసాగించవలసిందిగా వారిని ప్రార్థిస్తున్నాను. అధ్యక్షా, మాబోటివారి అసెంబ్లీ కాలపరిమితి యింక రెండేళ్ళకంటే ఎక్కువ వుండదు. ఈ లోపలనే ప్రయత్నం చేసికొన్న పనులను విధించినట్లయితే మేము సంతోషిస్తాము. ఆ విషయాన్ని ప్రభుత్వం గమనించవలసిందిగా ప్రార్థిస్తున్నాను.

రెండవది—రాయచూరు ప్రాంతంలోని, రాయచూరు చెరువు. అది బ్రిహ్మాండమైన చెరువు. ఆ చెరువుక్రింద వుండే భూములకు అది ప్రయోజనం. చెరువుకు వెనకవుండే విశాలమైన ప్రాంతమంతా అడవి. నీటివనరులు బొత్తిగా తక్కువ. అక్కడి ప్రజలకు సౌకర్యం వుండాలి. తరువాత, రాజుజావికోన అని ఒక కోనవున్నది. దానికిఅడ్డుగా ఒకకట్ట కట్టినట్లయితే అక్కడ చాలాభాగం సాగులోకి వస్తుంది. దానికి ఎంతో ఖర్చు కాదు. 1½ లక్షల రూపాయలతో అది పూర్తి అవుతుందని అంచనా కూడ వేశారు. అయితే రాబడి తక్కువ అనే అభిప్రాయంతో దానిని గమనించకున్నట్లు తెలుస్తున్నది. రాబడి డబ్బులో చూస్తామా; ప్రజలకు కలిగే సౌకర్యంలో చూస్తామా అనేది ముఖ్య విషయం. ఒక పథకాన్ని చేబట్టితే, అక్కడ ఎంత రాబడి వస్తుందని గాక, ప్రజలకు ఎంత సౌకర్యం చేకూరుతుంది అనే విషయాన్ని పరగణనలోకి తీసుకుని తక్కువ రాబడి వున్నప్పటికీ, యిటువంటి చిన్న స్కిమ్మును ప్రభుత్వం తప్పక గమనించవలయునని నేను ప్రార్థిస్తున్నాను. అమృతపల్లి స్కిమ్ముకొరకు చాలా ఖర్చు చేశారు, preliminary investigation కూడ జరిగింది. కొన్ని లక్షలు ఖర్చు

చేశారు. ఇంత ఖర్చు అయినప్పటికీ, ఆ స్కీము ఒక రూపానికి రాకపోవడం చాలా ఆందోళనను కలిగిస్తున్నది. నేను మనవిజేసిన యీ రెండు స్కీమును వెంటనే తీసుకుని, అవసరమైతే మంత్రిగారు ఆ ప్రాంతములను పనిజేసి, వాటిని రూపొందించవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

ఎన్నీటు ప్రాంతములలోని చెరువులు చాలా అధ్వాన్న వర్షిణితో మున్న వని అందరకూ తెలుసు. కొత్త చెరువు, కొత్త కాల్వ, కొత్త డాముకొరకు ఎవరూ కూడా ప్రయత్నించిన పాపాన పోలేదు. కనుక ప్రత్యేకంగా యీ ప్రాంతాలకొరకు ఒక 'మాస్టర్ ప్లాను' ను తయారుజేసి, అమలుచేయవలసి యున్నది, అక్కడ చిన్నచిన్న ప్రాజెక్టులు నిర్మించడానికి అవకాశమున్నది. చెరువులు అనేకమున్నవి. వాటిని మరమ్మత్తులుచేసి మంచి వర్షిణితోనికి తీసుకు రావాలి. కాల్వలను చక్కగా ప్రవహింపజేసుకొనవచ్చును. వీటివల్ల ఎంతో ఆదాయం వస్తుంది; ఎంతోమంది ప్రజలకు సౌకర్యం కలుగుతుంది. నేను మనవి జేసినట్లు, ఒక పథకాన్ని తయారుజేసి యీ ప్రాంతాలను పునరుద్ధరించ వలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతూ యంతటితో సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ పి. సుందరయ్య: (గన్నవరం) అధ్యక్షా, మంత్రిగారితోబాటు ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రజల తరపున, భారతదేశ ప్రజల తరపున ఆంధ్రను ఏకంగా సస్య శ్యామలం చేయవలయుననెడి దానిని గురించి ఒక కల గనడం న్యాయం. ఆ కలలో పాల్గొనవలయునని నాకు కూడా ఉన్నది. అయితే భారతదేశ చిత్రాన్ని అంతా యిప్పుడు చూడడం సాధ్యంకాదు. ఇప్పుడు 10 కోట్ల ఘనపుటడుగుల నీరు వినియోగింపబడి సాగుఅవుతున్నది. ఇంకా ఒకకోటి 40 లక్షల ఎకరాలకు నీటి పారుదల సౌకర్యం ఆంధ్రదేశంలో చేసుకొనగలమనే ఒక ఆశ, కల, ధ్యేయం మన ముందు వున్నది. ఇంకా పడువుల క్రింద గాని, cultivable waste land గా గాని, permanent passes క్రింద వున్నవి. సాగులోనికి రావలసింది 4 కోట్ల ఎకరాల వరకు వుంటుంది. 2 కోట్ల 50 లక్షల ఎకరాల భూమి అడవుల క్రింద వున్నది.

ఏరీతిగా తంటాలుపడినా, పంటకు రాని భూమిని వదిలివేసినా, నాలుగు కోట్ల ఎకరాలు సస్యశ్యామలం చేసుకోడానికి వీలుఉంటుంది. మొత్తం నాలుగు కోట్ల ఎకరాలకు నీటి వసతులు కల్పించడానికి మనం ప్రణాళిక వేయాలి.

(Deputy Speaker in the Chair)

కేవలం నదులలోను, ఉపనదులలోను, వాగులలోను వచ్చే నీటినిగురించి మాత్రమే 10 కోట్ల ఎకరపు ఘనపుటడుగులు కాని, భూగర్భంలోని బావులు మొదలైనవాటి నుండి నీటిని సక్రమంగా వినియోగించుకోగలిగవచ్చుడు, ఒక

చుక్క కూడా సముద్రంలోనికి పోకుండా చేయగలిగినప్పుడు వాలుగు కోట్ల ఎకరాలలోను రెండు మూడు పంటలు పండించడానికి వీలుగా మనం పథకాలు వేసుకోవచ్చును. అది ఎంత త్వరగా సాధిస్తామనే విషయంలోను ఏ మార్గాలు అనుసరించాలనే విషయంలోను మనం కూర్చోని చర్చించవచ్చును. ఆంధ్ర దేశంలోని నాలుగుకోట్ల ఎకరాలలోను ఒక పంట కాకుండా రెండు మూడు పంటలకు వీలు కలిగించి సాగు చేసుకోవాలనేది మన అందరి కల. వర్షం ఎప్పుడు పడినట్లయితే అప్పుడు సాగు అని కాక, ఎప్పుడు కావలసిన స్త్రోత్ర అప్పుడు వర్షం పడే స్థితి వచ్చేలోపల వర్షం వచ్చినప్పుడు పడే నీటిని అనవసరంగా వృధాగా సముద్రంలోనికి పోనివ్వకుండా పంటలకు ఉపయోగించేటట్లు రిజర్వాయరులు కట్టడానికి పథకాలు వేసుకోవాలి. కల కనడంలో మాత్రం మంత్రిగారు నాతో అంగీకరిస్తారని కోరుతున్నాను. 650 కోట్లు రూపాయలు ఖర్చుతో అదనంగా 140 లక్షల ఎకరాలను సాగులోనికి తీసుకురావడానికి వీలుంటుంది అనుకుంటున్నాను. ముంపు నివారణ స్కీములకై 60 కోట్ల రూపాయలు అవుతుందని అన్నారు. వందకోట్లు అయినా అభ్యంతరం లేదు అనుకోండి. కాని మన కల మన జీవితంలో కాకపోయినా మన తరువాతి తరంవారైనా చూసేట్లు ఉండాలి. 40 సంవత్సరాలకు గాని పూర్తి కాదు ; ఎప్పుడో అది కూడా ఒక పంట సాగునకే అని చెప్పడం కేవలం కల కలకరించే ఉండిపోయే పరిస్థితిగా కనిపిస్తున్నది. నిజంగా అమలు జరిగే పరిస్థితి మనం చూడవలసి ఉంటుంది. దానికి తగిన కృషి, అందుకు తగిన ప్రణాళిక మనం రూపొందించుకొనవలసి ఉంది. ఈ అరగంటలోపల అందుకు కావలసిన ప్రణాళికను ఇవ్వడానికి నేనేమీ ఇంజనీరును కాను. వివరాలన్నీ డిప్యూటీ కమిషనరు, ఒక కలమాత్రం మనముందు ఉండాలనే విషయంలో మంత్రిగారితో పకీఫవిస్తున్నాను. వారు చెప్పినట్లు 40 సం. రాలు కాకుండా, వారు చెప్పినవి సాధించడానికి 10 సం. రాలు, నేను చెప్పినవి సాధించడానికి 10, 15 సం. రాలు. ఒక 25 సం.లకు మించి అవసరం లేదు. అప్పుడు మంత్రిగారు, నేను-ఇద్దరం మా జీవిత కాలంలోనే ఇది అంతా చూడవచ్చును అనుకుంటాను. ఈ స్కీములు విషయం వచ్చినప్పుడు చాలామంది శాసన సభ్యులు మాట్లాడుతూ వారివారి నియోజకవర్గాలలోని గ్రామాలలో ఏ చిన్న వాగు వున్నా, ఏ చిన్నకుంట వున్నా అనవసరంగా ఎందుకు వాటిని పోనిస్తారు, పడేవర్షాన్ని ఎక్కడికీ వృధాగా పోనివ్వకుండా పంటలు పండించుకోడానికి, పంటలకు కాకపోయినా పశువులు, మనుష్యులు కడుపునిండా కావలసిననీరు త్రాగడానికి వీలుగా సమృద్ధిగా పెట్టుకోడానికి ఎక్కడిక్కడే రిజర్వాయరులను ఏర్పాటు చేయాలనే ఆదుర్దా కనబరచడం న్యాయంగానే కనబడుతుంది. రెండు సంవత్సరాలనాడు పబ్లిక్ వర్క్స్ డిపార్టుమెంటువారు శాసనసభ్యులకు ఒక పుస్తకం పంచిపెట్టారు. అదినలభై పేజీలుంటుంది. అందులో 1100 వరకు

మైనర్ ఇరిగేషన్ స్కీములు కడుతున్నామని అన్నారు. మొత్తం ఎంత డబ్బు అవుతుందో కూడడం కొంచెం కష్టమైనవని, ఇంకా వందస్కీములు *consideration* లో వున్నాయని అన్నారు. మూడవ ప్రణాళిక 15 కోట్ల రూపాయలను ఖర్చుపెట్టి అన్ని చెరువులను మరమ్మతులు చేయడం, కొత్తచెరువులు ప్రవ్వడం, ముంపునివారణ స్కీములు పూర్తిచేసి మూడవ ప్రణాళిక ఆఖరుకు తెగిపోయిన చెరువు ఒక్కటిలేకుండా మరమ్మతులుచేసి అన్ని మైనర్ ఇరిగేషన్ పనులను పూర్తి చేయగలమని అంటున్నారు. అంత ఎక్కువ డబ్బుతో అంతమనకార్యం మరళంబు నీర్లు సాధించగలిగితే చాల సంతోషించవలసిన విషయమని అనుకుంటున్నాను. ఏమైనా చాలామంది సభ్యులు ఎక్కడిక్కడ మాకూ కావాలని అనడంలో నాకు భేదాభిప్రాయంలేదు. అయితే ఉన్న వాస్తవిక పరిస్థితులను ప్రత్యేకంగా గమనించాలని నిజ్జిప్తి చేస్తున్నాను. మీడియం, మేజర్, మల్టి పర్పస్ ప్రాజెక్టులు ఎప్పుడో కడతామంటున్నారు. నాగార్జునసాగర్ మే 1955 లో మొదలు పెడితే 1975 లో కాని పూర్తికాదు అంటున్నారు. ఏ ప్రాజెక్టు మొదలు పెట్టినా చాలా దీర్ఘకాలం అవుతున్నది, వాటివల్ల వచ్చే ఫలితాలుకూడా వెనువెంటనే కనబడడంలేదు. వాటికి ప్రాముఖ్యత ఇవ్వవద్ద అని చెప్పకపోయినా కాస్త తగ్గించి మైనర్ ఇరిగేషన్ కు ఆవృధికంగా ఖర్చు పెడితే వెనువెంటనే ఫలితాలు వస్తాయి. ప్రతి గ్రామం బాగుపడుతుంది, ఈ రకంగా చెబుతున్నారు. ఈ వాదనతో ఏకీభవించలేనందుకు విచారిస్తున్నాను, మైనర్ ఇరిగేషన్ స్కీములకు తప్పకుండా ఖర్చు పెట్టవలసిందే. నేను ఇంజనీరును కాకపోయినా ఇచ్చిన లెక్కలను బట్టి చెబుతాను. 1952-53 నుంచి 1953-57 వరకు వచ్చిన *crops of season reports* బట్టి చెబుతాను. అందులో ఏ రకంగా ఎంతెంతభూమి సాగు అవుతూ వచ్చిందో కచ్చారు. 1957-58, 1958-59 లకు కూడా ఇటువంటి లెక్కలు ఉంటే ఇంకా బాగా ఉండేది. దురదృష్టవశాత్తు అవి దొరుకలేదు, కాలువల విషయంలోనికి నేను వెళ్ళను. ప్రభుత్వ కాలువలు కాని ప్రవేటు కాలువలు కాని- అంటే రిజర్వాయరు మూలకంగా గాని ఏటానుంచి సరాసరి కాలువలు త్రవ్వి కాని- అటువంటివి *guaranteed* ఇరిగేషన్ క్రింద తీసుకుంటారు. మైనర్ ఇరిగేషన్ అనేవి ప్రధానంగా చెరువులక్రింద వస్తాయి. వాటి విషయమే తీసుకుంటే ఏ సంవత్సరము వర్షం బాగా వడిందో ఆ సంవత్సరం 10 లక్షల ఎకరాలకు పైన అదనంగా సాగులోనికి వచ్చిందని పంటలు పండాయని లెక్కలు తెలియజేస్తున్నాయి. 1952-53 లో 18,60,000 ఎకరాలు చెరువులక్రింద సాగు అయితే మరుసటి సంవత్సరం 26,50,000 ఎకరాలు సాగైనది. ఇదంతా పబ్లిక్ వర్క్స్ డిపార్టుమెంటువారు 'మా ఘనకార్యమే' అని చెప్పకోరనుకుంటాను- 8 లక్షల ఎకరాలు అదనంగా సాగు అవడానికి, వర్షం బాగా పడడంవల్లనే ఆ విధంగా

ఎక్కువ భూమి నాగై నది. చెరువులక్రింద 1955-56 లో 26,38,000 ఎకరాలు సాగు చేసారు; 1956-57 లో 29,16,000 ఎకరాలు సాగుచేసారు. తక్కువను బట్టి తెలుస్తున్నది. ఒక సంవత్సరంలో మూడులక్షల ఎకరాలు అదనంగా సాగు లోనికి రావడానికి క్రొత్త చెరువులు ప్రవ్వడం అని పబ్లిక్ వర్క్స్ డిపార్టుమెంటు వారుకూడా చెప్పుకోరు అనుకుంటాను, వర్షాలు బాగా ఉండడము, ఈ లోపల వారు మరమ్మత్తు చేసిన కొన్ని చెరువులలో అదనంగా నీరు ఆగడం కారణంగా - చెరువుల మరమ్మత్తు చేయడముతో వాటిలో అదనముగా నీరు ఆగడము బట్టి కొంత మిగిలినది. కాస్త వర్షాలమీద ఆధారపడి — ఎక్కువ భూమిసాగు అయింది. బావులసంగతి కూడా అట్లాగే ఉంది. ఇతరవిధాలుగా చూచినా అట్లాగే ఉంది. ఎ సంవత్సరంలో వర్షాలు సక్రమంగా పడుతున్నాయో, అవుడు మన వ్యవసాయం నీటిపారుదల పసతులు చాలా ఎక్కువగా పెరుగుతున్నాయి ఏ సంవత్సరంలో వర్షాలు బాగా పడవో ఆ సంవత్సరం మనం ఎన్ని నీటిపారుదల పసతులు కట్టినా తక్కువ పంటకే దారిశిస్తున్నాయి. ఈ సంగతి తక్కువను బట్టి రుజువు అవుతున్నది. అందుచేత మైనర్ ఇరిగేషన్ పనులు చేయిస్తున్నప్పు టికి కూడా, ఏదైనా ఒక సంవత్సరంలో వర్షాలు తక్కువై నట్లయితే పంటలు పూర్తిగా డెబ్బికిని కరువుకాటకాలు రాకుండా ఉండడానికి మైనర్ ఇరిగేషన్ కు కూడా కావలసిన నీరు సప్లయి చేయడానికి మీడియం, మేజర్ రిజర్వాయరులు అవసరమే అవుతాయి. లేకపోతే మాత్రం బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యవాదం కాలంలో 1747 నుంచి 1890 వరకు, లేక 1900 వరకు ప్రతి 2 సం.లకు ఒక కరువు మన భారతదేశంలో ఏదో ఒకమూల వచ్చి లక్షలకొలది ప్రజానీకం చనిపోయిన పరిస్థితులే వస్తాయనప్పు మరొకటి కాదు. అందుచేత మైనర్ ఇరిగేషన్ పనులలో పాటు మేజర్ మీడియం ఇరిగేషన్ పనుల ప్రాముఖ్యతను ఏమాత్రం తగ్గించకుండా మూడింటిని సమన్వయం చేసుకుంటూ వెళ్ళినపుడే మన ప్రజల తిండి సమస్యను తీర్చినట్లు అవుతుందని చెప్పక తప్పదు. ఈ సందర్భంలో నాకు అర్థం కానిది, ఇంజనీరింగ్ డిపార్టుమెంటు కాని, రివెన్యూ డిపార్టుమెంటు కాని బాధ్యులైనది ఒకటి ఉంది. ఒక ప్రాజెక్టును కట్టిన తరువాత, పెరినియల్ వాటర్ సప్లైకి ఏర్పాటుఅయిన తరువాత దానిక్రింద ప్రతి చిన్న చెరువును పంటభూములుగా మార్చి పంటలు పండించే పరిస్థితి వస్తున్నది నిజమే. మన దేశంలో భూమి కావాలనే ఆదుర్దా ఎక్కువగా ఉంది. ఆ ఆదుర్దాతో చిన్న చిన్న కుంటలను తీసిపారేసి కాలువలక్రిందకు మార్చుకుంటే బాగానేఉంటుంది.

కాని స్టోరేజీఉంది. చక్కగా స్టోరేజీచేసుకునే అవకాశంఉన్న ప్రాంతాలలో అటువంటి చెరువులను ఇంకా మరమ్మత్తుచేసి integrate చేసేరకంగా వాటిని Reserve చేయాలి. “ఆప్రాజెక్టు వస్తుంది. కాబట్టి దీనిని తీసేసినా

ఫరవాలేదు. ఆప్రాజెక్టు రానంతకాలం దీనికి మరమ్మతు చేయాల్సిన అవసరం లేదు" అనే ఆపద్ధతి సరియైనదికాదు. దానివల్ల మనం నిజముగా ఎంత అదనముగా పంటలు పండించుకోడానికి వీలుంటుందో అంత అదనంగా రెండవపంట పండించడానికి సావకాశం ఉంటుంది. వాటిని వదిలేసి కేవలం main reservoir మీద ఆధారపడే తత్వంవల్ల పంటలకు నష్టం అవుతుంది. రెండవపంటకు అవకాశం లేకపోతుంది. ఆ దృక్పథంవల్ల యేమి వస్తుంది? నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు ఎట్టుకాలువదాకా పోతుంది. సరే, తమ్మిలేరుదాకా దానిబలం కొంత పోతుంది. ఇంక ఎట్టుకాలువదాకా నెట్టాలంటే ఇంకో ప్రాజెక్టునుంచి నీరుతెచ్చి కలవలసి వస్తుంది అనుకుంటా. ఏమైనా ఎట్టుకాలువదాకా తీసుకొనిపోతామా, గోదావరిదాకా తీసుకునిపోతామా అనేసంగతి అట్టేపెట్టి ఆప్రాజెక్టు వస్తుంది. కాబట్టి ఈలోపల ఆ ప్రాజెక్టుకింద ఏ చిన్నచెరువుకాని, వాగుకాని మరమ్మతు చేయవలసిన అవసరం లేదు, డబ్బులేదనిచెప్పడం న్యాయంకాదు. తమ్మిలేరుదగ్గరికి, ఎట్టుకాలువ దగ్గరికి 75కి వస్తుందా, 80 కి వస్తుందా వారుచెప్పరు. 55లో ఆరంభించాము. ఇంకో 25 ఏళ్లదాకా వస్తుంది వస్తుంది అనిచెబితే, ఏదోచకోర కనులు వర్షంవస్తుందని ఎదురుచూస్తూ ఉంటాయట—నేను చకోరపక్షిని ఎక్కడా చూడలేదు అనుకోండి. ఆ రకంగా మనంకూడా ఎప్పుడు నాగార్జునకాలువ వస్తుంది? ఎప్పుడువస్తుంది? ఎప్పుడు మనపంటలు పండుతాయి? అని ఎదురుచూస్తే, అంత కాలము బ్రతికి ఉండలేం అనుకోండి. ఎదురుచూసి, ఎదురు చూస్తూ మనము కడుపుమాడి చస్తాం. ఈ రకంగా చిన్న చిన్న చెబుపులు, చిన్న చిన్న వాగులు జాగుచేయాల్సినవి వెనువెంటనే చేయాలి. అయితే చిన్న చిన్న వాటిని చేసినప్పుడు దానిమీద ఖర్చుపెట్టిన డబ్బు వృధాకాకుండా నాగార్జునసాగర్ పూర్తిగా వచ్చిన తరువాత కూడా అదీ ఇదీ సమన్వయం చేసుకుంటూ దీనిని కూడా చిన్న రిజర్వాయరు క్రిందనో స్టోరేజెస్ క్రిందనో పెట్టేరితిగా రెండింటినీ సమగ్రంగా చేసే ప్రణాళికలు మన ఇంజనీరులు వేస్తున్నారా అంటే పూర్తి వివరాలు నాదగ్గరలేవు. వేయడం లేదనడం లేదు. వారిదృష్టిలోకూడా లేదని చెప్ప సాహసించను. కాని అమలుపెట్టే విధానము బట్టి అటువంటి సమగ్రమైన ప్రణాళిక ఆంధ్రదేశానికి లేకపోవడము—మన ఇంజనీర్లు తలచుకుంటే చాలా తేలికగాచేయగలరు—ఆ లేకపోవడం మాత్రం లోటు అని చెప్పవలసి ఉంటుంది. అదే రకంగా నాగార్జునసాగర్ కుడి కాలవగాని ఎడమ కాలవగాని తీసుకొండి, కుడికాలువను తీసుకొనిపోయి దక్షిణ పెన్నార్ తో కలిపితే "తడ"దాకా పోవచ్చు, నాగార్జునసాగర్ నీటితోనే రెండవ పంటకు ఇవ్వకుండా మొదటి పంటతోనే మెల్లమెల్లగా తీసుకునిపోతే, అనేక వాగులు, అనేక చెరువులు చాటుతున్నాం, సరే వాటిమీద అక్విడక్టులు కడుతున్నాం, రిజర్వాయర్లు కడుతున్నాం అంటున్నారు కాని మొత్తం ప్రణాళికను నాగార్జునసాగర్ కుడి

కాలువగాని, ఎడమకాలువగాని, తుంగభద్ర కానీయండి, పోచంపాడు కానీయండి అనేక నదులుదాటి అనేక వర్షాలులేని ప్రాంతాలలో పోతున్నప్పుడు అక్కడక్కడ దీనిని చేస్తాం, అదేరకంగా చెబుతులు, స్టోరేజీకట్టడానికి వీలున్న దగ్గర అక్కడ నీటిని నిల్వచేయడానికి, ఉపయోగించడానికి కట్టుకుంటూ, సరే పైనుంచి నీరు కూడా పోచంపాడు మొదటి నుంచి ఆఖరుకు చచ్చేదాకా కూడా రెండింటినీ కలిపి రెండు పంటల్లు కాకుంటే ఒక పంట, పూర్తిగా వినియోగించే రకంగా సమగ్ర ప్రణాళిక వేశారా అంటే అదిమాత్రం లేదు. చాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టుయొక్క కుడికాలువ సంగతి కాని, ఎడమ కాలువ సంగతికాని మా దగ్గర material ఉన్నంతవరకు మేజర్ ప్రాజెక్టులు గురించి చూసినప్పుడు కొన్నికొన్ని నదుల నీటిని ఆ రకంగా నిలిపి ఉపయోగించడానికి ప్రయత్నించేశారు. పోచంపాడు ప్రాజెక్టులో (ఇదివరకు కృష్ణాపురం ప్రాజెక్టు) details చూసినా, మానేరుదగ్గర చిన్ననరస్సు కట్టారు. అదేరకంగా ప్రతి రిజర్వాయరును పూర్తిగా వినియోగించి ఇక సాధ్యంకాదు. ఆరకంగా నిలబెడితే భూమిఅంతా water logged అయిపోతుంది. జలమయం అయిపోయి పంటకు నష్టంవస్తుంది అనేరకంగా తప్పితే మిగిలినరీతిగా ప్రతి నీటి బిందువును పోనీయకుండా కట్టాలనే రీతిగా ఇంజనీర్లు ఆలోచిస్తే ఇంకా సమగ్రమైన పథకాలు వేసుకోడానికి వీలుంటుంది. దానితోపాటు నీరు నిలవడంవల్ల భూమి నీటిమయం అయే రీతిగాకాదు, మురుగుపోవటానికి drainage ఉండేరీతిగా సమగ్రమైన పథకాలు ఇంజనీరు ఆఫీసులో ఉండవచ్చు. మాకుమాత్రం ఇంతవరకు అందలేదు. భారత దేశాన్ని సస్యశ్యామలంగా చేసే కలలు—అవి అమలు అయేసంగతి అటుంచి—నాటిని శాసన సభ్యులకు ప్రజలకు అందజేయవలసి ఉంది. కనీసం ఆంధ్ర దేశానికి సంబంధించినంతవరకైనా ఆ రకంగా integrate చేసిన మైనరు నీటి వనతులు, ఊగికినే స్కీము కాకుండా సమగ్రమైన ఇరిగేషన్ ప్రణాళిక తయారు చేయాలని—ఇదీ నా కల మన అందరికల. అయితే కలగురించి చెప్పుకునేప్పుడు జయప్రదంగా, సాధ్యమైనంత త్వరగా సాధించడానికి కొన్ని కొన్ని లోపాలు కూడా చూపించక తప్పదు. బడ్జెటులో యీ సంవత్సరానికి ఇంత డబ్బు ఖర్చు పెడతాం, ఫలానా గ్రామంలో ఫలానా తాలూకాలోనని ప్రజలకు చెబుతాం. మరల డిసెంబరు వచ్చినపుడు అవన్నీ దాదాపు 50% revised అయిపోతాయి. ఏదో ఒక సంవత్సరమే ఇది జరగడంలేదు. Actual గా ఖర్చు పెట్టిన దానికి revised అయిన దానికి సంబంధం లేకుండా ఉంటుంది. బడ్జెటు ఉపన్యాసపు వివరాలలో 214 స్కీములు ఉంటే నా అనుభవంలో, Budget Manual ప్రకారం 5%, 10% అటూఇటూ ఖర్చు పెట్టాల్సినది పోనిచ్చేసి 135 స్కీములు 25% ఎక్కువగాను తక్కువగాను ఖర్చు పెట్టినవి; 50% ఎక్కువగానో తక్కువగానో ఖర్చు పెట్టినవి 71 ఉన్నాయి. బడ్జెటులో చెప్పింది ఒక్క దమ్మిడికూడా ఖర్చు పెట్టనిది 34 స్కీములు.

లున్నాయి. ఆవిషయం ఒక సంవత్సరం రెండుసంవత్సరాలు అయితే సరిగా అంచనా తయారు చేయడానికి staff లేకపోయిందని ఇంజనీర్లు చెప్పవచ్చు. మన డబ్బు మురిగిపోకుండా ఖర్చు కావలసినదేనని ఒప్పు కుంటాను. దాంతోపాటు శాసనసభా నివేదికలో వాగ్దానం చేస్తున్నారు. ప్రతి సంవత్సరం వింటున్నాం. ప్రతి శాసనసభ్యుడు తమప్రాంతాలలో కావలసినవి కట్టించవలసినదని ఆత్మతతో మాటలాడుచూడతారు. కడతామని వాగ్దానంచేసి మరచిపోతే ప పార్టీకి చెందిన శాసన సభ్యుల కైనా కష్టంగాఉంటుంది. ప్రజలుకూడా “ఏమిటి ఈ శాసనసభ్యులు అడిగినప్పుడు కాగితంమీద చూపుతారు, అమలులో వచ్చినప్పుడు లేదు” అంటారు. వివరాలు ఎక్కువ చెప్పడానికి మైము చాలదు. కాని మంత్రిగారి దృష్టికి కొన్ని కొన్ని ఉదాహరణలు తెస్తాను. కొల్లివర జ్ఞాకు 17-6-48 లో 1,56,400 రూపాయలు ఖర్చు పెడతామని బడ్జెటు ఎస్టిమేటు, ఇది గుంటూరు కృష్ణా జిల్లాలకు సంబంధించినదని కాదు చెప్పడం. Glaring గా కనబడ్డది కనుక చెబుతున్నాను. 1958-59 లో Revised budget లో 1,29,500 రూపాయలు ఖర్చు పెడతామని చెప్పారు. ఆఖరుకు ఖర్చు పెట్టినది ఎంత అని చూస్తే సున్నా. మూడు చుక్కలు వేశారనుకోండి. ఇంగ్లీషులో ‘నిల్’ అనవచ్చు. మూడుచుక్కలు పెట్టినా అభ్యంతరంలేదు. పడమట వంపింగుకి 58-59 లో 3 లక్షల రూపాయలు Revised budget లో. ఖర్చు పెట్టినది 1,24,000 మాత్రమే. పోలీసీగానికి సగం ఖర్చు పెట్టినందుకు సంతోషిద్దామంటే సంతోషించవచ్చు. అదేరకంగా కృష్ణాబారేజికింద లోకల్ టెక్స్ స్కీము క్రింద 23,95,000 ఖర్చు పెట్టాలని చాలా వివరాలు ఇచ్చారు. Actual గా ఖర్చు పెట్టినది 9,04,000 రూపాయలు. పోలీసీ, బారేజి పూర్తిచేయడానికి షట్టర్లు బిగించాలి. 1958 వ సంవత్సరంలో ఎస్టిమేట్స్ కమిటీలో వేయటంనులు ఉక్కు వస్తే ఆవని 60లో చేస్తాం అన్నారు. 60కి గాని రాలేదు. జూన్, జూలై లలో పూర్తి చేస్తారనుకుంటాను. కృష్ణాబారేజి గురించి ఏమి చెబుతున్నాం? బారేజి వల్ల అదనంగా లక్ష ఎకరాలు సాగులోకి వస్తుందన్నారు. ఎట్లా వస్తుందని ఎస్టిమేట్స్ కమిటీలో అడిగితే 123 స్కీములకి 1,20,00,000 రూపాయలు శాంక్షను అయితే అవన్నీ తీసుకునివస్తే అదనంగా లక్ష ఎకరాలు సాగులోకి వస్తుంది. పోలీసీ అవన్నీ ఆ సంవత్సరమే కాకపోయినా 24 లక్షల రూపాయలు కేటాయించారు. ఖర్చు పెట్టినది మాత్రం 9,40,000 రూపాయలు. కృష్ణా జిల్లా విషయం వదిలేస్తాం కాస్త. పశ్చిమ గోదావరిజిల్లాలో కొవ్వూరు తాలూకాలో కామూరుప్రాంతంలో భూములకు నీరు నల్లయి చేయడానికి 10,95,000 రూపాయలు శాంక్షను అయినదని మొదలుపెట్టారు. ఎంత ఖర్చు పెట్టినది తరువాత చూద్దాము. రు. 91 వేలు గత సంవత్సరపు revised budget లో ఖర్చు పెట్టాలని అనుకొన్నాము. రు. 17 వేలు ఖర్చు పెట్టాము.

మిగిలినది ఎక్కువ అయిపోయింది. గత సంవత్సరము పొరపాటు చేశాం. తరువాత సంవత్సరం అయినా ఖర్చుపెడతామని revised budget లో ఒక లక్ష యాభై వేల రూపాయలు sanction చేశాము. 15 వేల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టారు. కాని బడ్జెటులో ఒక లక్ష యాభై వేల రూపాయలు చూపించారు. అక్కడది తీసి అక్కడ ఖర్చుపెట్టడం మనకు తేలికగా వుండవచ్చు కాని ఇంజనీర్లకు మాత్రము పిల్లికి చెలగాటము, ఎలుకకు ప్రాణసంకటము మాదిరిగా- కిష్ట పరిస్థితిగా వుంటుంది. కాలువలు వస్తాయి. వంటలు పండుతాయి. అనుకొన్న రైతునోటిలో మట్టికొట్టి నట్లుగా అవుతుంది కాని అంతకంటే ఏమిలేదు. ప్రభుత్వానికి మంచిపేరువచ్చే మార్గాలు ఇవి కావని చెప్పక తప్పదు. అలాగే పంగినవల్లి, సత్యవాడ విషయము చెప్ప వలసియున్నది. ఈ చిన్నపనిని 1949 నవంబరులో ప్రారంభించారు, దీనికి ఖర్చు రు. 11,700 లు. 1959 వచ్చేవరకు అది పూర్తికాలేదు. 1958-59 revised budgetలో దానికి రు. 2,000 లు. ఖర్చుపెట్టాలని అనుకొన్నాము. రు. 2,000 లు ఖర్చుపెట్టారు. 1959-60 లో రు. 2,000 లు చూపించాము. ఈ నెలాఖరులోగా ఖర్చుపెడతారో లేదో చూడాలి. లేకపోతే 1960-61 బడ్జెటుకు వస్తుందేమో చెప్పలేను. ఇటువంటి చిన్నపనులను కూడ ఇన్నిసంవత్సరాలయినా పూర్తి చేయ లేదంటే అక్కడవున్న ఓవర్ సీర్ రెస్పాన్సిబిలిటీయూ లేక జిల్లా ఎగ్జిక్యూ టివ్ ఆఫీసర్ రెస్పాన్సిబిలిటీయూ లేక ఇంజనీర్ల రెస్పాన్సిబిలిటీయూ చూడ వలసి యున్నది. 1958-59 revised budget లో వేమగిరి పంపింగు స్కీముకు రు. 1,70,000 లు sanction చేస్తే ఖర్చుపెట్టింది రు. 63,000 లే. నాగావళికి రు. 17, 86,000 లు sanction చేస్తే రు. 9,84,000 ఖర్చుపెట్టాము. కె. సి. కాల్యకు రు. 31,00,000 లు ఖర్చుపెట్టాలంటే రు. 61,00,000 ఖర్చుపెట్టాము. మూసీ ప్రాజెక్టుకు రు. 25,50,000 లు ఖర్చుపెట్టాలంటే రు. 38,00,000 లు ఖర్చుపెట్టాము. సిరాలా ప్రాజెక్టుకు రు. 1,29,000 ఖర్చుపెట్టాలనుకుంటే రు. 52,000 లు మాత్రమే ఖర్చుపెట్టాము. వైడిగం ప్రాజెక్టుకు రు. 4,80,000 ఖర్చుపెట్టాలనుకొంటే రు. 4,973 లు ఖర్చుపెట్టాము. వేలకు లక్షలకు అట్టే భేదము కనపడట్టువుంది. తొగ్గిగడ్డ స్కీముకు రు. 4,85,000 లు ఖర్చుపెట్టాలనుకొంటే రు. 1,02,000 లు ఖర్చుపెట్టాము. జనపల్లి, దొడ్డిపల్లి, లక్ష్మపూర్ ప్రాజెక్టులకు ఒక్కొక్కదానికి రు. 3,00,000 ఖర్చుపెట్టాలను కొంటే జనపల్లికి మాత్రము రు. 33,000 లు ఖర్చుపెట్టాము. దొడ్డిపల్లికి, లక్ష్మపూర్ కు దమ్మిడి ఖర్చుపెట్టలేదు. తుంగభద్ర హైలెవెల్ కెనాల్ విషయముతో మైసూరు తో పేచీవుందని, ప్లానింగుకమిషన్ sanction చేయ లేదని చెప్పి అందుచేత ఖర్చుపెట్టలేకపోయామంటారు. కొద్దిమొత్తమైనాసరే దేనికయితే ఖర్చుపెడతామని వాగ్దానము చేశామో దానికి ఖర్చుపెట్టకపోతే

మన అసెంబ్లీ మీద ప్రజలకు గౌరవముండదు. ఈ రెండు ప్రాణాళికలలోను వందకోట్లు రూపాయలు ఈ ఇరిగేషన్ మీద ఖర్చుపెట్టామని చెప్పారనుకోండి. 12 లక్షల ఎకరాలకు అదనముగా నీటివసతులు కలుగచేసేదానికి ఉద్దేశించబడింది. మొదటి ప్రణాళిక కాలములో 12 లక్షల ఎకరాలకు అదనముగా నీటి వసతులు కలుగచేయాలని కోరుకొన్నాము. 1959 డిసెంబరు నాటికి ఎన్ని ఎకరాలకు అదనముగా నీటిసాగుదల వచ్చిందిఅంటే ఒక లక్ష 49 వేల ఎకరాలు మాత్రమే అంటున్నారు. దీనికి కారణాలు ఏమంటే పిల్లకాలవలు త్రవ్వకపోవడము, పంటకాలువలు త్రవ్వకపోవడము, రైతులకు కావలసిన సహాయము చేయలేకపోవడము అని చెప్పవచ్చు. భూములన్నీ కొద్దిమంది భూస్వాముల క్రింద వుండడము వల్ల ఇంతడబ్బు ఖర్చుపెట్టి ఎక్కడ చేస్తామని త్రోసేయవచ్చు. 3 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి కృష్ణానది మీద బరాజి కట్టాము. దాని క్రింద ఇంకొక లక్ష ఎకరాలు అదనముగా సాగు అవాలంటే ఇంకొక కోటి యాభై లక్షల రూపాయలయినా ఖర్చుపెట్టనిదే సాగుఅవదు. కె. సి. కెనాలుకు 4కోట్లు రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి 3 వేల క్యూసెక్కుల నీరు తీసుకొనడానికి ఏర్పాటు చేసుకొన్నాము. ఇంకొక 2 కోట్ల రూపాయలైనా ఖర్చుపెట్టి కాలవలను త్రవ్వకపోతే ఆ నీటిని ఉపయోగించడం సాధ్యముకాదు. పడైన ఒక వనికి ఇంత ఖర్చు అవుతుందని ఖచ్చితముగా చూపించము. ఎందుకని చూపించరో మన కందరకు తెలుసు. ఈ విషయములో మంత్రవర్గముతో పీకీభవిస్తాను. ఇంత ఖర్చు అవుతుందని కచ్చితముగా చూపితే ఆ ఢిల్లీలో కూర్చున్న విరాట మహాపురుషులు “మా దగ్గర అసలు డబ్బులేదు” అని చెప్పి సున్న మట్టుతారు. ఒక రూ. 2,00,00,000 ల తోనే అవుతుందని ఆరంభించిన తరువాత ఆ నీటిలో ఎవరు మునిగిచస్తారు! ఆ విరాట్ పురుషులు మునిగి చావడానికి సిద్ధముకారు. అప్పుడు ఎలాగో ఒకలాగ పంటలు పండడానికి ఆ నీటిని ఉపయోగించుకో మంటారు. ఇది మన ఒక్కరాష్ట్రమే చేస్తోందని అనడంలేదు. ఇలా అన్ని రాష్ట్రాలలోను జరుగుతోంది. ఈ రకముగా చేస్తే ప్రజలను ఏ విధముగా సం తృప్తి పరచగలరని కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలను అడుగుతున్నాను. ఆర్థిక విధానాన్ని ఎలా పెంపొందించగలరు? వున్నది వున్నట్లు సెంటరుతో చెప్పండి. వాళ్ళు ఇవ్వనంటారా వాళ్ళతో కుస్తీ పట్టవలసి వుంటుంది. అయితే సత్యనారాయణరాజుగారు “మేము ఏదో చేయగలిగినంత నొప్పి తగలకుండా చేస్తున్నాము” అని అంటారు. సెంట్రల్ గవర్నమెంటు ఎంతో అన్యాయము చేస్తోందని లోపల బాధపడుతున్నా వైకిమాత్రము సెంటరుమీద మాట పడ కుండా జాగ్రత్తగా ప్రవర్తిస్తారు. మొదట కేటాయించిన డబ్బుతో ఏ రాష్ట్రములో ఏ ప్రాజెక్టు పూర్తి అయినది? డామోదర వాల్ ప్రాజెక్టుకు రూ. 50,00,00,000 అవుతుందన్నది రూ. 150,00,00,000 వరకు పోయింది. నేను ఉజ్జాయింపుగా

మాత్రమే చెపుతున్నాను. జాక్రానంగిల్ కు రు. 90,00,00,000 అవుతుందని అనుకొంటే రు. 175,00,00,000 కు పోతోంది. నిజాయితీతో సెంట్రల్ గవర్నమెంటు ఈ స్కీముకు ఇంత అవుతుందనే దృష్టితో ముందుకు రాకపోతే మునుగులో దెబ్బలాట మాదిరిగా ఒకరినిమించి ఇంకొకరు ఎలాపోవాలనే ఆలోచిస్తారుతప్ప సక్రమముగా ఆలోచించరు. మొదటి ప్రణాళికలో జరిగిన అన్యాయం సంగతి అట్లా వుంచండి. రెండవ ప్రణాళికలో జరిగిన అన్యాయం సంగతి అట్లా వుంచండి. మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో మనకు అన్యాయముగా 600 కోట్ల రూపాయలు రావలసి వుంది. 600 కోట్లు కాకున్నా 500 కోట్ల రూపాయలైనా తెచ్చుకొందామని మన ముగ్గురు మంత్రులు ఢిల్లీ వెళ్ళినట్లు పత్రికలలో చూశాను. వారి ముఖవాలకం చూస్తే మనకు ఏదో అన్యాయం జరిగిందని నాకు తోచింది. అయితే వారు సాకు రహస్యాలేమీ చెప్పలేదనుకోండి. ఆ 500 కోట్ల రూపాయలలోను, 140 కోట్ల రూపాయలు ఇరిగేషన్ కు, కొత్త వాటికి, పాతవాటికి అన్నారు. దీనిలో minor irrigation కు రు. 20,00,00 000 multi-purpose కొరకు రు. 56,00,00,000 ఇతర ఇరిగేషన్ కు రు. 56,00,00,000 Flood Control Scheme క్రింద రు. 8,00,00,000, మొత్తము రు. 140 కోట్లు అనే ఉద్దేశముతో ఢిల్లీ వెళ్ళారు. అన్ని రాష్ట్రాల క్రింద ఇరిగేషన్ విషయములో 3,600 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టదలచుకొంటే దానిలో మనకు 9% వస్తుంది. నూటికి 9 పాళ్లు అన్నప్పుడు 84 కోట్ల రూపాయలు వస్తుంది. ఆ 84 కోట్ల రూపాయలే తీసుకొన్నామనుకోండి. తుంగభద్ర మొదటి దశకు రు. 13,00,00,000 అన్నారు. ఇంకొక 1, 2 కోట్లు ఎక్కువ అవుతుంది అనుకోండి. నాగార్జున సాగార్ కు రు. 40,00,00,000 ఖర్చుపెట్టాము. ఇంకొక రు. 50,00,00,000 ఖర్చుపెడితే మొదటిదశ పూర్తి అవుతుంది. పోచంపాడుకు రు. 15 కోట్లు ఖర్చుపెట్టటానికి సాధ్యము కాదు. దానికి 6 కోట్ల రూపాయల పన్ను ఎక్కువ కేటాయించలేదు. వంశధారను కూడ మొదలుపెట్టాము. తిరుపతి ఊవరం జ్ఞాపకం వస్తోంది. తిరుపతిలో మంగలి ఒక పది మందిని ప్రోగు చేసి పది మందికి తలోకాస్త చేసి తర్వాత నీ వంతు వస్తుందని కూర్చో పెడతాడు. అలాగే మనము కూడ అందరిని సంతృప్తిపరచడానికి పోచంపాడువద్ద ప్రాజక్టు కడతాము, నాగార్జున సాగర్ ను పూర్తిచేస్తాము, శ్రీశైలమును పూర్తి చేస్తాము అని చెప్పి అన్నిటికి కూడ తలోకాస్త డబ్బు కేటాయిస్తున్నాము.

బుడమేరు వరదలవల్ల లక్షల ఎకరాలు మునుగుతున్నవి. బుడమేరు ఎర్రకాలిన మొదలయినవాటికి వరదలువచ్చి లక్షల ఎకరాలను ముంచివేస్తోంది. అనేక మురుగు కాలవలవల్ల భూములు మునగటం, పంట నష్టపడటం జరుగుతున్నది. అందుకొరకు పదికోట్లు ఖర్చుపెట్టవలసి వుంటుంది. మైసర్ ఇరిగేషన్

కొరకు పదికోట్లు ఖర్చు పెడతారు అనుకోండి. ఇవి తప్పితే మన ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టులలో ఏదీ ఈ పంచవర్ష ప్రణాళికా కాలములో పూర్తి కావు. మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక ఆరంభమయ్యే యీ సమయములో మనలను ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను చూస్తే—ఏ 84 కోట్లతోనో, 90 కోట్లతోనో మనం సంతృప్తి పడితే లాభంలేదు. మనము వెంటనే రైతులకు నీటి సదుపాయము కలుగజేయాలి. కనీసం పండిన పంట అయినా నష్టపడకుండా చూడటానికీ, వరదలు రాకుండా నిరోధించటానికి మనము గట్టిచర్యలు తీసుకోవాలి. కరువు కాటకాలతో అలమటిస్తున్న వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో అయినా, త్వరగా ప్రాజెక్టులు పూర్తిచేయాలి. తుంగభద్రను కంప్లీట్ గా పూర్తిచేయాలి. పోచంపాడును త్వరగా పూర్తిచేయాలి. అది ఎప్పటికీ పూర్తవుతుందో తెలియదు. అది 1970వ సంవత్సరానికి పూర్తవుతుందో—1975 వ సంవత్సరానికి పూర్తవుతుందో తెలియదు. ఈ ప్రాజెక్టులు నిర్మించడానికి ఇంత కాలయాపన చేస్తే, ప్రజలలో ఏమి ఉత్సాహము కల్పిస్తాము? అన్నది మంత్రిగారు పరీక్షించాలని కోరుతున్నాను. నా ఉద్దేశ్యముగాని, మా పార్టీ ఉద్దేశ్యముగాని ఏమిటంటే—1965వ సంవత్సరమునాటికి 175 కోట్లకు తక్కువ కాకుండా (వీలైతే రెండొండు కోట్లయినా సరే) ఖర్చుపెట్టి నీటిపారుదల వసతులను నీటిముంపు నివారణ పథకాలను తప్పనిసరిగా సాధించితిరాలి ఊరకే—మనదేశాన్నిగాని, మన రాష్ట్రాన్నిగాని ముందుకు తీసుకుపోవాలని ఆశించినంతమాత్రమునకాదు. 25 కోట్ల రూపాయలతో తుంగభద్ర ఎగువకాలవను ఐదేళ్ళలో కంప్లీట్ గా పూర్తిచేయాలి. మనం డబ్బు ఇస్తే నాగార్జునసాగర్ రెండవదశ 1965వ సంవత్సరమునాటికి పూర్తిచేస్తామని మన ఇంజనీర్స్ అంటున్నారు. కనీసం మొదటిదశ అయినా వెంటనే పూర్తి అయ్యేదానికి 50 కోట్లు ఖర్చుపెట్టాలి. మీడియమ్ ప్రాజెక్టు అయిన పోచంపాడు ప్రాజెక్టుకూడ యీ ఐదేళ్ళలో పూర్తిచేసేదానికి 15 కోట్లు ఖర్చుపెట్టాలి. వంశధార ప్రాజెక్టునుకూడ (ప్రభుత్వమువారు 15 సంవత్సరాలనుండి వాగ్దానము చేస్తున్నారు) పూర్తిచేయటానికి 15 కోట్లు ఖర్చుపెట్టాలి. వరద నివారణ స్కీములకొరకు, మైనర్ అండ్ మీడియమ్ ఇరిగేషన్ స్కీముల కొరకు 30 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టాలి. ఇవన్నీ ఖర్చుపెట్టటానికీ ప్రభుత్వానికి మొత్తం 140 కోట్ల రూపాయలు రావలసివుంది. దీంతోపాటు ఇచ్చంపల్లిగాని ఇంఫూరుగాని తప్పనిసరిగా ఐదేళ్ళలోవల కట్టితిరాలి. వాటి నిర్మాణము ఏమాత్రము మానివేయకూడదు. వీటితోపాటు వాటినికూడ కట్టితిరాలి. 1953 లో గోదావరికి వరదలు వచ్చాయి. ఎంతోనష్టపడ్డాము. ప్రతి సంవత్సరముకూడా ఆగస్టునెల వచ్చేటప్పటికి గోదావరిలో రెండు కట్టల పైవరకు బొటాబొటగా నీరు ఉండటం జరుగుతుంది. ఆ కట్ట ఎప్పుడు తెగిపోతుందో వనే భయంతో ఆ చుట్టుప్రక్కల ఉన్న 30 లక్షల నుండి ప్రజానీకము

రాష్ట్రంబిగళ్ళు కాపాడటం జరుగుతోంది. గోదావరిదగ్గర కట్టతెగితే 20 లక్షల ఎకరాలు ధ్వంసం అయిపోతాయి. అప్పుడు మన ఆహారపరిస్థితి ఏమిటి? మన గతి ఏమిటి? కాబట్టి గోదావరి వరదల విషయంలో మనం గట్టిశ్రద్ధ తీసుకోవాలి. ఈ సంవత్సరం కట్టలు ఎత్తుచేయిస్తా మంటున్నారు. నెలరోజులు గోదావరి ఎప్పుడూ అనుకోనంతరీతిగా ఉద్భవంగా ప్రవహిస్తుందనేది మనకు తెలుసు. ఇంజనీర్స్ కుకూడ ఆసంగతి తెలుసు. నర్సపూర్ నుండి దొడ్డిపట్లదాకా ఏడైనిమిది మైళ్ళున్న కట్టను అక్కడి ప్రజలు రాష్ట్రంబిగళ్ళు నిలబడి రక్షించుకొన్నారు. కోటిరూపాయలు ఖర్చుపెట్టి కట్టలు ఎత్తుచేయిస్తామన్నారు. దానికి నేను కాదనను. షట్టర్స్ పెడతామన్నారు. పెట్టండి నాకేమీ అభ్యంతరం లేదు. షట్టర్స్ పెట్టవచ్చును. వైన రిజర్వాయర్ కట్టుకోవచ్చు. అయినప్పటికీ ఒక నెలరోజులు ఉద్భవంగా గోదావరి ప్రవహించేటప్పుడు ఎక్కడై నా కట్టతెగే ప్రమాదంఉంది. తమ్మిలేరు రిజర్వాయర్ కట్టండి. ఎర్రకాల్వ రిజర్వాయర్ కట్టండి. ఉప్పుతేరు వెడల్పుచేయండి. ఏమి చేసినప్పటికీ, అనేక మురుగు కాలువలు గోదావరిలోపడి సముద్రములోకి పోవలసి ఉన్నది. గోదావరివరద ఉద్భవంగా వస్తున్నప్పుడు అంతకు తక్కువ లెవెల్ లోవస్తున్న మురుగు ఎట్లా సముద్రంలోకి పోతుంది? అందువల్లనే నర్సపూర్ తాలూకాలో దానివల్ల పంట చెబ్బితిన్నది. అంతర్వేది పాలెంలోకూడ అదేరకంగా పంట చెబ్బితిన్నది. కావున, కట్టలు పెంచినంతమాత్రాన, షట్టర్స్ వేసినంతమాత్రాన లాభంలేదు, దానివల్ల రెండవపంటకు నీరు రావచ్చును. కాని దానివల్ల వైనుండివచ్చే వరద అరికట్టబడదు. తప్పనిసరిగా వైనుండి వరదవచ్చేదానిని అరికట్టాలి. అందుకు ఇప్పుడు ప్రాజెక్టు కట్టాలి. ఇదివరకు పేపర్స్ లోవచ్చిన వార్తల ప్రకారం ఎస్టిమేట్స్ కమిటీన్ ఇచ్చిన రిపోర్ట్ ప్రకారం ఇప్పుడుకు 30 కోట్లు ఖర్చు అవుతుంది; ఇచ్చంపల్లికి 30 కోట్లు ఖర్చు అవుతుందని తెలుస్తున్నది. వీటిని కేవలం వరద నివారణకోసమే కట్టమంటున్నాను. వాటికింద ఇరిగేషన్ ఎక్కువచేయవచ్చునా? విద్యుచ్ఛక్తి ఎక్కువ తీయవచ్చునా? అన్న ప్రశ్నకాదు. ఇరిగేషన్ కు, విద్యుచ్ఛక్తి కారకు పేరే ప్రాజెక్టులు తీసుకొంటున్నాము. విద్యుచ్ఛక్తికి శ్రీకైలం ప్రాజెక్టు తీసుకొంటున్నాము. కాబట్టి కేవలం వరద నివారణకొరకు మాత్రమే వాటిని నిర్మించాలి. కేంద్రం 84 కోట్ల రూపాయలే లెక్కవేస్తే నీవు రెండురెట్లు అదనంగా డబ్బు ఖర్చుపెట్టడానికి లెక్కచెబితే ఆడబ్బు ఎక్కడనుండి వస్తుంది అని అనవచ్చును. మనకీవ్వలసినడబ్బు సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ ఎంచుకని ఇవ్వదు? మనకు కావలసినడబ్బు మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికలో ఇవ్వలేదు. రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో ఇవ్వలేదు. కనీసం మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో అయినా మనకు అవసరమయినడబ్బు ఇచ్చేదానికి కేంద్రానికి ఎందుకు కష్టము? ప్రభుత్వం 30 కోట్ల రూపాయలుపెట్టి

ఇప్పుడు డామకడితే పన్నెండులక్షల ఎకరాలలో రెండవపంట పండుతుంది. ఎకరానికి పదిబస్తాలవాపున పన్నెండులక్షల ఎకరాలలో సుమారు ఒక్కోటి 20 లక్షల బస్తాల ధాన్యం అదనంగా రెండవపంట పండుతుంది. బస్తా 25 రూపాయలు వేసుకొంటే, ఒక సంవత్సరంలో వచ్చేపంటలో 30 కోట్ల రూపాయలు వస్తాయి. రెండవ పంటకుకూడ ఖర్చు ఉంటుందికదా అని అనవచ్చును. సీలింగ్ బిల్లులో చెప్పినట్లు సగంఖర్చు ఉంటుందని అనుకొన్నప్పుడు, ఒక కోటి 20 లక్షల బస్తాలలో 40 లక్షల బస్తాలు ఖర్చులక్రింద తీసివేస్తే, ఇంకా 80 లక్షల బస్తాలు మిగులుతాయి. ప్రభుత్వం ఐదు ఎకరాలవరకు (ఒక కుటుంబానికి) ఉన్నవారిదగ్గర నుండి ఏమీ తీసుకోవద్దు. ఐదునుండి పది ఎకరాలవరకు ఉన్నవారి దగ్గర నుండి ఒకటి, రెండు బస్తాలు తీసుకోండి. పదిఎకరాలకంటే పైన ఉన్నవారికి ఖర్చులుగాక, అదనంగా రెండు బస్తాలు ఇచ్చి, మిగిలినదంతా ప్రభుత్వం తీసుకోవాలి. వారు స్వయంగా సంతోషంగా ప్రభుత్వానికి ఇస్తేసరి. లేకపోతే ఒక చట్టం చేసిఅయినా సరే, పది ఎకరాలకంటే పైన ఉన్నవారికి ఖర్చులక్రింద అయినది ఇచ్చేసి, మిగిలినదంతా తీసుకోవచ్చును. నా ఉజ్జాయింపు లెక్క ప్రకారం పదిఎకరాల మాగాణిభూమి కంటే ఎక్కువ భూమి గలిగిన వారిచేతిలో 40 పర్సెంట్ భూమి ఉన్నది. నూటికి 40 అంటే-పన్నెండు లక్షల ఎకరాలలో ఎనిమిది లక్షల ఎకరాలు పదిఎకరాలకంటే పైన ఉన్నవారి చేతిలో ఉన్నది. అంటే సుమారు 25 లక్షల బస్తాల ధాన్యంను ప్రభుత్వంవారు సేకరించవచ్చును. ఎంతలేదన్నా సంవత్సరానికి ఏడెనిమిది కోట్లు-కనీసం ఐదు కోట్ల రూపాయలను ప్రభుత్వం యీ రకంగా సేకరించేదానికి తయారైతే ఐదు సంవత్సరాలలో ఆ 30 కోట్ల రూపాయలు వస్తాయి. తాను ఖర్చుపెట్టిన డబ్బు ప్రభుత్వానికి వస్తుంది. దీనివల్ల రైతుకుకూడ లాభం ఉంది. దానివల్ల అక్కడి ప్రజానీకానికి కూడ పని దొరుకుతుంది. ఇంకా కోటిన్నర బస్తాలు అదనంగా మనకు పంట వస్తుంది. దానివల్ల ప్రజలకు కావలసిన తిండి పెట్టవచ్చును. అందు చేత యీ ప్రణాళికను మన ప్రభుత్వం అమలుజరపటం చాలా అవసరము, ముఖ్యము. ఈ ప్రణాళికను త్రోసివేసి మన దేశాన్ని, మన ఆంధ్రదేశాన్ని ఉద్ధరిస్తామని అనుకోవటం సరైనదికాదు.

నేను ఇంకొక ప్రాజెక్టుకు దీనికి పోటీపెట్టి మాట్లాడడము లేదు. శ్రీకైలము ప్రాజెక్టు మనము అనుకున్న ప్రకారము Electricity తో సహా అంతా లెక్కవేసుకుంటే 200 కోట్లకంటే ఎక్కువ కాదు. 200 కోట్లు అంటే సంవత్సరమునకు 40 కోట్లు అన్నమాట. ఈ సంగతి మన ఇంజనీర్లే అనేకసార్లు మనతో చెప్పారు. బైటవారు వచ్చి బహిరంగముగ ఈ శాసనసభలో వచ్చి మాట్లాడటానికి వీలులేదు అని మనకు తెలుసు. సంవత్సరానికి 40 కోట్లు చొప్పున రెండువందల కోట్లతో మన శక్తి సామర్థ్యాలు అన్నీ పూర్తిగా వినియోగించి పూర్తిచేయగలరా అని అడిగితే, తప్పకుండా చేస్తాము అని చెప్పి

వచ్చు. అందువల్ల ఈ ప్రాజెక్టుకు priority ని దృష్టితో పెట్టుకుని చేయాలని కోరుతున్నాను.

తరువాత Work charges ను గురించి నేను ఇదివరకే చెప్పాను. Work charges గురించి, Nominal muster roll, P. W. D. Work shops లో పనిచేస్తున్న temporary staff, ఇవి అన్నీ temporary staff క్రిందకు వస్తారు. వీరినందరినీ permanent చేయాలని అంటున్నాను. కనీసము మూడు సంవత్సరములు అయినా పనిచేస్తే వారిని permanent చేయాలి. ముఖ్యంగా work charges అనేది nominal muster roll అనేదానిలో ఉన్నవారు ఒక సంవత్సరము కంటే ఎక్కువకాలము పనిచేసినట్లయితే వారిని temporary అనేది తొలగించి, permanent చేయాలి. వారు పనిచేసినంత కాలము temporary గానే ఉంచితే, కూలివాని దగ్గర నుంచి పైన ఇంజనీరు దాదా అలోచనచేస్తూ ఉంటారు. కేంద్రప్రభుత్వము ఇదివరకే అంగీకరించింది. దీనినిగురించి చర్చించేటప్పుడు మంత్రులు అంగర కుడ అంగీకరించారు వారు అమలులోనికి తెస్తున్నప్పుడు మన ప్రభుత్వముకూడ చేయవలెనని అంటున్నాను.

తరువాత వారి యొక్క grievances ను గురించి ప్రతి సమావేశము లోను చెబుతున్నాము. Workers ను సంతృప్తి పరచవలసిన అవసరమున్నది. నాగార్జునసాగర్ ను గుంచి నాగిరెడ్డిగారు చెప్పారు. బహుళ అక్కడికి చారు దగ్గరలో ఉంటున్నారగునకు వారు చెప్పినదానిలో ఏము ఉండవచ్చు. మంత్రి గారికి memorandum రూడ ఇచ్చారు. డాముయొక్క strength విషయములో మాత్రము అనుమానమునకు దారి తీయించకూడదు. ఎదో స్వల్పము, లాగు, మల్లిమగులరాగు చిన్నవిన్న ప్రాజెక్టులు అయితే ఫరవాలేదు. కాని నందికొండ ప్రాజెక్టు అలాంటిది కాదు. దీనిచుట్టు మూడు జిల్లాలు ఉన్నవి. ఏ సందర్భములోనైనా దీనియొక్క strength తగ్గించి కట్టెట్లయితే ప్రమాదము జరిగితే మాత్రము ఆ మూడు జిల్లాలు నిర్వనాశనము అవుతాయని మాత్రము హెచ్చరించవలసి వస్తున్నది, ఆ మూడు జిల్లాలలోని ప్రజల పరిస్థితి ఏమి అవుతుందో గుర్తించాలి. ఈ సంగతులు అన్ని గుర్తుపెట్టుకుంటే, ఇంజనీర్లు ఎంత జాగ్రత్తగా ఉండాలి, అది వారే చూచుకోవాలి. ఈ డిపార్టుమెంటులో దుర్వినియోగము జరుగుతున్నది. అంటే ప్రతి ఇంజనీరు, ప్రతి ఉద్యోగస్థుడు దుర్వినియోగము చేస్తున్నాడని ఎవరు అనడములేదు. నిజాయితీగా పనిచేసే వారు లేకపోలేదు. దుర్వినియోగము లేదు అని చెప్పటానికి వీలులేదు. Estimates Committee వారు, అందులో కాంగ్రెసుపార్టీలో ఉన్న ఎక్కువ శాత్రుత్వ వహించే పెద్దనాయకులు వెళ్ళిచూచి విచారించారు. వారియొక్క సాక్ష్యము ఉండబట్టే, ఈ సంగతిని గురించి చెప్పవలసి వస్తున్నది. అయితే ఈ దుర్వినియోగమును ఎవడు పట్టుకోవాలి? ఇందులో కేవలము ఇంజనీర్ల జోక్యముకూడ ఉండవచ్చు. కంట్రాక్టర్ల జోక్యము ఉండవచ్చు. ప్రతియొక్క పార్టీ వారు ప్రతి సంఘమువారు, Trade Unions వారు, Engineering

Associations వారు అందరు కలసి పనిచేస్తున్నారు ఇంతకుంది పనిచేస్తూంటే దీనినల్ల వచ్చింది ఏమిటి ? కాబట్టి ఇలాంటి డౌం పద్ధతులు ప్రారంభిస్తే, దేశం వృద్ధికాదు. అందువల్ల నేను ఒక్క సూచన ఇవ్వవలెచూచు. అన్ని పార్టీలవారితో కూడిన ఒక కమిటీని వేయాలని అంటున్నాను. ఇదే సూచన Estimates Committee వారుకూడా చేశారు. కనీసము ఇలాంటి పెద్ద పెద్ద ప్రాజెక్టులు కట్టేచోట, దుర్వినియోగము జరగకుండాగాని, లేక ఏవైనా మంచి సూచనలు చేయటానికై నా ఉపయోగముగ ఉంటుంది. దీనియొక్క శాధ్యత అందరికీ ఉంటుంది. స్థానికంగా ఉన్న కొంతమంది ప్రముఖులు అన్ని పార్టీలలోని ముఖ్యులు, అనుభవముగల వ్యక్తులు ఈ కమిటీలో ఉండి సహాయము చేయడము మంచిది, ఇప్పుడు వస్తున్నటువంటి Complaints ఇకముందు రాకుండా చూచుకోవచ్చు. ఒక వేళ వస్తే వాటిని గురించి విచారించటానికి తోపములు ఉంటే check చేయటానికి వీలుగా ఉంటుంది. ఈ విషయమును గురించి ఇది వరకు ఎప్పుడో చెప్పాము. కాని ప్రభుత్వము ఇంతవరకు ఏలాంటి జోక్యము కలుగజేసుకునిగాని, చర్యగాని తీసుకోలేదు. ఆఖరు విషయముగ ఒక్క విషయము చెబుతున్నాను. తృతీయ పంచవర్ష ప్రణాళికలో రెండునందలకోట్లు ఇస్తామని అంటున్నారు. Ippur గాని, ఇచ్చంపల్లిగాని advanced stage లో Investigations ఉన్నవి. వీటిని త్వరలో గనుక take up చేయకపోతే ఇది ప్రణాళిక అని అనిపించుకోదు. ఇప్పటికే ఎంతో కాలముగ ప్రజలు కాచుకొని ఉన్నారు. ఇంకొక నలభై సంవత్సరములు ఆగవలెనంటే ప్రజలు ఊరుకోరు. ఈసంగతి సర్వసారాయిణరాజుగారికి తెలుసు. వారు దీనికి ఒప్పుంటారు. కాబట్టి ప్రభుత్వము ఈ సందర్భము అన్ని బాగుగా ఆలోచించవలెనని కోరుతున్నాను. మనము నిజముగ ఆద్రదేశమును సస్యశ్యామలముగా చేసుకోవాలని అనుకుంటే ముందు ఈ ప్రాజెక్టులు పూర్తిచేయడము మంచిది. రాష్ట్రములో ఎన్నోచోట్ల త్రాగటానికి మంచినీరుకూడ లేకుండా అవస్థలు పడుతున్నారు. సరిగా ఫిబ్రవరి, మార్చి వచ్చేలప్పటికి ఒకబొట్టు నీరులేకుండా, అంతా ఎడారిగా కనపడుతుండేచోట్లు ఎన్ని ఉన్నవో ప్రభుత్వానికి తెలుసు. ఆయాచోట్లకు Irrigation సౌకర్యాలు కలుగజేయడము ప్రభుత్వముయొక్క విధుల్లో ధర్మము అనేది మరచిపోకూడదు. దీనియొక్క అవసరము, ప్రాముఖ్యత గుర్తించాలి. రాష్ట్రములో ఉన్న ముఖ్యావసరములను దృష్టిలోకెట్టుకొని ప్లాను వేసుకోవాలిగనుక ప్రభుత్వము జాగ్రత్తగా ఆలోచించవలెనని అంటున్నాను. అందువల్ల నేను ఈ సందర్భములు ప్రభుత్వము దృష్టికి తెస్తున్నాను. అధ్యక్షులవారు నాకుయిచ్చిన తైముకంటే యింకా ఎక్కువగ 15 నిమిషములు ఇచ్చినారు గనుక, వారికి నాకృతజ్ఞత తెలియజేస్తూ ముగిస్తున్నాను.

మిష్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ : ఇంతటితో ఈ దినము ఉపన్యాసాలు పూర్తి అయినవి. రేపు ఉదయము 8-30 గంటలవరకు ఈ సభను వాయిదా వేయడమైనది.

The House then adjourned till Half Past Eight of the Clock on Wednesday, the 23rd March, 1960.

